

AGATA
KRISTI

KARTE NA
STOLU

Agatha Christie

Karte na stol

POGLAVLJE PRVO

GOSPODIN SHA~ITANA

- Dragi moj gospodine Poirot!

Začuo se nježan glas, glas koji je podsjećao na mačje predenje - smišljeno upotrijebljen kao sredstvo - ništa u njemu nije bilo napadno ili, pak, unaprijed smišljeno.

Hercule Poirot se okrenuo. Naklonio se.

Svečano se rukovao.

U očima mu se opažalo nešto neuobičajeno. Reklo bi se da je ovaj slučaj susret u njemu probudio osjećaj koji ga je inače rijetko obuzimao.

- Dragi moj gospodine Shaitana - rekao je. Obojica su zastali. Doimali su se poput sudionika dvoboja en garde.

Okolo njih usporeno se kretala uobičajeno nehajna gomila dobro odjevenih Londončana. Čuli su se žamor i lijeno izgovorene riječi.

- Darling - prelijepo!

- Jednostavno božanstveno, zar ne, draga moja? U Wessex Houseu priređena je izložba burmutica. Ulaznica - jednu gvineju, za pomoć londonskim bolnicama.

- Čovječe mili - rekao je gospodin Shaitana - kako mi je drago da vas vidim. Niste baš trenutačno suviše zabavljeni vješanjem ili giljotinom? Mrtva sezona u svijetu kriminala~ Ili, zar će se neka pljačka zbiti ovdje danas poslijepodne - no, to bi ipak bilo previše.

- Alas, Monsieur - rekao je Poirot. - Došao sam zbog posve privatnog posla.

7

Na trenutak pozornost gospodina Shaitane potpuno je zaokupilo Dražesno Mlado Stvorenje s grmič

'kom kovrčica kao u pudlice na~ jednoj strani glave i tri roga izobilja u crnoj slami na drugoj. Rekao je:

- Dragi moja - zašto niste došli na moju zabavu? Zaista je bilo divno! Prilično je ljudi doista razgovaralo sa mnom! Jedna mi je žena čak rekla 'Kako ste~' i 'Doviđenja' i 'Hvala Vam, doista Vam hvala' ali, naravno, ona je došla iz Garden Citya, sirotica!

Dok je Dražesno Mlado Stvorenje sricalo valjani odgovor, Poirot je

pomno proučavao čupav ures na gornjoj usni gospodina Shaitane. Fin brk - vrlo fin brk - možda jedini brk u Londonu koji bi se mogao natjecati s uresom na licu gospodina Herculea Poirota.

- Ali nije tako bogat i raskošan = promrmljao je za se. - Ne, nema nikakve dvojbe - lošije je u svakom pogledu. Tout de meme, privlači pozornost.

' No, gospodin Shaitana je i kao pojava bio upadljiv - a to mu je i bila svrha. Smišljeno je želio izazvati mefistofelski učinak. Bio je visok i vitak, dugog i melankoličnog lica, snažno naglašenih obrva crnih kao ugljen, brkovi su mu na vrškovima bili ukrućeni voskom, a nosio je i mali crni imperial. Odjeća mu je bila umjetničko djelo - savršena i profinjena kroja - ali s laganim tonom bizarnog.

Kad bi ga ulgedao, svaki normalan Englez iskrene;; . , no bi i vatreno poželio da ga udari nogom! Uz neizbježni nedostatak originalnosti, govorili bi: - Eno onog prokletnika Shaitane!

Njihove supruge, kćeri, sestre, tete, majke, pa čak i bake govorile su otprilike, svaka jezikom svojeg naraštaja: - Znam, draga. Naravno da je više nego grozan. Ali tako bogat! I tako čudesne zabave! (

8

uvijek nešto tako zabavno i pakosno kaže o drugima. Je li gospodin Shaitana bio Argentinac, Portugalac

ili Grk, ili neke druge narodnosti ko~u su samotni britanski otočani s pravom podcjenjivali - to nitko nije znao. No, tri su činjenice bile zapravo nedvojbene: Vodio je lagodan život bogataša u otmjenom stanu na Park Laneu.

Priređivao je neobične zabave - velike, male, macabre zabave, zabave vrijedne svakog poštovanja i nesporno "čudačke" zabave.

Gotovo svatko ga se pomalo pribojavao.

A razloge za to bilo je teško odgonetnuti. Kao da je prevladalo mišljenje da je o svakom ipak previše znao. A neki su bili uvjereni da ima čudan smisao za humor.

Gotovo svi su držali kako je bolje ne riskirati da ga se nečim uvrijedi ili mu se zamjeri.

Ovo je poslijepodne gospodin Shaitona smatrao nepotrebnim izazivati čovječuljka smiješna izgleda, Herculea Poirota.

- Znači, čak i policajcu dobro dođe malo rekreacije? - rekao je. - Pod stare dane izučavate umjetnost, gospodine Poirot~

Poirot se dobrodušno nasmiješio.

- Vidim da ste tri burmutice ustupili organizatorima izložbe.

Gospodin Shaitana je skromno odmahnuo rukom. - Tu i tamo pokupite neke sitnice. Morate me jedanput posjetiti. Imam nekih zanimljivih komada. Ne ograničavam se ni na koje odrec~eno razdoblje ili skupinu umjetničkih predmeta.

- Imate ukus katolika - rekao je Poirot nasmijavši se.

- Kako kažete.

9

Iznenada su gospodinu Shaitani zaigrale oči, pojavio mu se smiješak u kutovima usana, a obrve su mu se neobično izvile.

- Mogu vam čak pokazati i neke predmete vezane za vaš posao, gospodine Poirot.

- Znači imate privatni 'Crni muzej'.

- Bah! - Gospodin Shaitana je prezrivo zapucketao prstima. - Šalicu kojom se koristio ubojica iz Brightona, željezna motka kojom se služio jedan čuveni provalnik - apsurdne djetinjarije! Nisam se smio opterećivati takvim glupostima. Skupljam samo n";bolje predmete određene vrste.

- A što držite, umjetnički govoreći, najboljim predmetima kad je riječ o kriminaluz - zapitao je Poirot. Gospodin Shaitana se nagnuo naprijed i s dva pr

sta dotaknuo Poirotovo rame. Dramatično je prosiktao. - Ljude koji su ih učinili, gospodine Poirot.

Poirot je jedva zamjetno podignuo obrve.

- Aha, zapanjio sam vas - rekao je gospodin Shaitana. - Dragi, moj, vi i ja na to gledamo potpuno različito! Za vas je zločin rutinska stvar: ubojstvo, istraga, trag i, naposljetku (jer vi ste nedvojbeno sposoban momak), osuda. Takve me banalnosti uopće ne zanimaju! Nisam zainteresiran za nikakve jadne predstavnike odrec~enih vrsta. A uhvaćeni ubojica nužno je gubitnik. Drugorazredan. Ne, ja na stvari gledam s umjetničkog stajališta. Skupljam samo najbolje!

- A najbolje znači...Z - upitao je Poirot.

- Drago momče - oni kojima je uspjelo! Uspjehe! Kriminalce koji vode primjeren život i na koje nije pala ni najmanja sjenka sumnje. Priznajte da je to vrlo zabavan hobi.

- Mislio sam na jednu posve drugu riječ - ne na zabavan.

10

- Imam ideju! - viknuo je Shaitana, uopće se ne obazirući na Poirot.
- Jedna mala večera! Večer za koje biste razgledali moje izložke! Doista izvanredna zamisao. Ne mogu se načuditi da se nikad dosad nisam toga sjetio. Da - da, sad mi je sve jasno... Morate mi dati malo vremena - ne sljedećeg tjedna - recimo, onaj tamo poslije njega. Slobodni stez Što kažete - koji dan?

- Bilo koji dan u tom tjednu bi mi odgovarao rekao je Poirot lagano se naklonivši.

i,, - Odlično - recimo u petak. Tako je - petak, bscmnaestoga. Smjesta ću upisati u svoju malu knjižicu. Doista ideja me je beskrajno oduševila.

- Nisam siguran da sam baš razdragan - rekao je Poirot polagano. - Ne želim niti reći da sam ravnodušan spram ljubaznosti vašeg poziva - ne, to ne.

Shaitana ga je prekinuo.

- Ali to vrijec~a vašu bourgeois osjetljivost? Drago momče, morate se osloboditi ograničenosti vašeg policijskog mentaliteta.

Poirot je sporo odgovarao:

- Istina jest da imam posve bourgeois odnos prema ubojstvu.

- Ali, zaboga, zašto~ Glup, zbrkan, mesarski posao - da, tu se slažem s vama. Ali ubojstvo može biti umjetnost! Ubojica može biti umjetnik.

- Oh, dopuštam.

- E, onda? - upitao je gospodin Shaitana. - Ali ipak, riječ je o ubojici!

- Dragi moj gospodine Poirot, vrhunska umješnost zacijelo opravdava i sam čin. Vi doista krajnje nemaštovito svakog ubojicu želite privesti, nabiti mu lisičine, ušutkati ga i, naposljetku, negdje pred zoru zavrnuti mu vratom. Doista uspješnom ubojici, prema

11

—
mojem mišljenju, valjalo bi iz državnih sredstava dati mirovinu i pozvati ga na večeru! ,

IPoirot je samo slegnuo ramenima.

- Kad je riječ o zločinu nisam toliko ravnodušan prema umjetničkim dometima vještine i umješnosti kao što biste pomislili. Mogu cijeniti savršeno ubojstvo -

mogu se diviti tigru - toj veličanstvenoj zvijeri žuto-smeđih pruga. No, divit ću mu se izvan kaveza. Neću ulaziti. Hoću reći, neću - osim ako mi to dužnost ne nalaže. Zato što, kao što znate gospodine Shaitana, tigar može skočiti...

Gospodin Shaitana se nasmijao.

- Shvaćam. A ubojica?

- Može ubiti - odgovorio je Poirot strogo ozbiljnim glasom.

- Drago moje momče - kako li se samo lako

';;uznemirite! Znači, nećete doći upoznati moju zbirku -
`~,tigrova~

..

- Baš naprotiv, bit će mi osobito drago.

- Koje li hrabrosti!

y;;- Gospodine Shaitana, ne uspijevate me baš po-
'sve shvatiti. Moje su riječi sračunate na upozorenje.

' t'Upravo ste zatražili od mene da priznam kako je za-
bavna vaša zamisao o zbirci ubojica. Rekao sam da
bih umjesto zabavna mogao upotrijebiti i neku drugu
riječ. Ta je riječ - opasna. Držim, gospodine Shaitana,
da bi vaš hobi mogao biti opasan!

Gospodin Shaitana se nasmijao doista sotonskim
`~~smijehom.

Rekao je:

- Znači mogu vas očekivati osamnaestoga?

Poirot se lagano naklonio.

- Možete me očekivati osamnaestoga. Mille re-

~ ;;;

~ . amerciments.

r

1?

- Priredit ću malu zabavu - zadovoljno je rekao Shaitana. - Ne zaboravite. U osam sati.

Otišao je. Poirot je još nekoliko minuta netremice gledao za njim.

Polagano i zamišljeno mahao je glavom.

13

POGLAVLJE DRUGO

VEČERA KOD ~ GOSPODINA SHAITANE

Yrata stana gospodina Shaitane bešumno su se otvorila. Povukao ih je sjedokosi sluga da propusti Poirota. Jednako ih je bešumno zatvorio i vješto prihvatio gostov ogrtač i šešir.

Promrmljao je tihim bezizražajnim glasom: - Kako da vas najavim~
- Gospodin Hercule Poirot.

Kad je sluga otvorio vrata do hodnika čuo se žamor glasova.

- Gospodin Hercule Poirot - najavio je sluga.

S čašom šerija u ruci, Shaitana se zaputio prema vratima da ga pozdravi. Kao i obično, bio je besprijekorno odjeven. Mefistofelski ugoćaj ove je večeri bio još izraženiji, a obrve još istaknutije kako bi licu dale @ podrugljiv izraz.

-I - Da vas predstavim - poznajete gospoc~u Oli~ ver~

Njegovu zabavjačkom karakteru godio je izraz pritajenog iznenac~enja koji se omaknuo Poirotu. Gospođa Ariadne (c)liver pročula se kao jedna od najistaknutijih spisateljica detektivskih i drugih senzacionalističkih romana. Pisalt~ je čitke (premda ne osobito gramatički ispravne) članke o "Sklonosti kriminalca", "Čuvenim zločinima strasti", "Umorstvu zbog ljubavi nasuprot umorstvu iz k~ristoljublja". Bila je i isključiva feministkinja, i kad-bi se nekom važnom zločinu u tisku dalo više prostora, neizbježno se pojavljivao i intervju

14

s gospođom Oliver, u kojem su se obično citirale njezine riječi: - E, da je žena šef Scotland Yarda. - Nepokolebljivo je vjerovala u ženski predosjećaj.

Inače bila je to posve ugodna srednjovječna žena, zgodna na neki zbrkan način, lijepih očiju, širih ramena i guste sijede kose koju je stalno drukčije češfjafa. Kad bi svojom pojavom željela ostaviti dojam visoke intelektualke - maknula bi kosu s čela, zategnula je i svezala u veliku pundžu, a već sutradan iznenada bi se pojavila s frizurom kao u Bogorodice ili velikim snopovima lagano razbarušenih kovrča. Večeras je gospoc~a Oliver istaknula šiške.

Ugodnim dubokim glasom pozdravila je Poirota kojeg je već srela za neke književničke večere.

- A ravnatelja Battlea nedvojbeno poznajete rekao je gospodin

Shaitana.

Krupan čovjek, širokih ramena i ukočena izraza lica stupio je naprijed. Ne samo da bi svaki slučajni prolaznik imao dojam da je ravnatelj Battle izrezbaren iz komada drveta - nego je i on sam uspijevao ostavljati dojam da su se takva debla nekad koristila kao građa za bojne brodove.

Ravnatelj Battle trebao je biti najbolje što Scotland Yard može ponuditi. Uvijek se doimao tupo, nehajno i prilično glupo.

- Znam gospodina Poirota - rekao je ravnatelj Battle.

I potom mu se lice izobličilo u osmijeh te ubrzo vratilo vobičajenoj bezizražajnosti.

- Pukovnik Race - nastavio je gospodin Shaitana. Premda nikad nije sreo pukovnika Racea, Poirot je ipak znao ponešto o njemu. Tamnoput, zgodan, suncem opaljen pedesetogodišnjak, obično ga se moglo naći u nekom dalekom, zabačenom kutku Car

15

stva - osobito ako se tamo nešto sumnjivo događalo. Tajna služba je pomalo melodramatičan naziv za to, ali dosta precizno neupućenom može opisati prirodu i razmjere aktivnosti pukovnika Racea.

Poirot je do ovog trenutka već posve dobro shvatio bit domaćinovih humorističkih nakana.

- Ostali naši gosti kasne - rekao je gospodin Shaitana. - Vjerojatno sam sam kriv. Vjerujem da sam im rekao u 8:15.

No, u tom trenutku vrata su se otvorila i sluga je najavio:

- Doktor Roberts.

Čovjek koji je ušao kao da je parodirao brižnog liječnika užurbanog oko bolesničke postelje. Bio je to veseo, vrlo živahan srednjovječni čovjek. Sitne oči kao da su mu treperile, ćelavost je već zakucala na tjeme, sklonost k embonpointu i općenito slika pažljivo opranog i dezinficiranog zdravstvenog djelatnika. Ponašanje mu je odavalo veseljaka i samouvjerenu osobu. Osjeća li se da bi mu dijagnoza mogla biti ispravna, a terapija prihvatljiva i praktična - možda i malo šampanjca za oporavka. - Svjetski čovjek!

- Nisam zakasnio, nadam se - vedro je rekao dr. Roberts.

Rukovao se s domaćinom i potom je predstavljen ostalima. Osobito ga se dojmio susret s Battleom.

- O, pa vi imate visok položaj u Scotland Yardu, zar ne? Doista zanimljivo! Šteta što ću vas morati natjerati da razgovaramo o pQslu, ali upozoravam vas da ću pokušati. Uvijek me zanimao kriminal. Možda je to loše za liječnika. Ne smijem to priznati mojim nervoznim pacijentima - ha, ha!

Vrata su se ponovno otvorila. - Gospođa Lorrimer.

16

Gospođa Lorrimer je otmjena šezdesetogodišnjakinja. Imala je lijepo oblikovano lice, pomno urec~enu sijedu kosu i jasan, rezak glas.

- Nadam se da nisam zakasnila - rekla je pristupajući domaćinu.

Okrenula se da pozdravi dr. Roberts sa kojeg je poznavala.

Batler je najavio: - Major Despard.

Major Despard bijaše visok, vitak, elegantan čovjek, lica neznatno nagršena ožiljkom na čelu. Nakon upoznavanja, nikog nije iznenadilo što se primaknuo pukovniku Raceu - i dva su čovjeka uskoro povela razgovor o športu i počela uspoređivati doživljaje s lova na afričku divljač.

Vrata su se posljednji put otvorila i sluga je najavio - gospodičnu Meredith.

Ušla je mlada dvadesetogodišnja djevojka. Bila je srednje visine i lijepa. Smeđe kovrče pokrivala su joj vrat; imala je velike sive, naširoko razmaknute oči. Na (icu joj se vidio puder, aai ne i šminka. Govorila je polako i podosta ~ramežljivo.

Rekla je:

- Zaboga, zar sam zadnja stigla?

Gospodin Shaitana joj je pristupio s čašom šerija u ruci laskajući joj. Predstavio ju je formalno i gotovo svečano.

Pijuckajući šeri, gospođica Meredith ostala je uz Poirot.

- Naš je prijatelj vrlo sitničav - rekao je Poirot nasmiješivši se.

- Znam. Ljudi već odustaju od predstavljanja i upoznavanja. Samo kažu 'Nadam se da svakog znate' i, na tome ostaju.

17

- Bez obzira na to je li to točno ili nije. Ponekad sve to postane malo usiljeno - ali, ipak, držim da je ovako dojmljivije. '

Na tren je oklijevala, a onda upitala:

- Je li ono gospođa Oliver, romanopisac?

U torn trenutku oglasila se gospođa Oliver, obraćajući se svojim

dubokim glasom dr. Robertsu.

- Ne možete prevariti ženski instinkt, doktore. Žene znaju takve stvari.

Zaboravila je da više nema golemi pramen kose na čelu nego da ju je skupila u pundžu.

- To je gospođa Oliver - rekao je Poirot.

- Ona koja je napisala 'Truplo u knjižnici'? - Baš ta.

Gospođica Meredith se namrgodila.

- A taj drvenjak - je li gospodin Shaitana rekao da je to ravnatelj?

- U Scotland Yardu.

- Avi . - A ja?

- Znam sve o vama, gospodine Poirot. Vi ste čovjek koji je zapravo riješio čuveni A.B.C, zločin. .

- Mademoiselle, zbunjujete me. Gospođica Meredith je skupila obrve.

- Gospodine Shaitana - progovorila je i onda stala. - Gospodine Shaitana

Poirot je tiho progovorio:

- Moglo bi se reći da je pomolo 'zanesen zločinom'. Tako se čini. Nedvojbeno bi želio čuti kako se sporimo i raspravljamo. Već se približava gospođi Oliver i dr. Robertsu. Upravo raspravljaju o otrovima koji ne ostavljaju tragova.

Gospođica Meredith je tiho uzdahnula i rekla: - Kakav nastran čovjek!

18

- Dr. Roberts?

- Ne, gospodin Shaitana. Lagano se stresla i rekla:

- Mislim da uvijek izaziva neku zebnju. Nikad ne znate što će smatrati zabavnim. Možda nešto - možda nešto okrutno.

- Hm, naprimjer - lov na lisice?

Gospođica Meredith ga je pogledala s prijekorom. - Htjela sam reći

- oh! Nešto orijentalno!

- Možda je mentalno sklon torturi - priznao je Poirot.

- Mučitelj?

- Ne, sklon torturi, rekao sam.

- Ne mogu reći da mi se baš dopada - povjerala se gospođica Meredith tihim glasom.

- No, dopast će vam se njegova večera - uvjeravao ju je Poirot. - Izvanredan mu je kuhar.

Sumnjičavo ga je pogledala i nasmijala se.

- Oh - uzvignula je. - Dosta je ljudskosti u vama. - A što ste mislili?

- Znao - rekla je - svi ti poznati ljudi izazivaju određeno strahopoštovanje.

- Mademoiselle, ne biste smjeli biti zastrašeni morali biste biti oduševljeni! Morali ste pripremiti pero i knjižicu za autograme.

- Znao, zločin me zapravo i ne zanima. Mislim da žene to ne zanima: zapravo, samo muškarci čitaju detektivske romane.

Poirot je usiljeno uzdahnuo.

- Alas! - promrmljao je. - Što sve ovog trena ne bih dao da sam makar i najmanja filmska zvijezda! Sluga je širom otvorio vrata.

- Večera je poslužena - promrmljao je.

Kad je riječ o večeri, Poirotova predviđanja su se

19

doista ostvarila. Večera je bila doista ukusna i savršeno poslužena. Prigušena svjetla, odsjaj uiaštenog drveta, plavi zraci kroz čaše od irsjCOg stakla. U izmaglici na čelu stola gospodin Shaitana nikad nije izgledao tako opako.

Uglaceno se ispričao zbog nejednakog broja pripadnika oba spola za stolom.

Gospođa Lorrimer mu je sjedila s desne strane, a gospođa Oliver s lijeve. Gospođica Meredith je sjedila između ravnatelja Battlea i majora Despada, Poirot je bio između gospođe Lorrimer i dr. Roberts.

On mu je počeo šaputati šaljivim tonom.

- Neću vam dopustiti da cijelo večer sami zabavljate jedinu djevojku za stolom. Vi Francuzi ne gubite vrijeme, zar ne?

- Zapravo, ja sam Belgijanac - promrmljao je Poirot.

- Sve isto kad je o damama riječ, staro momče, zar ne? - dokazao je liječnik veselim glasom.

A zatim, odbacivši šaljivi ton i uozbiljivši se kako dolikuje predstavniku liječničkog staleža, okrenuo se na drugu stranu i zapodjenuo razgovor s pukovnikom Raceom o najnovijim postignućima u liječenju bolesti spavanja.

Gospođa Lorrimer se okrenula Poirotu i počela razgovarati o

najnovijim kazališnim predstavama. Ocjene su joj bile bespriekorne, a kritički osvrti i apaske vrlo umjesni. Prešli su na knjige i svjetsku politiku. Ustvrdio je da je vrlo dobro obaviještena i osobito inteligentna žena.

Na suprotnoj strani stola gospođa Oliver ispitala je majora Desparda da (i je čuo o još kakvim nepoznatim otrovima u zabačenim kutcima svijeta.

- Pa, postoji curare.

20

- Ma, dragi moj, vieux jen! To su prastare stvari. Mislim nešto nova! Major Despard je suho uzvratio: "

- Primitivna su plemena vrlo staromodna. Drže se starih, poznatih stvari kojima su se prije njih služili njihovi djedovi i pradjedovi.

- Kako su dosadni - rekla je gospođa Oliver. Pomislila bih da uvijek eksperimentiraju s nekim travama i sličnim stvarima. Vjerovala sam da je to izvanredna prilika za istraživače. Mogli bi na povratku kući potrovati sve svoje bogate stričeve nekim novim otrovima za koje još nitko nikad nije čuo.

- Za to morate lutati civilizacijom, a ne divljinom - rekao je Despard. - Naprimjer, nekim suvremenim laboratorijem. Kulturama naoko bezazlenih virusa i bakterija koje izazivaju bona fide bolesti.

- To ne bi zadovoljilo moje čitatelje - rekla je gospođa Oliver. - Uz to, tako se lako pobrkaju sva ta imena - stafilokoki i streptokoki i sve te stvari - to je preteško za moju tajnicu i unatoč svemu dosadno, zar ne mislite tako? Što vi mislite, ravnatelju Battle?

- U stvarnom životu ljudi se uopće ne trude da budu suviše suptilni, gospođo Oliver - rekao je ravnatelj. - Obično izaberu arsen, jer ga lako nabave.

- Glupost - uzvratila je gospođa Oliver. - Tako se misli samo zato što vi ljudi iz Scotland Yarda nikad ne otkrijete većinu zločina. E, da je tamo na čelu neka žena

- Zapravo, mi imamo

- Da, one grozne policajke u smiješnim šeširićima koje gnjave ljude po parkovima! Mislim, žena koja upravlja s vrha. Žene razumijevaju zločin.

- Obično su one vrlo uspješni kriminalci. - rekao je ravnatelj Battle. - Pribrane su. Zapanjujuće su bezobrazne i drske u nastupu.

Gospodin Shaitana se blago nasmijao.

- Otrov je žensko oružje - rekao je. - Mora da je mnogo tajnih trovateljica - trovateljica koje nikad nisu otkrivene.

- Naravno da ih je mnogo - odgovorila je sva sretna gospođa Oliver, obi(no se posluživši s mousse od foie gras.

- Liječnik također iina dosta prilika za to - nastavio je zamišljeno gospodin Shaitana.

- Prosvjedujem - povikao je dr. Roberts. - Ako otrujemo svoje pacijente, onda je riječ isključivo 0 nezgodi. - Nasmijao se srdačno.

- No, ako bih se ja odlučio na zločin - nastavio je gospodin Shaitana. Zastao je, a nešto je u toj stanci izazvalo opću pozornost.

Svi su se okrenuli prema njemu.

- Mislim da bih sve to morao izvesti jednostavno. Uvijek je moguć nesretan slučaj - slučajan pucanj, naprimjer - ili nezgoda u kući.

Potom je slegnuo ramenima i dohvatio čašu s vinom.

- Ali, što ja tu mudrujem - u nazočnosti tolikih stručnjaka...

Otpio je gutljaj. Svjetlo svijeće kroz čašu je bacilo crvenkast odsjaj na domaćinovo lice, voskom ukružene vrškove brkova, malu crnu bradicu, fantastične obrve...

Na tren je zavladaa muk. Gospođa Oliver je progovorila:

- Je li dvadeset do ili dvadeset minuta poslije? Prolazi anđeo...

Nisam prekrižila noge - mora da je crni anđeo!

2?

POGLAVLJE TREĆE

PARTIJA BRIDŽA ~

Kad se društvo vratilo u sobu, stol za bridž je već bio postavljen. Poslužena je kava.

- Tko igra bridž~ - zapitao je gospodin Shaitana. - Znam da gospođa Lorrimer igra. I dr. Roberts. Igrate li vi, gospođice Meredith~

- Da. Premda nisam baš tako dobar igrač.

- Odlično. A major Despard~ Predlažem da vas četvero igrate ovdje.

- Hvala Bogu, igrat ćemo bridž - usput je gospođa Lorrimer dobacila Poirotu: - Ja sam jedan od najvatrenijih igrača bridža u povijesti ljudskog roda. Sve sam gora. Više i ne odlazim na večere poslije kojih se ne igra bridž! Jednostavno zaspem. Sramim se sama sebe, ali što se može.

Presjekli su karte kako bi odredili tko s kim igra. Gospođa Lorrimer i gospođica Meredith protiv majora Desperada i dr. Robertsa.

- Žene protiv muškaraca - rekla je gospođa Lorrimer dok je sjedala na stolac i počela miješati karte pokretima svojstvenima istinskom stručnjaku. - Plave karte, zar ne partnerice~ Uvijek licitiram dva.

- Pazite da dobijete - rekla je gospođica Oliver, dok su se u njoj budili feministički osjećaji. - Pokažite tim muškarcima kako ovo nije samo njihov svijet.

- Sirotice, bolje im je da ostave svaku nadu - dobacio je dr. Roberts veselim glasom dok je miješao drugi snop karata. - Mislim da vi dijelite, gospođo Lorrimer.

Major Despard je sporo sjedao za stol. Pogledao je Anne Meredith kao da se upravo tog trena iznena

23

dio, ustvrdivši da je riječ o vrlo privlačnoj djevojci.

- Moim, presijecite - nestrpljivo je rekla gospođa Lorrimer. Jedva izustivši ispriku, presijekao je karte čim mu ih je pružila.

Gospođa Lorrimer je počela dijeliti izvježbanim pokretima.

- Još je jedan stol za bridž u susjednoj sobi - rekao je gospodin Shaitana.

Zaputio se prema drugim vratima i još četvero gostiju pošlo je za njim u malu, udobno namještenu sobu za pušenje u kojoj je već bio pripremljen stol.

- Moramo se podijeliti - rekao je pukovnik Race. Gospodin Shaitana odmahnuo je glavom.

- Ja ne igram - rekao je. - Bridž nije igra koja bi me zabavljala i u kojoj bih uživao.

I ostali su se pobunili i rekli da im nije baš do kartanja, ali gospodin Shaitana se uopće nije osvrtao na prosvjede i naposljetku su ipak posjedili za stol. Poirot i gospođa Oliver protiv Battlea i Racea. Shaitana ih je promatrao nekoliko trenutaka, a zatim mu se licem razvukao poznati osmijeh dok je promatrao s kakvim je kartama gospođa Oliver zvala dva bez aduta i onda se nečujno povukao u drugu sobu.

U toj prostoriji partija je već bila podosta odmaknula. Igrači su licitirali ozbiljnih lica. - Jedan herc Pas. - Tri tref. - Četiri kara. - Kontra. - Četiri herc.

Gospodin Shaitana je promatrao igru nekoliko trenutaka i smiješio se.

Zatim se zaputio u drugi kut sobe i sjeo u veliki naslonjač uz kamin. Donesen je pladanj s pićima i stavljen na pomoćni stolić. Plamen u kaminu odbleskavao se na kristalnim zatvaračima za boce.

Kao istinski umjetnik rasvjete, gospodin Shaitana stvorio je privid sobe osvijetljene vatrom iz kamina.

24

Mala zasijenjena svjetiljka uz naslonjač omogućavala mu je i da čita ako poželi. Diskretna rasvjeta cijeloj je sobi davala neki pritajeni 'izgled. Malo jače svjetlo sjalo je iznad kartaškog stota oko kojeg su se čuli kratki, monotoni uzvici.

- Jedan bez aduta - jasno i odlučno oglasila se gospođa Lorrimer.

- Tri herc - s agresivnim prizvukom u glasu - dr. Roberts.

- Pas - tihi glas Anne Meredith.

Uvijek stanka prije nego što bi se oglasio Despard. Nije sporo mislio, nego je uvijek želio biti posve siguran, prije nego što se javi.

- Cetiri herc. - Kontra.

Dok mu je lice blistalo pri treperavu svjetlu, gospodin Shaitana se nasmiješio.

Nasmiješio se i onda mu je smiješak ostao na licu. Očni kapci malo su mu zatitrali...

Uživao je u vlastitoj zabavi.

- Pet kara. (gra i raber - rekao je pukovnik Race. - Vrlo dobro, partneru - rekao je Poirotu. - Nisam mislio da ćete to odigrati. Nasreću nisu otvorili pika.

- Držim da to zacijelo ne bi ništa promijenilo rekao je ravnatelj Battle, čovjek neke povučene velikodušnosti.

Zvao je pik. Njegova partnerica, gospođa Oliver, imala je jednog pika. Ali - nešto joj je govorilo da krene s karom - s katastrofalnim posljedicama.

Pukovnik Race je pogledao na sat.

- Deset po ponoći. Imamo (i vremena još za jednuZ

- Ispričavam se - rekao je ravnatelj Battle - ali ja sam ptica koja rano liježe.

25

- I ja, također, rekao je Hercule Poirot.

- Mogli bismo obračunati - rekao je Race. Rezultat pet rabela sveo se ~na premoćnu pobjedu muškog spola. Ostalim suigračima gospođa Oliver dugovala je tri funte i sedam šilinga. Najviše je dobio pukovnik Race.

Premda je vrlo loše igrala bridž, gospođa Oliver je i u porazu pokazivala pravi športski duh. Radosno je platila.

- Sve mi je noćas naopako krenulo - rekla je. Tako to ide ponekad. Jučer me karta sjajno išla. Stopedeset honera, punih karata, triput zaredom.

Usta(a je i uzela svoju izvezenu večernju torbicu mahinalno krenuvši rukom maknuti kosu s čela.

- Pretpostavljam da nam je domaćin u susjednoj sobi - rekla je.

Pošla je k vratima, a ostali su je slijedili. Gospodin Shaitana sjedio je uz kamin. Kartaši su bili posve zaokupljeni partijom.

- Kontra na pet tref - gospođa Lorrimer govorila je hladnim, odrješitim tonom.

- Pet bez aduta.

- Kontra na pet bez aduta.

Gospođa Oliver primaknula se stolu. Činilo se da je na pomolu vrlo uzbudljiva igra.

Pridružio joj se ravnatelj Battle.

Pukovnik Race zaputio se do gospodina Shaitanea. Poirot ga je slijedio.

- Morao bih poći, Shaitana - rekao je Race. ~ Gospodin Shaitana nije odgovarao. Glave klonule na prsa, činilo se kao da je usnuo. Race je na tren začuđeno pogledao Poirota i još se više približio Shaitani. Odjednom, nošao se uz njega i zagledao u točku u koju je Race upro prstom - u nešto što je moglo biti

26

vrlo šaren gumb na košulji - ali nije...

Poirot se sagnuo, podignuo i onda ispustio Shaitaninu ruku. Pogledao je Racea u oči i kimnuo. Potonji se oglasio.

- Ravnatelju Battle, molim vas, samo trenutak. Ravnatelj im je prišao. Gospođa Oliver nastavila je promatrati kako teče igra u kojoj je pala kontra na pet bez aduta.

Premda je ostavljao dojam usporena čovjeka, ravnatelj Battle bio je vrlo brz. Podignuo je obrve i primaknuvši im se, upitao tihim glasom:

- Nešto nije u redu?

Kimnuvši u znak potvrde, pukovnik Race pokazao je na tihu figuru u naslonjaču.

Battle se sagnuo, a Poirot je zamišljeno promatrao neskriven dio Shaitanina lica. Sada mu se učinilo pomalo smiješnim, ovako otvorenih usta - i bez onog vragoljastog izraza...

Hercule Poirot je kimnuo glavom.

Ravnatelj Battle se uspravio. Ne dodirujući je, razgledao je toč~oja se činila kao suvišan gumb na košulji gospodina Shaitane - ali, nije to bio nikakav suvišni gumb. Podignuo je nepokretnu ruku i pustio je da padne.

Ne pokazujući nikakav osjećaj, ustao je postupajući poput vojnika spremnog za svaku priliku - spreman djelotvorno preuzeti sve u svoje ruke.

- Molim vas, samo trenutak - rekao je.

Glas koji se začuo bio je službenikov, glas toliko različit od ostalih da su se svi kartaši za stolom okrenuli prema njemu, a ruka Anne Meredith kao da se skamenila iznad pik asa.

- S tugom vam svima moram priopćiti da je naš domaćin, gospodin Shaitana, preminuo - progovorio

27

je ravnatelj Battle.

Gospođa Lorrimer i dr. Roberts su ustali. Despard se zagledao u jednu točku `i namrštio. Anne Meredith je uzdahnula.

- Čovječe Božji, jeste li sigurni~

Instinktivno reagirajući kao liječnik, dr. Roberts je uvježbanim korakom pohitao do naslonjača da ustanovi smrt.

Bez neke osobite namjere, ali golema figura ravnatelja Battlea ipak mu je prepriječila put.

- Samo trenutak, dr. Roberts. Možete li mi prvo reći tko je sve večeras izlazio i ulazio u ovu sobu?

- Ulazio i izlazio? Ne razumijem vas. Nitko nije izlazio niti ulazio.

Ravnatelj je skrenuo svoj ispitivački pogled. - Je li to točno, gospođo Lorrimer?

- Posve točno.

- Ni sluga ili netko drugi od posluge~

- Ne. Kad smo sjeli za stol on je donio poslužavnik. Otad nije više

ulazio.

Ravnatelj Battle je pogledao Desparda.

Despard je kimnuo glavom u znak odobravanja. Kao bez daha, Anne je rekla: - Da - da, to je točno.

- Ma što to sve znači, čovječe~ - nestrpljivo je rekao Roberts. - Pustite da ga pregledam; možda se samo onesvijestio.

- Nije riječ o napadu nesvjestice i žao mi je - ali nitko ga neće niti faknuti dok ne dođe nadležni policijski liječnik. Dame i gospodo, gospodin Shaitana je umoren.

- Umoren~ - zapanjeno je uzdahnula Anne. Despard se zabljuje - jednostavno zagledao u prazno.

Gospođa Lorrimer odrješito je uzviknula: - Umo

28

ren? - Bože blagi! - dodao je dr. Roberts.

Ravnatelj Battle je polako kimnuo glavom. Nalikovao je kineskom porculanskom mandarinu. Ništa se nije moglo otkriti iz izraza njegova lica.

- Proboden - rekao je. - Baš tako. Proboden. A onda je ispalio pitanje:

- Je li se itko od vas večeras dizao od kartaškog stola?

Vidio je kako se javljaju četiri izraza - javljaju i zatrepere. Vidio je strah - svijest o tome što se zbilo ogorčenost - užas - stravu; ali nije vidio ništa što bi mu stvarno pomoglo.

Nastupio je muk, a onda je major Despard tiho progovorio (već je bio ustao i stajao kao vojnik na mimohodu, kad se svojim uskim, inteligentnim licem okrenuo Battleu):

- Držim da se svatko od nas, u nekom trenutku, dizao od stola za kartanje - ili da uzme čašu s pićem ili da stavi pokoju kladu na vatru. Ja sam činio i jedno i drugo. Kad sam otišao do kamina, Shaitana je već bio usnuo u naslonjaču.

- Usnuo~

- Da, tako sam pomislio.

- Možda i jest - rekao je Battle. - A možda je već bio i mrtav. Smjesta ćemo se pozabaviti tim. Zamolit ću vas da prijedete u susjednu sobu.

- Okrenuo se čovjeku koji je, ne puštajući ni glasa, stajao uz njega: - Pukovniče Race, a da i vi pođete~

Race je brzo kimnuo glavom u znak pristanka. - U redu, ravnatelju.

Četiri su kartaša sporo prolazila kroz vrata. Gospođa Oliver sjela je u naslonjač u najudalje

29

nijem kutu sobe i tiho zajecala.

Battle je dignuo slušalicu i počeo nešto govoriti. Zatim je rekao: .

- Lokalna policija će smjesta doći. Iz stožera su naredili da preuzmem slučaj. Nadležni liječnik samo što nije došao. Što mislite, Poirot, prije koliko vremena je nastupila smrt? Rekao bih prije najmanje sat vremena.

- Slažem se. Alas, ne može se točnije odrediti ne može se reći 'Ovaj je čovjek mrtav već jedan sat dvadesetpet minuta i četrdeset sekundi'.

Nekako odsutno Battle je kimnuo.

- Sjedio je točno ispred vatre. To se ipak ne smije posve zanemariti. Više od sat - ali ne više od dva i pol sata: tako će, kunem se, reći naš liječnik. I nitko ništa nije čuo, niti vidio. Nevjerojatno! Ubojica se ponaša gotovo poput beznadnika. Shaitana je mogao vikati.

- Ali nije. Ubojica je imao sreće. Kao što biste vi rekli, mon ami, doista je riječ o pothvatu beznadnika. - Imate li kakvu ideju, gospodine Poirot, što bi

mogao biti motiv~ Ikakvu ideju~ Poirot je polako progovorio:

- Da, imam nešto za reći u tom smislu. Recite mi, gospodin Shaitana

- on vam čak ni neizravno nije navijestio na kakvu nas vrstu zabave poziva večeras?

Ravnatelj Battle ga je pogledao začuđeno.

- Ne, gospodine Poirot. Uopće nije ništa rekao. Zašto?

U daljini se začulo zvonce i udarac alke o vrata. - To su naši - rekao je ravnatelj Battle. - Poći ću im otvoriti. Uskoro počinjemo istragu. Moramo početi s rutinskim poslovima.

Poirot je kimnuo.

Battle je izašao iz sobe.

Gospođa Oliver je nastavila jecati.

30

Poirot je pošao do kartaškog stola. Ništa nije doticao, razgledavao je samo papiriće s rezultatima. Jedanput ili dvaput stresao je glavom. ,

- Glupi čovječuljak! Ah, taj glupi čovječuljak promrmljao je Poirot. - Odjenuti se poput vruga i plašiti ljude. Quel enfantillage!

Vrata su se otvorila. Ušao je liječnik s torbom u ruci. Slijedio ga je okružni istražitelj, koji se već raspričao s Battleom. Ušao je i čovjek s fotoaparatom. U predvorju je stajao policajac.

Počeo je rutinski posao otkrivanja zločina.

31

POGLAVLJE ČETVRTO

PRVI UBOJICA?'

Hercule Poirot, gospođa Oliver, pukovnik Race i ravnatelj Battle posjedali su oko stola za večeru.

Već je bilo prošlo sat vremena. Tijelo je pregledano, slikano i maknuto. Već je bio i stručnjak za otiske prstiju, obavio posao i otišao.

Ravnatelj Battle je pogledao Poirota.

- Prije nego što pozovem njih četvero, želio bih čuti što vi imate reći. Prema vama čini se da je večerašnja zabava imala neku posebnu svrhu? Vrlo promišljeno i pokorno Poirot mu je ispričao svoj razgovor sa Shaitanom u Wessex Houseu.

Ravnatelj Battle je stisnuo usne. ! gotovo zazviždao.

- Izložci - ha~ Sve sami ubojice! I vjerujete da je on to stvarno~ Ne sumnjate da vas je zafrkavao~ Poirot je odmahnuo glavom.

- O, ne - doista je mislio ozbiljno. Shaitana se ponosio svojim mefistofeskim stajalištem spram života. Bio je vrlo tašt čovjek. Bio je i glupan - zato i jestmrtav.

- Shvaćam - rekao je ravnatelj Battle, pokušavajući unijeti malo reda u sve što mu je Poirot rekao. Osmero gostiju i on kao domaćin. Četiri, da tako kažemo, 'njuškala' i četvero ubojica!

- Nemoguće! - povikala je gospođa Oliver. Apsolutno nemoguće. Nitko od tih ljudi ne može biti kriminalac.

Ravnatelj Battle je zamišljeno vrtio glavom.

- Ne bih baš bio tako siguran, gospođo Oliver. Po izgledu i ponašanju ubojice se ne razlikuju od osta

3?

lih ljudi. Ugodni, tihi, uglađena ponašanja, vrlo često razumni ljudi.

- U tom slučaju, onda je dr. Roberts - odlučno je rekla gospođa Oliver. - Čim sam ga vidjela instinktivno sam osjetila da s tim čovjekom nešto nije u redu. Instinkt me nikad ne vara.

Battle se okrenuo.

Race je slegnuo ramenima. Postavio je pitanje u svezi s Poirotovom izjavom, a ne sa sumnjom gospođe Oliver.

- Moglo bi biti - rekao je. - Moglo bi tako biti. To pokazuje da je Shaitana imao pravo barem u jednom slučaju. Naposljetku, mogao je samo sumnjati da su ti ljudi ubojice - ne može se biti siguran. Možda je imao pravo u svakom od četiri slučaja - ali imao je pravo u jednom slučaju; njegova smrt to dokazuje.

- Jedan se uplašio. Nije li tako, gospodine Poirot? Poirot je kimnuo.

- Preminuli gospodin Shaitana je uživao određeni ugled - rekao je. - Imao je opasan smisao za humor i tvrdilo se da je nemilosrdan. Žrtva je pomislila da je Shaitana priredio zabavu za sebe, zabavu koja je trebala biti uvod u onaj trenutak kad će žrtvu predati policiji - Vi! On (ili ona) mora da je vjerovao kako Shaitana ima neosporive dokaze.

- Je li ih imao?

Poirot je slegnuo ramenima. - To nikad nećemo doznati.

- Dr. Roberts! - odlučno je ponovila gospođa Oliver. - Tako srdačan čovjek. Ubojice su često srdačni - služe se tim kao krinkom! Da sam na vašem mjestu, ravnatelju Battle, smjesta bih ga privela.

- Usuđujem se reći da bismo to i učinili da je neka Žena na čelu Scotland Yarda - rekao je ravnatelj

33

Battle, dok mu se na trenutak pojavio treptaj u inače ravnodušnim očima. - No, kao što vidite, obični smrtni muškarci vode igru, pa moramo biti oprezni. Sve moramo raditi polako.

- Oh, muškarci - muškarci - uzdahnula je gospođa Oliver i već je u gfavi počela slagati novu seriju novinskih članaka.

- Bolje da ih pozovemo - rekao je ravnatelj Battle. - Nikakve koristi od toga da predugo čekaju. Pukovnik Race je napola ustao.

- Ako želite da napustimo...

Ravnatelj Battle je oklijevao nekoliko trenutaka dok je pogledom hvatao gospođu Oliver. Bio je potpuno svjestan službenog položaja pukovnika Racea, a znao je da je i Poirot u mnogobrojnim prilikama surađivao s policijom. Ipak bi bilo više nego pretjerano da gospođa Oliver ostane u prostoriji. No, Battle je bio ljubazan čovjek. Prisjetio se da je gospođa Oliver izgubila tri funte i sedam šilinga za kartaškim stolom, te da je laka srca primila gubitak.

- Možete svi ostati - rekao je - barem što se mene tiče. No, molim

vas bez uznemiravanja (pogledao je gospođu Oliver) i da nitko ništa nije niti natuknuo o ovome što nam je gospodin Poirot upravo rekao. To je bila mala Shaitanina tajna i, što se nas tiče, nestala je skupa s njim. Jesmo li se razumjeli?

- Savršeno - rekla je gospođa Oliver.

Battle se zaputio prema vratima i pozvao policajca koji je stajao u predvorju.

- Pocijete u malu sobu za pušenje. Naći ćete tamo Andersona s četvero gostiju. Zamolite dr. Roberts da dođe.

- Trebala sam ga ostaviti do kraja - rekla je gospođa Oliver. - Mislim u nekoj knjizi - dodala je kao

34

da se ispričava.

- Stvaran život je ipak nešto drukčiji - uzvratilo je Battle.

- Znam - rekla je gospođa Oliver. - Nisam baš najbolje sročila.

Dr. Roberts je ušao, ali ne baš uobičajeno skakutava koraka.

- E pa, Battle - rekao je. - Kojeg li vraškog posla! Oprostite, gospođo Oliver, ali tako je. Profesionalno govoreći, jedva da sam mogao povjerovati! Probosti čovjeka dok se još troje ljudi nalazi tek nekoliko metara dalje. - Mahnuo je glavom. - Uh! Ne bih se nikad odlučio na tako nešto! - Jedva zamjetan osmijeh zatitrao mu je u kutu usana. - Sto mogu reći ili učiniti kako bih vas uvjerio da to nije moje djelo?

- Pa, postoji motiv, dr. Roberts. Liječnik je važno kimnuo glavom.

- To je sve jasno. Nisam imao ni najmanjeg motiva da se riješim sirotog Shaitane. Nisam ga čak niti poznavao kako valja. Zabavljao me je - bio je to fantastičan momak. U njemu je bilo nešto orijentalnog. Naravno da ćete pomno istražiti moje odnose s njim to i očekujem. Nisam budala. No, ništa nećete naći. Nisam imao nikakva razloga da ubijem Shaitanu i nisam ga ubio.

Ravnatelj Battle je kimnuo kao da mu se glava ukočila.

- Sve je to u redu, dr. Roberts. Kao što znate, moram povesti istragu. Vi ste razuman i razborit čovjek. E sad, možete li išta reći o ostale tri osobe?

- Bojim se da ne znam mnogo. Desparda i gospođicu Meredith sam večeras sreo prvi put. Za Desparda sam prije čuo - čitao sam njegov putopis, a i to je prava trakavica.

35

- Jeste li znali da se on i gospodin Shaitana poznaju~

- Ne, Shaitana mi ga nikc~d nije spominjao. Kao što sam rekao, čuo sam za njega, ali ga nikad nisam sreo. Gospođicu Meredith dosad nisam vidio. Gospoc~u Lorrimer poznajem površno.

- Sto znate o njoj?

Roberts je slegnuo ramenima.

- Udovica. Umjereno bogata. (nte(igentna, dobro odgojena žena - prvorazredna igračica bridža. Zapravo, tako sam je i upoznao - igrajući bridž.

- Ni nju gospodin Shaitana nikad nije spominjao? - Ne.

- Hm - niste nam baš pomogli. E, sad, dr. Roberts, budite ljubazni pa se potrudite i pažljivo prisjetite koliko ste se puta dizali od kartaškog stola, kao i svega što se možete sjetiti kad je riječ o kretanju ostalih. Nekoliko je minuta dr. Roberts razmišljao.

- To je teško - otvoreno je rekao. - Manje više mogu se prisjetiti kamo sam ja išao i kuda sam se kretao. Ustao sam tri puta - hoću reći, tri puta, kad nisam bio u igri, napuštao sam svoj stolac i nastojao učiniti nešto korisno. Jednom sam otišao da bih stavio još koju kladu na vatru. Drugi put sam damama donio piće. i još jedanput sam sebi nasuo viski sa sodom.

- Možete li se točno prisjetiti kada je to bilo~

- Samo otprilike. Mislim da smo počeli kartati oko pola deset. Rekao bih da sam nakon sat vremena otišao do kamina; nedugo zatim otišao sam po piće (mislim nakon još jednog dijeljenja), te vjerojatno oko pola dvanaest pošao po viski sa sodom - ali to su tek približna vremena. Nemojte me držati za riječ, ako želite baš točnost.

36

- Stol s pićima bio je iza naslonjača u kojem je sjedio gospodin Shaitana~

- Da. Odnosno, da tako kažem, tri puta sam prošao tik uz njega.

- I svaki puta, koliko ste mogli vidjeti, on je spavao~

- To sam pomislio prvi put. Drugi put ga nisam čak niti pogledao. Treći put sam jednostavno rekao sebi: 'Pogledaj kako taj siročić samo spava', ali nisam ga uopće pažljivo pogledao.

- Vrlo dobro. E, _ a kad su vaši suigrači napuštali svoja mjesta?

Dr. Roberts se namrgodio.

- Teško je reći - doista teško. Mislim da je Despard ustao da donese još jednu pepeljaru. I otišao je po piće. Prije nego što sam ja išao, jer se sjećam da me je pitao želim li i ja jedno, a ja sam mu odgovorio da još ne želim.

- A dameZ

- Gospođa Lorrimer je jedanput otišla do kamina. Mislim da je malo prevrtala klade. Vjerujem da je razgovarala sa Shaitanom, ali ne bih točno znao. U to sam vrijeme bio usred vrlo složene igre.

- A gospođica Meredith?

- Jedanput je sigurno ustala od stola. Došla je do mene i pogledala mi u karte - u tom smo trenutku zajedno igrali. Zatim je i ostalima pogledala karte i onda hodala unaokolo po sobi. Ne znam što je točno radila. Nisam joj obraćao pozornost.

Ravnatelj Battle je zamišljeno progovorio:

- Dok ste sjedili za kartaškim stolom, nijedan stolac nije bio okrenut izravno prema kaminu~

- Ne, pomalo sa strane, a osim toga izmecu je veliki kineski ormar, vrlo lijep komad pokućstva.

37

Naravno, uviđam da je bilo savršeno moguće probosti toga staromomka. Naposljetku, kad se karta, onda se karta. Čovjek ne gleda naokolo da bi vidio što se zbiva. Jedina osoba koja bi to mogla je lažni igrač. A u ovom slučaju...

- U ovom slučaju nedvojbeno je (ažni igrač ubojica - rekao je ravnatelj Battie.

- Unatoč tome, za to je potrebna hrabrost, znate - rekao je dr. Roberts. - Jer, tko može reći da baš u kritičnom trenutku netko neće podići pogled~

- Da - uzvratio je Battle. - Rizik je golem. Motiv je nedvojbeno bio snažan. Želio bih da znam što je zapravo motiv - dodao je besramno lažući.

- Utvrdit će te, nadam se - rekao je Roberts. Pregledat ćete njegove papire i sve te stvari. Negdje ćete naići na neki trag.

- Nadamo se - tmurno je odgovorio ravnatelj Bathle.

Upitno je pogledao liječnika.

- Bio bih vam doista zahvalan ako biste mi rekli što vi mislite - onaka kao prijatelju.

- Svakako.

- Od te trojice, u koga vi sumnjate? Dr. Roberts je slegnuo ramenima.

- Lako je odgovoriti. Ovako iz prve, rekao bih Despard. Taj čovjek ima doista jake živce; naviknuo je na život pun opasnosti u kojem morate brzo djelovati. Rizik ga ne bi odvratio. Ne čini mi se vjerojatnim da tu žene imaju svoje prste. Pretpostavljam da je tu potrebna i snaga.

- Ne toliko koliko biste pomislili. Pogledajte. Poput mađioničara Battle je iznenada izvukao dug, tanak instrument od sjajnog metala s malom glavom optočenom draguljima.

38

Dr. Roberts se nagnuo naprijed i ispitivački gledao okom iskusnog profesionalca. Opihao je vršak i zazviždao. ,

- Kojeg li alata! Kojeg li alata! Ta je mala stvarčica kao izmišljena za ubojstvo. Ulazi kao u komad maslaca - kao u najobičniji maslac. Mora da ju je donio uza se, pretpostavljam barem.

- Ne. Pripadala je gospodinu Shaitani. Ležala je na stolu uz vrata, zajedno s mnogim drugim stvarčicama.

- Znači, ubojica s,e poslužio. Mora da je bio sretne ruke kad je našao takvu stvarčicu.

- Pa, ako baš želite, može se i tako reći - polagano je izustio ravnatelj Battle.

- No, naravno, za sirotog Shaitanu zacijelo se ne bi moglo govoriti o sreći.

- Nisam to mislio, dr. Roberts. Htio sam reći da se na sve to može gledati iz još jednog kuta. Pomišljam da je na zamisao o umorstvu ubojica došao kad je opazio šiljast predmet.

- Hoćete reći da je posrijedi bilo trenutno nadahnuće - da nije riječ o ubojstvu s predumišljajem? Došao je na pomisao tek nakon što je stigao ovamo? Hm - je li vas išta određeno navelo na tu pomisao? Upitno ga je pogledao.

- Jednostavno - pomisao - mirno je rekao ravnatelj Battle.

- Pa, naravno, moglo bi i tako biti - rekao je polako dr Roberts. Ravnatelj Battle je pročistio grlo.

- E, neću vas više zadržavati, doktore. Hvala na pomoći. Budite ljubazni pa nam ostavite adresu.

- Svakako. 200 Gloucester Terrace. W. 2. Broj telefona - Bayswater 23896.

39

- Hvala. Možda ću vas uskoro posjetiti.

- Bit će mi drago da vas vidim u bilo koje doba. Nadam se da se neće suviše toga pojaviti u novinama. Ne bih želio da se moji nervozni pacijenti još i uzrujaju.

Ravnatelj Battle pogledom je potražio Poirot. - Oprostite, gospodine Poirot. Ako želite postaviti neko pitanje, siguran sam da doktor ne bi imao ništa protiv.

- Naravno da ne bih. Naravno da ne bih. Ja sam vaš veliki abožavatelj, gospodine Poirot. Mate sive stanice - red i metoda. Sve znam o tomu. Siguran sam da ćete smisliti neko doista intrigantno pitanje.

Hercule Poirot je raširio ruke poput pravog stranca.

- Ne, ne. Želio bih doznati sve pojedinosti. Naprimjer, koliko ste rabela odigrali~

- Tri - odmah je odgovorio Roberts. - Završili smo jednu igru, u četvrtom raberu kad ste vi ušli.

- A tko je s kim igrao~

- U prvoj Despard i ja protiv dama. Bog ih blagoslovio, pobijedile su nas. Bez teškoća; imali smo grozne karte.

- U drugoj pak gospođica Meredith i ja protiv Desparda i gospođice Lorrimer. U trećoj gospođa Lorrimer i ja protiv gospođice Meredith i Desparda. Uvijek smo sjekli, ali vrtilo se u krug. U četvrtoj, ponovno Meredithova i ja.

- Tko je dobio, a tko izgubio~

- Gospođa Lorrimer je uvijek dobivala. Gospođica Meredith je dobila prvu, a izgubila stjedeće dvije. Ja sam malo dobio, a gospođica Meredith i Despard su sigurno gubili.

Nasmiješivši se, Poirot je rekao: - Vrli je ravnatelj

40

zatražio vaše mišljenje o vašim partnerima kao mogućim učiniteljima umorstva. Ja sad tražim vaše mišljenje o njima kao igračima bridža.

- Gospođa Lorrimer je vrhunska igračica - odmah je odgovorio dr. Roberts. - Kladim se da pristojno zarađuje igrajući bridž. Despard je takoc~er dobar igrač - rekao bih solidan, pouzdan igrač taj momak

dugoljaste glave. Gospođicu Meredith mogli biste opisati kao 'igračicu na sigurno'. Ne čini greške, ali nije izvanredna.

- A što je s vama, doktore? . Robertsove su oči zatreptale.

- Malo pretjerujem ili tako barem govore. Ali, uvjerio sam se da se to uvijek isplati.

Poirot se nasmijao. Dr. Roberts je ustao. - Još nešto?

Poirot je kimnuo glavom.

- E, onda, želim vam laku noć. Laku noć, gospođo Oliver. Iz ovog biste mogli izvući dobar članak. Mnogo bolje nego oni vaši otrovi koji ne ostavljaju nikakva traga, ha?

Dr. Roberts je izašao iz sobe, ponovno poskakujući. Kad su se vrata zatvorila, gospođica Oliver je oporo dobacila:

- Članak! I to baš članak! Ljudi su tako tupavi. Svakog bi dana mogla smisliti po jedno bolje umorstvo nego što su ova u stvarnom životu. Nikad mi ne manjka zaplet. A uz to, moji čitatelji vole otrove koji ne ostavljaju tragove!

41

POGLAVLJE PETO

DRUGA UBOJICA?

Gospođa Lorrimer je ušla u prostoriju poput plemkinje. Bila je pomalo blijeda, ali pribrana.

- Zao mi je što vas uznemiravam - počeo je ravnatelj Battle.

- To je, naravno, sastavni dio vaše dužnosti tiho je odgovorila gospođa Lorrimer. - Slažem se da je neugodno naći se u ovakvom položaju, ali nema ga nikakva smisla izbjegavati. Potpuno sam svjesna da netko od četiri osobe u onoj sobi mora biti krivac. Prirodno da ne očekujem od vas da mi vjerujete na riječ kako nisam ja ta osoba.

Privukla je stolac koji joj je ponudio pukovnik Race i sjela nasuprot ravnatelju. Sive su joj se inteligentne oči srele s njegovima. Pozorno je čekala.

- Dobro ste poznavali gospodina Shaitanu - počeo je ravnatelj.

- Ne baš dobro. Poznajem ga već godinama, ali nikad nismo postali prisni.

- Gdje ste ga upoznali?

- U nekom egipatskom hotelu - čini mi se u 'Zimskoj palači' u Luxoru.

- Što mislite o njemu -

Gospođa Lorrimer je lagano slegnula ramenima. - Držala sam ga - zašto to sad ne bih rekla zapravo šarlatanom.

- Niste imali - oprostite na izrazu - nikakva motiva da ga ubijete? ,

- Zaboga, ravnatelju Battle, zar mislite da bih priznala i da sam imala?

4?

- Možda - rekao je Battle. - Doista inteligentna osoba možda i zna da takva stvar kad tad izađe na vidjelo. ,

Gospođa Lorrimer je zamišljeno nagnula glavu.

- Da, moguće je, naravno. Ne, gospodine ravnatelju, nisam imala nikakva motiva da poželim nestanak gospodina Shaitane. Što se mene tiče, potpuno sam ravnodušna prema tome da li je on živ ili mrtav. Držala sam ga za poseura; bio je zapravo teatralan i ponekad me razljutio. To je - ili, bolje reći, to je bilo moje stajalište o njemu. ,

- Znači, to je to. E, sad, gospođo Lorrimer, možete li mi nešto reći o ostalo troje vaših suigrača~

- Bojim se da ne mogu. Majora Desparda i gospođicu Meredith večeras sam prvi put srela. Oboje mi se čine dragim ljudima. Dr. Robertsa jedva poznajem. Vjerujem da je vrlo popularan kao (iječnik.

- Nije i vaš osobni liječnik? - O, ne.

- E, gospoc~o Lorrimer, možete li mi sad reći koliko ste puta večeras ustajali od stola i opisati kretanje ostalih troje~

Gospođa Lorrimer uopće nije razmišljala.

- Mislila sam da ćete me vjerojatno to pitati. Pokušala sam razmisliti i prisjetiti se. Jednom sam ustala kad sam bila lažni igrač. Otišla sam do kamina. Gospodin Shaitana je još bio živ. Rekla sam mu kako je lijepo vidjeti vatru u kaminu.

- A on je odgovorio~ - Da mrzi radijatore.

- Je li još netko čuo vaš razgovor?

- Mislim da ne. Tiše sam govorila da ne bih uznemiravala ostale kartaše. - Suho je dodala: - Zapravo možete se osloniti jedino na moju riječ da je gospodi

43

;;f.pr

na Shaitana bio živ i da mi se obratio.

Ravnatelj Battle uopće nije prosvjedovao. Tiho i

metodično nastavio je ispitivati: - U koje se to doba zbito~

- Rekla bih da smo već igrali bridž malo više od · jednog sata.
- A što je s ostalima~
- Dr. Roberts mi je donio piće. I sebi je donio jedno - ali, to je bilo kasnije. Major Despard je također otišao po piće - rekla bih oko 11:15 sati.
- Samo jedanput.
- Ne - dvaput, čini mi se. Taj se čovjek dosta motao okolo - ali nisam zapazila što je zapravo radio. ' ; f Mislim da je gospođica Meredith samo jedanput ustala od stola. Otišla je na drugu stranu stola da pogle~ ` da partnerove karte.
- ; ' ; - Ali nije se micala od kartaškog stola?
- ` - Zapravo, ne bih mogla reći. Možda se i od: j ', maknula.
- I ` Battle je kimnuo glavom.
- Sve je to jako neodređeno - promrmlijao je. ` - Žao mi je. Još jednom Battle se poslužio trikrom i izvukao dugi, krhki stiletto.
- i - Molim vas, gospođo Lorrimer, pogledajte ovo. Gospoc~a Lorrimer je ostala ravnodušna.
- Jeste li ovo ikad vidjeli? i " - Nisam, nikad.
- ! - Međutim, to je ležalo na stolu u ateljeu. - Nisam opazila.
- ' ; - Svjesni ste, vjerojatno, gospoc~o Lorrimer, da žena s ovim može učiniti isto što i muškarac.
- :: - Pretpostavljam da može - tiho je rekla gospođa Lorrimer.
- r: 44
- Nagnula se i vratila mu stiletto.
- No, unatoč svemu - rekao je ravnatelj Battle ta bi žena doista morala biti na rubu beznađa. Rizik je bio doista golem.
- Ravnatelj je zastao, ali gospođa Lorrimer nije odgovorila.
- Znate li nešto o odnosima ostalih troje i gospodina Shaitane? Odmahnula je. - Ne, baš ništa.
- Hoćete li biti ljubazni i iznijeti mi koga od njih troje smatrate mogućim ubojicom~
- Gospođa Lorrimer se uspravila i ukočila.
- Tako što nisam spremna učiniti. Držim to vrlo neumjesnim pitanjem. Ravnatelj je izgledao kao smeteno dijete kojeg je baka upravo ukorila.
- Adresu, molim vas - rekao je smušeno, dohvativši svoju bilježnicu.

-111 Cheyne Lane, Chelsea. - Broj telefona Z

- Chelsea 45632.

Gospođa Lorrimer je ustala.

- Želite li vi nešto pitati, gospodine Poirot? užurbano je upitao ravnatelj Battle.

Gospođa Lorrimer je zastala i lagano nagnula glavu.

- Da li bi bilo umjesno upitati vas, madame, što mislite o vašim suigračima - ne kao potencijalnim ubojicama, nego kao o igračima bridža~

Gospođa Lorrimer je hladno odgovorila:

- Nemam razloga ne odgovoriti - ako to uopće ima ikakve veze s problemom o kojem govorimo premda ne vidim kako može imati.

45

i~

" - O tome ću sam prosuditi. Budite dobri, molim vas, pa odgovorite, madame.

Tonom strpljivog odraslog čovjeka koji ismijava nezrelog idiota, gospođa Lorrimer je odgovorila:

- Major Despard je dobar, pouzdan igrač. Dr. Roberts forsira kartu, ali odigra odlučno. Gospođica 'n~, Meredith je posve pristojna igračica, ali preoprezna. Još nešto?

- Ovi papirići s rezultatima, gospođo, je li neki vaš?

i: Pogledala ih je.

- Ovo je moj rukopis. To je rezultat trećeg rabea. - A ovaj?

- To mora da je Despardovo. On križa kad ide dalje.

~i - A ovaj?

; : - Miss Meredith. Prvi rabea.

' - Znači ovaj nezavršeni pripada dr. Robertsu? - Da.

- Hvala vam, madame, mislim da je to sve.

'r ii Gospođa Lorrimer se okrenula gospođi Oliver.

I - Laku noć, gospođo Oliver. Laku noć, pukovniče Race.

; ; I zatim, nakon što se rukovala sa sve četvero nazočnih, izašla je iz sobe.

46

POGLAVLJE ŠESTO

TREĆI UBOJICA? ;

- Ništa posebno nismo izvukli iz nje - zaključio je Battle. -1 mene je

iznenadila. Pripada onoj staromodnoj vrsti ljudi - puna obzira, ali arogantna kao sam vrag. Još ne moau doći k sebi, ali tko bi to rekao! Doista je odlučna. Sto ste htjeli s tim rezultatima partija, gospodine Poirot?

Poirot je papiriće rasprostro po stolu.

- Dosta govore, zar ne mislite tako~ Što zapravo želimo u ovom slučaju~ Trag koji bi nam nešto rekao o karakteru. I to trag o karakteru ne samo jednog, nego četiri osobe. A tu ćemo ga najvjerojatnije i naći - u ovim našaranim brojkama. Evo, ovo je, vidite, prvi rakar - vrlo mirna partija, nije dugo trajala. Sitne, uredno napisane brojke - pažljivo zbrajanje i oduzimanje - to je papirić gospođice Meredith. Igrala je s gospođom Lorrimer. Imale su dobre karte i pobijedile.

- Prema ovom pak nije lako pratiti igru, jer je zapisivao, pa križao. Ali, možda nam nešto govori o majoru Despardu - riječ je o čovjeku koji uvijek, na temelju samo jednog pogleda, želi znati kako stoji. Brojke su sitne i vrlo su izražajne.

- Sljedeći pripada gospođi Lorrimer - ona i dr. Roberts protiv ostalo dvoje - homerska bitka - brojke se gomilaju iznad crte, s obje strane. Doktor je proigrao kartu, pa su izgubili; no, kako su oboje prvorazredni igrači, nikad se mnogo ne spuštaju. Ako liječnik forsira i potakne brzu licitaciju, javlja se prilika da bi netko mogao i podvostručiti. Vidite - ove brojke pokazuju dvostruko padanje. Vrlo karakterističan rukopis

dražestan, vrlo čitak, odlučan.

- A evo i ,posljednjeg - nezavršeni rakar. Priku-
pio sam od svakog igrača papirić. Vidite, svatko je
ostavio svoj rukopis. Brojke su vrlo slikovite. Rezultati
nisu tako visoki kao u prošlom rakeru. Vjerojatno zato
što je liječnik igrao s gospođicom Meredith, a ona je
bojažljiva igračica. Zbog njegova licitiranja postala je
još bojažljivija!

!- Vjerojatno mislite da su pitanja koja sam po-

~

elio bih pronik-

stavljao dosta glupa~ Ali, nije tako.

nuti u karaktere četvero igrača, a ako se u pitanjima
ograničim samo na bridž, svatko je spreman i voljan

,

p

;.govoriti.

- Nisam niti pomislio da su vaša pitanja glupa,
gospodine Poirot - rekao je Battte. - Toliko sam vas
puta pratio kako radite. Svatko radi na svoj način.
Svjestan sam toga. Inspektorima uvijek ostavljam do-
voljno slobode. Svatko mora samostalno utvrditi koja
j ;!mu metoda najviše odgovara. No, bolje je da sad ne
raspravljamo o tomu. Pozvat ćemo djevojku.

j ~;Anne Meredith je bila uzrujana. Pojavila se na
' 'Ivratima. Disala je nepravilnim ritmom.

Ravnatelj Battle se odmah počeo nekako očinski
ponašati prema mladoj djevojci. Ustao je, namjestio
joj stolac pod nešto drukčijim kutom.

- Sjednite, gospođice Meredith, sjednite! Ma, ne-
mojte se uznemiravati! Znam da vam se sve ovo čini
groznim, ali nije zapravo tako strašno.

- Ne može biti strašnije - tihim je glasom progo-
vorila djevojka. - Strašno - doista strašno - i samo
' a ypomisliti da je netko od nas - da je netko od nas -
^- Prepustite meni sva ta razmišljanja - (jubazno
ije uzvratilo Battle. - E; za početak, dajte nam svoju

~

1 adresu, gospođice Meredith.

i

~48

|

|

- Wendon Cottage, Wallingford.

- Nemate neku adresu ovdje u gradu?

- Ne, odsjela sam u svojem klubu na nekoliko dana.

- A o kojem je to klubu riječ? - Ladies Naval and Military.

- Dobro. E sad, gospođice Meredith, recite nam koliko ste dobro poznavali gospodina Shaitanu?

- Uopće ga nisam dobro poznavala. Uvijek sam držala da je doista zastrašujuća osoba.

- Zašto?

- Oh, pa i bio je. Taj grozan osmijeh! A i način na koji se znao nagnuti prema čovjeku. Kao da će vas ugristi!

- Jeste li ga dugo znali~

- Oko devet mjeseci. Srela sam ga u Švicarskoj za sezone zimskih športova.

- Nikad ne bih niti pomislio da su ga zanimali zimski športovi - iznenađeno je rekao Battle.

- Samo se klizao. Bio je fantastičan klizač. Tolike figure i razni trikovi.

- Da, to već zvuči poput gospodina Shaitane. A jeste li ga i poslije često viđali?

- Pa - dosta. Pozivao me na zabave i slične prigode. Bilo je zapravo zabavno.

- No, on sam vam se nije sviđao~

- Ne, imala sam dojam da je sav nekako grozničav.

Battle je blago rekao:

- Ali niste imali nikakva posebna razloga da ga se bojite?

Anne Meredith je podignula svoje bistre, razmaknute oči.

- Posebna razloga~ O, ne.

49

- No, to je u redu. E sad, pređimo na večerašnja zbivanja. Jeste li se uopće dizali od stola~

- Mislim da ne. O, da, možda jesam, jedanput. Otišla sam s druge

strane stola da ostalima pogledam ;; karte.

I' - Ali sve se vrijeme nije micalo od stola? - Ne.

- Sigurni ste, gospođice Meredith~ Iznenada djevojčini su se obrazi zacrvenjeli. - Ne - ne, mislim da sam hodala okolo.

- Da. Oprostite, gospođice Meredith, pokušajte se prisjetiti i recite nam istinu. Znam da ste nervozni, a nervozan čovjek sklon je - e, govoriti onako kako bi

~~' želio da bude. No, naposljetku to se ipak ne isplati. Hodali ste okolo. Jeste li išli u smjeru gospodina Shaitane\$

Djevojka je šutjela nekoliko trenutaka, a onda rekla:

- Iskreno - iskreno vam kažem - ne sjećam se.

- Pa, zaključit ćemo da možda i jeste. Zna li išta o njima trima?

Djevojka je stresla glavom.

- Nikad ih prije nisam vidjela.

- Što mislite o njima? Može li se među njima kriti ubojica?

; - Ne vjerujem. Jednostavno ne mogu vjerovati. ! To ne bi mogao biti major Despard. A ne mogu vjerovati da je to mogao učiniti liječnik - konačno, liječnik može ubiti bilo koga na tisuću lakših načina. Lijekom ili nečim sličnim.

i - Znači, ako je itko od njih ubojica, onda je to , prema vašem mišljenju gospođa Lorrimer.

- Oh, ne, ne mislim tako. Sigurna sam da ona to ' ne bi mogla učiniti. Tako je draga i tako je ugodno

50

_i

kartati s njom. Puna je dobrote i ne čini čovjeka napetim, odnosno ne upira prste na tuđe greške.

- Pa ipak ste njezino ime ostavili za kraj - rekao je Battle.

- Samo zato što se čini da ubod nekako više dolikuje ženi.

Battle je još jedanput ponovio svoj mac~ioničarski trik. Anne Meredith je ustuknula.

- Oh, grozno. Moram li - to uzeti u ruku? - Želio bih da uzmete.

Promatrao ju je kako oprezno uzima stiletto dok joj se lice zgrčilo od gađenja.

- S ovom malom stvarčicom - s ovom

- Kao kroz maslac - rekao je Battle sa zanosom. - To bi moglo i dijete učiniti.

- Mislite, mislite - njezine široke, ustrašene oči zaustavile su se na njegovu licu - da sam ja možda to učinila? Ali nisam. Zašto bih?

- E, na to bismo pitanje i željeli znati odgovor rekao je Battle. - Koji je motiv? Zašto je bilo tko želio ubiti ShaitanuZ Bio je ličnost, ali - koliko ja mogu zaključiti - ne i opasan.

Je li lagano udahнула - iznenada joj poskočile grudi?

- Nije, naprimjer, ucjenjivao ili takvo nešto? nastavio je Battle. - A uz to, gospođice Meredith, ne ostavljate dojam djevojke koja skriva neku tajnu o vlastitoj krivici.

Prvi put, uvjeren u njegovu srdačnost, djevojka se nasmijala.

- Ne, doista ne skrivam. Zapravo, uopće nemam nikakvih tajni.

- Onda se ne brinite, _gospođice Meredith. Mora'~ ćemo vas ponovno potražiti i, vjerujem, postaviti vam

51

.. :

=r § još nekoliko pitanja; ali, to će biti rutinski. E

Ustao je.

- A sad možete poći. Policajac će vam pozvati taksu; i nemojte čitavu noć ležati otvorenih očiju i brinuti se. Uzmite nekoliko aspirina.

Ispratio ju je do vrata. Kad se ravnatelj vratio, pukovnik Race je rekao tihim glasom punim zadovoljstva: - Battle, ma koji ste vi spretan lažljivac! Vaše

očinsko ponašanje je neponovljivo.

- Nema se smisla igrati s njom, pukovniče Race. Ili je siroto dijete nasmrt preplašeno - a u tom slučaju sve bi se svelo na okrutnost, a ja nisam okrutan - ili je

! ona vrlo uspješna mala glumica, pa ne bismo ništa postigli da smo je zadržali do jutro.

`' Gospođa Oliver je uzdahnula i bez nekog reda provlačila prste kroz kosu uzdižući je sve dok nije "" počela nalikovati potpuno pijanom čovjeku.

"" - Vjerujte mi - rekla je - da tek sada zapravo '~ sumnjam da je baš ona učinila umorstvo! Nasreću to !i se nije našlo u nekoj knjizi. Ne vole da je mlada, lije

pa djevojka ubojica. No, unatoč tomu, sklona sam ;;; povjerovati da je ipak ona. Što vi mislite, gospodine Poirot~

- Ja, ja sam upravo nešto otkrio. - Opet u bilješkama o partiji~

- Da, Anne Meredith okrene papirić, izvuče crte i onda piše na stražnjoj strani.

- A što to može značiti?

' - To znači da je odrasla u siromaštvu ili da je po ;;

~j naravi ekonomična.

- Odjeća joj je vrlo skupa - rekla je gospođa Oliver.

- Pozovite majora Desparda - rekao je ravnatelj Battle.

5?

POGLAVLJE SEDMO

ČETVRTI UBOJICA?

Despard je ušao u sobu brzim, gipkim korakom korakom koji je Poirota podsjetio na nešto iiii nekoga.

- Žao mi je što sam vas ostavio čekati tako dugo, majore Despard - rekao je Battle. - Ali želio sam što je moguće prije pustiti dame da odu.

- Ne morate se ispričavati. Razumijem vas. Sjeo je i upitno pogledao ravnatelja.

- Koliko ste dobro poznavali gospodina Shaitanu~ - počeo je Battle.

- Dva puta sam ga sreo - rekao je Despard odrješito.

- Samo dvaput? - To je sve.

- A u kakvim prigodama?

- Prije otprilike mjesec dana na nekoj privatnoj večeri. Tada me pozvao na koktel tjedan dana kasnije.

- Na koktel ovdje, u ovoj kući~ - Da.

- Gdje točnije - u ovoj sobi ili u ateljeu~ - Po svim sobama.

- Jeste (i negdje vidjeli ovo?

Još je jedanput Battle izvukao stiletto.

Majorove usnice gotovo su se neprimjetno iskrivile.

- Ne - rekao je. - Tada to nisam označio za neku buduću uporabu.

- Nema nikakve potrebe hrliti ispred mojih riječi, majore Despard.

53

- Ispričavam se. Zaključak je bio dosta očit.

Na trenutak je zavládala tišina, a onda je Battle nastavio ispitivati.

- Jeste li imali ikakva motiva za odbojnost spram gospodina Shaitane~

- Motiva mi nije manjkalo.

- Ha? - Ravnatelj je zvučao zaprepašteno.

- Da osjećam odbojnost - ne i da ga ubijem rekao je Despard. - Nisam imao ni najmanje želje da ga ubijem, ali doista bih ga vrlo rado udario. Steta. Sada je prekasno.
- Zašto ste ga željeli udariti, majore Despard?
- Zato što je bio ona vrsta brbljivca koja je zaista zavređivala da ga se pošteno zvizne. Od njega mi se obično dizala kosa na glavi.
- Znete li išta o njemu - mislim nešto što bi na nj bacalo ružnu sliku?
- Suviše se dobro odijevao - kosa mu je bila preduga - i uvijek je mirisao.
- Pa ipak, prihvatili ste njegov poziv na večeru naglasio je Battle.
- Kad bih večeravao samo po kućama ljudi koji mi se svic~aju, bojim se da ne bih baš puno hodao po večerama, ravnatelju Battle - rekao je Despard suho.
- Volite visoko društvo, ali se baš ne slažete s njim~ - nastavio je Battle s upitima.
- Volim takvo društvo, ali samo na kratko. Vratiti se iz divljine u raskošno osvijetljene sobe, vratiti se među lijepo odjevene žene, plesu, ukusnoj hrani i smijehu - da, uživam u tome - određeno vrijeme. A onda se razbolim od opće neiskrenosti i poželim ponovno krenuti na put.
- Mora da vodite opasan život, majore Despard. Sve to lutanje po divljini. .

54

Despard je slegnuo ramenima. Lagano se nasmiješio.

- Gospodin Shaitana nije vodio opasan život no, on je mrtav, a ja sam živ!
- Možda je vodio opasniji život nego što biste pomislili - rekao je Battle značajno.
- Što time želite reći?
- Pokojni gospodin Shaitana je pomalo bio i njuškalo - rekao je Battle.

Despard se nagnuo naprijed.

- Mislite upletao se u tuđe živote - da je otkrio što?
- Zapravo, želio sam reći da je pripadao onoj vrsti ljudi koji petljaju - hm - pa, oko žena.

Major Despard ponovno se zavalio u naslonjač. Nasmijao se nekako zadovoljno, a opet ravnodušno.

- Ne vjerujem da su žene shvaćale ozbiljno takvog šarlatana.
- Što biste vi rekli, majore Despard, tko ga je ubio?
- Pa, znam da ja nisam. Nije ni mlada gospođica Meredith. Ne mogu zamisliti da je to učinila gospođa Lorrimer - ona me podsjeća na neke moje bogobojažljive tete. Znači, ostaje jedino onaj gospodin liječničke struke.
- Možete li opisati vaše kretanje ove večeri, kao i pokrete ostalih?
- Ustajao sam dvaput - jednom zbog pepeljare, a tada sam i podložio vatru u kaminu - i jedanput sam pošao po piće
- U koje vrijeme?
- Ne bih mogao reći. Prvi put moglo je biti oko pola deset; drugi puta u jedanaest, ali samo pretpostavljam. Gospođa Lorrimer je jedanput pošla do ka

55

mina i tada je nešto rekla Shaitani. Nisam zapravo čuo da je odgovorio, ali nisam baš niti obraćao pozornost. Ne bih se mogao zdkleti da nije odgovorio. Gospođica Meredith je šetala malo po sobi, ali mislim da nije prilazila kaminu. Roberts je stalno nešto skakao - barem tri, četiri puta.

- Postavit ću vam i pitanje gospodina Poirota nasmiješivši se rekao je Battle. - Što mislite o njima kao igračima bridža?
- Gospođica Meredith je posve dobra igračica. Roberts besramno forsira kartu. Zaslužuje da pada češće nego što mu se to događa. Gospođa Lorrimer je prokleta dobra.

Battle se okrenuo Poirotu.

- Još nešto, gospodine Poirot~ Poirot je odmahnuo glavom. Despard je naveo Albany kao svoju adresu, poželio im laku noć i napustio sobu.

Kad je zatvorio vrata za sobom, Poirot se malo pomaknuo.

- Što je~ - zapitao je Battle. f
- Ništa - rekao je Poirot. - Upravo sam shvatio da hoda poput tigra - da, upravo tako - tako se i tigar kreće, lako i gipko.
- Hm! - rekao je Battle. - E, sad - očima je prelazio od jednog do drugoga, pa do trećega kompanjona - koji li ga je?

~,,~ kt... '

56

POGLAVLJE OSMO

TKO OD NJIH?

Battle je pogledom kružio po licima nazočnih. Samo je jedna osoba odgovorila na njegovo pitanje. Uvijek spremna izložiti vlastite poglede, gospođa Oliver pohitala je da je netko ne pretekne.

- Djevojka ili liječnik - rekla je.

Battle je upitno pogledao u ostalo dvoje. No, muškarci nisu pokazivali spremnost da se izjasne. Poirot je oprezno ravnao zgužvane papiriće sa zapisima o kartanju.

- Netko je od njih učinitelj - rekao je Battle zamišljeno. - Netko od njih vraški laže. Ali tko~ Nije lako - ne, nije lako.

Nekoliko je trenutaka utonuo u muk, a onda progovorio:

- Kad bismo se držali njihovih riječi - zdravstvenik misli da je to Despardovo djelo, Despard misli da je zdravstvenikovo, djevojka misli da je gospođa Lorrimer ubojica - a gospoc~a Lorrimer ne žeti reći! Ništa pouzdano u svemu tomu.

- Vjerojatno nema - rekao je Poirot. Battle mu je dobacio kratak pogled. - Mislite da ima~

Poirot je neodređeno odmahnuo rukom.

- Nuance - ništa više! Ništa u što bi se čovjek mogao pouzdati. - Battle je nastavio:

- Vas dvojica, gospodo, nećete reći što mislite - Nikakvih dokaza - odrješito je rekao Race.

- Ah, vi muškarci! - uzdahnula je gospođa Oliver, zgrozivši se zbog njihove mučljivosti.

57

- Da razmotrim, onako ugrubo, što se sve javlja kao mogućnost - rekao je Battle. Razmišljao je nekoliko trenutaka. - Na prvo bih ;mjesto stavio liječnika, mislim da bih tako učinio. Čudna neka zvjerka. On bi mogao znati točno gdje je valjalo ubosti bodežom. Ali, tu negdje sve prestaje. A onda taj Despard. Taj čovjek doista ima živce - spreman na sve, sposoban za sve. Čovjek naviknut da brzo odlučuje u opasnosti. Gospođa Lorrimer? I ona je takva, a uz to pripada onoj vrsti žena koje možda skrivaju neku veliku tajnu u životu. Ostavlja dojam kao da je već proživjela kojekakve teškoće. Istodobno nazvao bih je vrlo dosljednom ženom - pripada onoj vrsti žene iz koje obično dolaze ravnateljice škola za djevojke. Teško ju je zamisliti kako nekog probada bodežom. Zapravo, mislim da ona to

nije učinila. I naposljetku, došli smo do majušne gospođice Meredith. Ništa ne znamo o njoj. Ostavlja dojam obične, zgodne djevojke, pomalo sramežljive. No, kako sam rekao, ništa se ne zna o njoj.

- Znamo da je Shaitana vjerovao da je već nekog ubila - rekao je Poirot.

- Lice anđela koje skriva demona - važno je dodala gospođica Oliver.

- Battle, vodi li nas ovo ikamo? - upitao je pukovnik Race.

- Hoćete reći, gospodine, beskorisne rasprave? No, kako izbjeći spekulacije u ovakvom slučaju?

- Nije li bolje ipak doznati nešto o ovim ljudima? Battle se nasmiješio.

- O, potrudit ćemo se. Ne brinite se. Mislim da biste nam i vi mogli pomoći.

- Svakako. Ali kako?

- Kad je riječ o majoru Despardu. Mnogo je izbivao po svijetu - Južna Amerika, istočna Afrika, južna

58

Afrika - imate sredstva preko kojih možemo doznati nešto o tim krajevima. Mogli biste prikupiti neke podatke o majoru.

Race je kimnuo.

- Ne brinite se, učinit ću to. Prikupit ću sve dostupne podatke.

- Oh - viknula je gospođa Oliver. - Smislila sam plan. Nas je četvero - četvero njuškala, kako biste vi rekli - a i njih je četvero. Kako bi bilo da svatko od nas proučava po jednog. Svakom svoj! Pukovnik Race preuzme majora Desparda, ravnatelj Battle dr. Robertsa, ja ću gospođicu Meredith, a gospodin Poirot gospođicu Lorrimer. Svatko ide svojim putem!

Ravnatelj Battle je odlučno odmahnuo glavom. - Tako baš ne bi išlo, gospođo Oliver. Znao,

riječ je o službenim poslovima. Ja vodim istragu. Moram ispitati svaki trag. Uz to, lako je reći 'svak za svojim'. Možda dvoje poželi krenuti za istim! Pukovnik Race nije dosad rekao da sumnja na majora Desparda. A možda se ni gospodin Poirot ne bi kladio baš na gospođu Lorrimer.

Gospođa Oliver je uzdahnula.

- Bio je to tako dobar plan - uzdahnula je sa žaljenjem. - Tako zgodan. - A zatim se malo razveselila. - No, nadam se da nemate ništa protiv da sama povedem malu istragu, zar ne?

- Ne - rekao je ravnatelj Battle polako. - Ne mogu reći da se protivim. Zapravo, čak nemam ni ovlasti da se usprotivim. Budući da ste noćas bili na ovoj zabavi, prirodno je da imate pravo učiniti sve na što vas potiče znatiželja ili pak neki interes. Ali, želio bih vas upozoriti, gospođo Oliver, da budete malo oprezniji.

- Tajnovitost kao prvo - rekla je gospođa Oliver.

59

- Nikom neću zucnuti ni riječi - ili bilo što drugo završilo je pomalo neuvjerljivo.

- Nisam siguran da je ravnatelj Battle baš tako mislio - rekao je Hercule Poirot. - Želio je reći da ćete imati posla s osobom, koja je - barem prema našim spoznajama - učinila već dva umorstva. Znači, s osobom koja neće oklijevati učiniti i treće - bude li to smatrala nužnim.

Gospođa Oliver ga je zamišljeno pogledala. Zatim se nasmijala - ugodnim, vragoljastim osmijehom, gotovo poput drskog djeteta.

- UPOZORILI SMO VAS - citirala je. - Hvala, gospodine Poirot. Pripaziti ću. No, nikako neću odustati.

Poirot se smjerno naklonio.

- Dopustite mi da vam kažem - svaka čast, madame.

- Pretpostavljam - rekla je gospođa Olivier, uspravivši se u naslonjaču i progovorivši nekim poslovnim tonom kao da je na sjednici nekog odbora da ćemo izmjenjivati sve prikupljene podatke - odnosno da ništa nećemo zadržavati za sebe. No, sve dojmove i zaključke koje stvorimo, naravno, imamo pravo zadržati za sebe.

Ravnatelj Battle je uzdahnuo.

- Ovo nije detektivski roman, gospođo Oliver rekao je. Oglasio se pukovnik Race:

- Prirodno, sve informacije moraju doći do policije.

Rekavši to krutim glasom koji nije ostavljao mjesta nikakvim dvojabama, Race je nastavio, dok mu se jedva zamjetan odsjaj pojavio u oku: - Vjerujem da ćete biti pošten igrač, gospođo Oliver - rukavicu s mrljom, otisak prsta na čaši za zubalo, komadić spaljena

F ' 60

papira - sve ćete to predati Battleu.

- Možda će vam zvučati smiješno - rekla je gospođa Oliver. - Ali ženska intuicija -,

Odlučno je kimnula glavom. Race je ustao.

- Pogledat ću što se može naći o Despardu. Možda će mi trebati malo vremena. Još nešto što bih mogao učiniti~

- Mislim da ne. Hvala vam, gospodine. Je li vam što sumnjivo? To uvijek držim vrijednim.

- Hm. Pa - posebno bih pripazio na pucnjavu, otrove i nesretne slučajeve, ali vjerujem da to već činite.

- Nije mi promaknulo - da, gospodine.

- Vrlo dobro, Battle. Nije potrebno da vas podučavam poslu. Laku noć, gospođo Oliver. Laku noć, gospodine Poirot.

Još jedanput kimnuvši Battleu, pukovnik Race je napustio sobu.

- Tko je on zapravo? - upitala je gospođa Oliver. - Besprijekoran vojni dosje - rekao je Battle. Mnogo je i putovao. Nema mnogo dijelova svijeta koje nije posjetio.

- Pretpostavljam - Tajna služba - rekla je gospođa Oliver. - Ne smijete mi reći - znam; no, da nije tako ne bi ni dobio poziv za noćasnju večeru. Četvero ubojica i četvero njuškala - Scotland Yard. Tajna služba. Privatni detektiv. Spisateljica. Vrlo mudro zamišljeno.

Poirot je zatresao glavom.

- Griješite, madame. Bila je to vrlo glupa zamisao. Tigra se uznemirilo - i tigar je skočio.

- Tigar~ Zašto tigar?

- Pod tigrom mislim na ubojicu - rekao je Poirot. Ne okolišajući, Battle je zapitao:

61

- A što vi mislite - kojim smjerom krenuti, gospodine Poirot? To je jedno pitanje. A, također želio bih znati što mislite o psihi tih četvero ljudi. Uvijek volite raspredati o tome.

I dalje ravnajući papiriće sa zapisima, Poirot je progovorio:

- Imate pravo - psihologija je vrlo važna. Znamo kakvo je umorstvo učinjeno, kao i način na koji je počinjeno. Ako imamo osobu koja s psihološke točke gledišta nije sposobna učiniti takvu vrstu umorstva, onda takvu osobu možemo izbaciti iz naših procjena. Mi znamo ponešto o tim ljudima. Stekli smo dojmove o njima, znamo točno kako se tko odlučio postavljati i znamo nešto o njihovim umovima i karakterima, a što smo doznali gledajući ih kao igrače bridža, proučavajući im rukopis i rezultate partija. No alas! Nije lako samo

tako izreći konačan sud. Za ovo je umorstvo bila potrebna drskost i smjelost - to je mogla samo osoba spremna na rizik. Pa, evo naprimjer, dr. Roberts - blefer - čovjek koji forsira kartu - čovjek potpuno uvjeren u vlastitu sposobnost da uspije u rizičnom pothvatu. Njegova se psiha vrlo dobro uklapa u ovo umorstvo. Netko bi mogao reći da onda odmah ispada gospođica Meredith. Plaha je, strahuje da bi mogla preforsirati kartu, brižna, ekonomična, razborita i nedovoljno samouvjerenjena. Nikako ne bi mogla izvesti tako odlučan i rizičan pothvat. No, plaha osoba može ubiti i zbog straha. Uplašena, nervozna osoba može postati beznadna, ponašati se kao zvijer stjerana u kut. Ipak, ako je nekad u prošlosti gospođica Meredith učinila zločin, te ako je vjerovala da gospodin Shaitana zna okolnosti u kojima se on zbio kao i da je spreman predati je policiji, ona je mogla podivljati od straha - ne bi prezala ni od čega da bi se spasila. 6?

Krajnji bi rezultat bio isti premda bi se to dogodilo zbog potpuno različite reakcije - ne hrabrošću i pribranošću, nego zbog panike koja je, obuzela beznadnicu. Pogledajmo sada majora Desparda - hladnokrvan, sposoban čovjek spreman na rizik ako je uvjeren da je to stvarno potrebno. Odvognuo bi razloge za i protiv, te vjerojatno odlučio da postoje odrec~eni izgledi njemu u korist - a, uz to, on pripada ljudima koji su prije za akciju nego da stoje prekriženih ruku, kao i ljudima koji nikad ne bi ustuknuli pred opasnošću ako vjeruju u razuman izgled na uspjeh. Naposljetku, tu je i gospođa Lorrimer, postarija žena, ali osoba u punoj fizičkoj i psihičkoj snazi. Hladnokrvna. Žena s mozgom matematičara. Najumnija od svih četvero. Ako ga je gospo~a Lorrimer ubila moram priznati da je onda riječ o ubojstvu s predumišljajem. Mogu zamisliti kako polako i oprezno planira zločin, izbjegavajući svaki mogući propust u planu. Upravo zbog toga držim da je od svih četvero najmanje vjerojatno da je baš ona učinila zločin. Međutim, ona kao osoba dominira među njima, te na što god se odlučila, onda bi to besprijekorno izvela. Vrlo je uspješna osoba. Zašutio je na trenutak:

- Eto, vidite, sve nam to baš mnogo ne pomaže. Ne - samo je jedan put da krenemo k rješenju, kad je riječ o ovom zločinu. Moramo se vratiti u prošlost. Battle je uzdahnuo.

- Baš tako - promrmljao je.

- Gospodin Shaitana je vjerovao da je svatko od njih četvero učinio umorstvo. Je li imao dokaza? Ili je samo naslućivao i pretpostavljao? Ne možemo pouzdano reći. Nije baš vjerojatno, rekao bih, da je imao stvarne dokaze u sva četiri slučaja

- U tom se slažem s vama - rekao je Battle, kim

63

nuvši potvrdno glavorri. - Ipak bi to bila pretjerana podudarnost.

- Pretpostavio bih da se~ zapravo, ovako sve zbilo - netko,j~ spomene ubojstvo ili neku vrstu ubojstva, a gospodin Shaitana iznenada spozi izraz na nečijem licu. Vrlo je brz - vrlo je osjetljiv na izraze lica. Stručnjaci ga zabavljaju - zabavlja ga da neopaženo ispituje sugovornika za naoko besciljna razgovora - vrlo brzo opaža trzaj, treptaj, suzdržanost, želju da se promijeni tijekom razgovora. O, ma to je lako postići. Ako sumnjate da netko krije neku tajnu, ništa lakše nego potvrditi dvojbe. Svaki put kad riječ krene u tom smjeru, kad udari na pravo mjesto, vidjet ćete to ako motrite tako nešto.

- Takve bi igre zacijelo odgovarale našem preminulom prijatelju - rekao je Battle, kimnuvši da to odobrava.

- Možemo zato pretpostaviti da su stvari tako tekle u jednom ili više slučajeva. Možda je u nekom drugom slučaju naišao na stvaran dokaz i krenuo zo tim. Sumnjam da je za bilo koji od ovih slučajeva imao stvarne dokaze s kojima bi se, naprimjer, mogao obratiti policiji.

- A, možda uopće nije bila riječ o takvim slučajevima - rekao je Battle. - Vrlo često nešto zasmrđi posumnjamo na nešto mutno, ali to nikad ne možemo i dokazati. No, unatoč svemu, jasno je kojim smjerom moramo krenuti. Moramo ispitati sve što se može ustvrditi i naći o ovim ljudima - i zabilježiti svaki smrtni slučaj koji bi po nečemu mogao biti znakovit. Nadam se da ste opazili, kao što je to učinio i pukovnik, što je Shaitana rekao za večerom.

- Crni anđeo - promrmljala je gospođa Oliver.

- Onu finu malu opasku o otrovu, nesretnom slu

64

i

' čaju, prilikama koje ima liječnik, o nesrećama s vatrenim oružjem. Ne bih se iznenadio da je, izrekavši te riječi, sam sebi potpisao smrtnu presudu.

- Nakon toga uslijedila je vrlo zloguka stanka rekla je gospođa Oliver.

- Da - rekao je Poirot. - Te su riječi pogodile barem jednu osobu - i ta je osoba pomislila da Shaitana zna mnogo više nego što je doista znao. Slušate li je

! pomislio da su te riječi uvod u završnicu - da je večera zopravo dramatična zabava, koju je organizirao Shaitana, a da je privođenje trebalo biti vrhunac! Da, kao

' što ste rekli, tim je riječima potpisao vlastitu smrtnu I presudu.

' Na trenutak je zavladała tišina.

li - Ovo će se otegnuti - uzdahnuo je Battle. - Ne možemo u sekundi ustvrditi sve što bismo željeli - i moramo biti oprezni. Ne želimo da bilo tko od njih posumnja što radimo. Sva naša ispitivanja i slično moraju ih uvjeriti da su povezana s ovim umorstvom. Ne smije se u njih javiti sumnja kako znamo što bi mogao biti motiv tog zločina. A vraška je teškoća u tome što moramo provjeriti četiri, a ne samo jedno umorstvo u prošlosti.

Poirot se skanjivao.

- Naš prijatelj gospodin Shaitana nije bio nepogrešiv - rekao je. - Možda je i on - postoji ipak mogućnost - napravio neku grešku.

- Prema svima četveroz

; - Ne - bio je suviše inteligentan za tako nešto. - Recimo - fiNy-fiftyi'

I - Čak ni to. Ja bih rekao: jednom od četvero.

I - Jedan nevin, a troje krivih? Nije baš sjajno. I Vrag je u tome što, čak i ako doznamo istinu, možda nam ni to neće pomoći. Čak ako je netko od njih i gur

65

nuo svoju pratetku niz stube 1912. godine, koje li nam koristi od toga ove, 1937. godine~

- Da, da, koristit će nqm. - Poirot ga je ohrabrivao. - Znae da može. Znae to jednako dobro kao i ja. Battle je sporo kimnuo glavom.

- Znam što mislite - rekao je. - Isti znak kao trag.

- Mislite da je prva žrtva takocJer probodena bodežom~ - upitala je gospoc~a Oliver.

- Ne baš tako prosto, gospođo Oliver - rekao je Battle okrećući se prema njoj - ali ne dvojim da će biti riječ o istoj vrsti zločina. Pojednosti se mogu razlikovati, ali temeljne značajke bit će iste. Zvuči čudno, ali kriminalac se uvijek time odaje.

- Čovjek je jedna neosebujna životinja - rekao je Hercule Poirot.

- Žene su sposobne stalno izmišljati - rekla je gospođa Oliver. - Nikad dvaput zaredom ne bih učinila istu vrstu umorstva.

- Zar se nikad dvaput zaredom ne služite istim zapletom u vašim romanima~ - upitao je Battle.

- Ubojstvo Lotus - promrmlijao je Poirot. - Trag voska sa svijeće.

Gospođa Oliver se okrenula prema njemu pogleda pupog zahvalnosti i zadovoljstva.

- Vrlo mudro od vas - doista vrlo mudro. Naravno, zato što su u ta dva romana zaista isti zapleti - ali nitko to osim vas nije zapazio. U jednom se govori o dokumentima ukradenim za neformalne vladine zabave preko vikenda, dok se u drugom govori o ubojstvu u bungalovu vlasnika plantaže kaučukovca na Borneu.

- Ali bitna točka oko koje se priča vrti ista je u oba slučaja - rekao je Poirot. - Jedan od vaših najprofinjenijih trikova. Vlasnik plantaže kaučukovca

, i

1~, ~

uredi vlastito umorstvo - ministar u vladi uredi krađu svojih dokumenata. U zadnji tren neka treća osoba se uplete i prevaru razotkrije kao stvarnost.

- Uživao sam u vašem najnovijem romanu - ljubazno je rekao Battle.

- Onom u kojem su istodobno pobijeni svi šefovi policija. Jedanput ili dvaput omaknule su vam se neke nespretnosti, kad je riječ o službenim pojedinostima. Znam da vam je jako stalo do točnosti, pa se pitam

Gospođa Oliver ga je p~ekinula.

- Zapravo, uopće mi nije stalo do točnosti. Ma tko je u svemu točan. Danas više nitko. Ako izvjestitelj napiše da je prekrasna dvadesetdvogodišnja djevojka umrla otvorivši plin nakon što je pogledala kroz prozor na pučinu i poljupcem se oprostila od svojeg labradora po imenu Bob, zar se itko buni samo zato što joj je bilo dvadesetšest godina, kroz prozor se vidjelo brdo, a pas je zapravo bio terijer po imenu Bonnie~ Ako novinar može učiniti tako nešto, ne vidim zašto bi bilo važno ako ja pobrkam policijske činove ili kažem revolver a mislim na automatski pištolj, ili diktafon kad mislim na gramofon, ili pak koristim se otrovom koji nesretniku omogući da na samrti kaže jednu jedinu rečenicu i ni slova više. Ono što se računa

je gomila mrtvaca. Ako priča postane dosadna, još malo krvi će probuditi čitatelja. Netko se sprema nešto reći - a onda ga stigne smrt prije nego što progovori. To uvijek vrijedi. To se javlja u svakoj mojoj knjizi - prikriveno na razne načine, naravno. A čitatelji (uduju za otrovom koji ne ostavlja nikakva traga, policijskim nadzornicima koji su obični idioti, djevojkama svezanim u podrumu dok curi plin ili istječe voda (tako zamoran i zapetljan način ubijanja) te za junakom koji jednom rukom može svladati tri do sedam zločinaca.

67

Dosad sam napisala tridesetdvije knjige - i, naravno, sve su zapravo potpuno jednake, kao što je uvidio gospodin Poirot - a nitko drugi nije to zapazio - i žalim samo zbog jedne stvari - zato što sam uzela Finca za svojeg detektiva. Zapravo, ništa ne znam o Fincima i stalno dobivam pisma iz Finske u kojima me ljudi upozoravaju kako je nemoguće da je tako nešto moj junak rekao ili učinio. Čini se da u Finskoj puno čitaju detektivske romane. Čini mi se da u Rumunjskoj ili Bugarskoj uopće ne čitaju. Bolje bi bilo da sam rekla da je Bugarin. Umuknula je.

- Jako mi je žao. Govorim o poslu. A ovdje je riječ o stvarnom umorstvu - rekao je Battle. - Zamislite samo kako veličanstvena zamisao da ga nitko od njih nije ubio. Da je samo svakog od njih pozvao, a onda potihom učinio samoubojstvo, samo da bi se zabavio općim metežom.

Poirot je kimnuo odobravajući.

- Divljenja vrijedno rješenje. Tako profinjeno. Tako ironično. Ali, alas, gospodin Shaitana nije pripadao toj vrsti ljudi. Jako je volio život.

- Ne držim da je bio doista ugodan čovjek - polagano je rekla gospođa Oliver.

- Ne, nije bio ugodan - rekao je Poirot. - Ali bio je živ - a sad je mrtav i, kako sam mu rekao jednom prigodom, imam bourgeois stajalište prema ubojstvu ne odobravam ga.

I zatim je dodao blagim glasom:

- I tako sam - spreman ući u tigrov kavez...

68

POGLAVLJE DEVETO

DR. ROBERTS

- Dobro jutro, ravnatelju Battle.

Dr. Roberts je ustao iz naslonjača i ispružio svoju veliku, ružičastu ruku koja je mirisala na mješavinu fina sapuna i karbola.

- Kako ide~ - nastavio je.

Ravnatelj Battle je jednim pogledom razgledao udobnu prostoriju za prijem pacijenata prije nego što je odgovorio.

- Pa, iskreno da vam kažem, ne ide. Sve stoji u mjestu.

- Drago mi je da se ništa posebna nije pojavilo u tisku.

- Iznenadna smrt znamenitog gospodina Shaitane za večere u njegovoj kući. Zasad je sve ostalo na tomu. Obavljena je autopsija - ponio sam primjerak izvješća - pomislivši da bi vas moglo zanimati

- Vrlo ljubazno od vas - moglo bi - hm, hm. Da, vrlo zanimljivo.

Vratio mu ga je.

- A razgovarali smo i s odvjetnikom gospodina Shaitane. Znamo odredbe njegove oporuke. Ništa zanimljiva. Čini se da ima neke rodbine u Siriji. I zatim smo, naravno, pregledali sve njegove privatne dokumente i papire.

Je li to bio samo trenutni privid ili se široko, izbrijano lice na trenutak zaista napelo - udrvenilo?

- I~ - rekao je dr. Roberts.

- Ništa - odgovorio je ravnatelj Battle, pozorno ga promatrajući. Nije se čuo uzdah olakšanja. Ništa

69

tako prozirno. No, učinilo se da se liječnik nekako udobnije opustio u svojem naslonjaču.

- I tako ste došli do men~~

- I tako sam, kako ste rekli, došao do vas. Liječnikove su se obrve malo podigle i svojim se pronicljivim očima zagledao u Battlea.

- Želite pregledati i moje privatne dokumente i papire - ha?

- Na to sam baš i mislio.

- Imate nalog za premetačinu. - Ne.

- Pa, pretpostavljam da biste ga lako ishodili. Neću vam stvarati poteškoće. Nije baš ugodno biti osumnjičen za umorstvo, ali pretpostavljam da vas ne mogu kriviti samo zato što očito obavljate svoju dužnost.

- Zahvaljujem, gospodine - iskreno je uzvratio ravnatelj Battle. - Cijenim i prihvaćam vaše stajalište i to, ako smijem reći, jako ga poštujem. Nadam se da će i ostali biti tako razboriti; siguran sam da

hoće.

- Što se ne može liječiti, to valja izdržati - rekao je liječnik šaljivim tonom.

Nastavio je:

- Prestao sam primati pacijente. Polazim u kućne posjete. Ostavit ću vam ključeve i prenijeti upute svojoj tajnici, pa možete pretraživati koliko god želite.

- Nema dvojbe da je sve to lijepo od vas - rekao je Battle. - No, želio bih vam postaviti još nekoliko pitanja prije nego što pođete.

- O protekloj večeri? Ali, doista sam vam rekao sve što znam.

- Ne, ne o protekloj večeri. O vama.

- Pa, čovječe, pucajte - što biste željeli znati?

- Najvažnije crte vašeg životopisa, dr. Roberts. Rođenje, ženidba i tako dalje.

70

I.

- Malo ću vježbati za Tko je tko - rekao je liječnik suho. - Moja je karijera savršeno ravna kao crta. Po podrijetlu sam iz Shropshirea, ~rođen u Ludlowu. Otac mi je tamo imao liječničku praksu. Umro je kad mi je bilo petnaest godina. Školovao sam se na Shrewsburyu, a studirao sam medicinu kao i moj otac. Diplomirao sam na St Christopheru - ali sve te medicinske pojedinosti, vjerujem, već znate.

- Da, provjerio sam. Jeste li jedina ili imate braće i sestara?

- Jedino sam dijete u obitelji. Roditelji su mi umrli, a ja nisam oženjen. Hoće li vam to biti dovoljno za početak? Ovdje sam otvorio praksu zajedno s dr. Emeryem. On se povukao u mirovinu prije petnaestak godina. Živi u Irskoj. Ovdje živim s kuharicom, sobaricom i domaćicom. Svakog dana dolazi i moja tajnica. Dobro zarac~ujem i ubijam dovoljan broj svojih pacijenata. Je li u redu?

Ravnatelj Battle se nasmiješio.

- Podosta obavijesti, dr. Roberts. Drago mi je da imate izražen smisao za humor. No, još ću vas nešto zapitati.

- Ja sam čovjek čvrstih moralnih uvjerenja, ravnatelju.

- Nisam na to mislio. Ne, želio sam da mi date imena četvero vaših prijatelja - ljudi koji su vas intimno poznavali dugo godina. Tražim neku vrstu preporuke, ako shvaćate što zapravo hoću.

- Da, mislim da shvaćam. Da vidimo. Željeli biste osobe koje su u

ovom trenutku zaista u Londonu~

- To bi mi malo olakšalo posao, ali nije odlučujuće.

Liječnik je razmišljao nekoliko minuta, a onda nalivperom na komadu papira ispisao imena i adrese

četvero ljudi i gurnuo ga Battleu preko stola.

- Jesu li ova u redu~ Ovako na brzinu ništa mi bolje ne pada na um.

Battle je pažljivo pročitao imena, kimnuo zadovoljno glavom i spremio komad papira u unutarnji džep sakoa.

- Riječ je samo o postupku eliminacije - rekao je. - Što prije uspijem neku osobu isključiti i prijeći na sljedeću, to bolje za sve nas. Moram se potpuno uvjeriti da se niste posvađali s pokojnim gospodinom Shaitanom, da s njim niste imali nikakvih privatnih veza ili vodili poslove, da vas nikad u životu nije nečim povrijedio ili da ste vi bili gnjevni na njega. Ja bih vam mogao i povjerovati kad ste rekli da ga jedva i znate - ali moja uvjerenja nisu važna. Ja moram reći da sam posve siguran u to.

- Oh, savršeno vas razumijem. Vi morate vjerovati da je svatko lažac sve dok se ne dokaže da govori istinu. Izvolite moje ključeve, ravnatelju. Ovo je od ladica na pisaćem stolu - ovaj je od ormara - a ovaj mali je od ormara s lijekovima. Molim vas samo da sve poslije dobro zaključate. No, mislim da bi bilo bolje da koju riječ kažem i svojoj tajnici.

Pritisnuo je gumb na stolu.

Gotovo istog trena na vratima se pojavila mladolika žena koja je ostavljala dojam vrlo povjerljive osobe. - Zvonili ste, doktore~

- Ovo je gospođica Burgess - ravnatelj Battle iz Scotland Yarda.

Gospođica Burgess je hladno pogledala na Battlea. Činilo se kao da je željela reći: Zaboga, ma kakva je ovo životinja?

- Bio bih vam zahvalan, gospodine Burgess, ako ravnatelju Battleu budete odgovorili na svako pitanje

7?

koje bi vam mogao postaviti, kao i da mu u svemu pomognete.

- Ako vi tako kažete, doktore, ~svakako hoću.

- Pa - rekao je dr. Roberts ustajući - krećem. Jeste li mi stavili morfij u liječničku torbu~ Trebat ću ga za slučaj Lockheart.

Izjurio je, nastavivši govoriti, dok ga je gospođica Burgess slijedila.

- Ako nešto želite, ravnatelju Battle, samo pritisnite gumb.

Ravnatelj Battle joj je zahvalio i rekao da će tako i učiniti. A onda se bacio na posao.

Sve je pomno i metodično pretraživao, premda se nije baš nadao da će naći nešto jako važno. Već i sama Robertsova spremnost da prihvati ravnateljev zahtjev značila je da izgleda baš i nema. Roberts nije bio budala. Mogao je znati da će policija kad tad pretražiti njegov ured, pa se pravodobno mogao i pripremiti. Međutim, ipak je postojala mogućnost da Battle nađe neki trag ili naznaku obavijesti kakvu je zapravo tražio, jer Roberts nije znao za čim ravnatelj zapravo traga.

Ravnatelj Battle je otvarao i zatvarao ladice, istraživao po kojekakvim kutcima, pregledao liječnikovu čekovnu knjižicu, procijenio koliko mu se skupilo neplaćenih računa - zapamtio na što su se odnosili ti računi, pregledao štednu knjižicu, provirio u zabilješke o pacijentima i, zapravo, nijedan papir ili dokument nije ostavio netaknutim. Rezultat je bio više nego slab. Zatim je pregledao ormar s lijekovima, zapamtio i popisao imena trgovaca na veliko s kojima je liječnik poslovao, kao i način na koji je pratio izdavanje lijekova, ponovno zaključao taj ormar i prešao na sljedeći. U tom su pak bili uglavnom osobni predmeti, ali ni tu

73

Battle nije našao ništa sumnjiva. Stresao je glavom, sjeo u liječnikovu stolicu i pritisnuo gumb na zvoncu.

Gospođica Burgess se 'pojavila zavidnom brzinom.

Ravnatelj Battle ju je ljubazno zamolio da sjedne i zagledao se u nju nekoliko trenutaka, pokušavajući odlučiti odakle da počne. Odmah je u njoj osjetio neprijateljstvo, pa se nije mogao odlučiti da li da je izazove, kako bi počela neoprezno govoriti, ili da se posluži nekim mekšim pristupom.

- Pretpostavljam da znate o čemu je ovdje zapravo riječ, gospođice Burgess? - napokon je progovorio.

- Dr. Roberts mi je rekao - kratko je uzvratila.

- Cijela je stvar vrlo zamršena - rekao je ravnatelj Battle.

- Je li? - upitala je.

- Pa, dosta je sve to nezgodno. Četiri su osobe osumnjičene, a jedna mora biti krivac. Želio bih znati da li ste vi ikad sreli gospodina Shaitanu;'

- Nikad.

- Jeste (i ikad čuli da dr. Roberts govori o njemu? - Nikad - ne, čekajte. Prije tjedan dana dr. Roberts mi je rekao da mu u raspored upišem večeru kod gospodina Shaitane, osamnaestoga, u 8 i 15.

- I tada ste prvi put čuli za gospodina Shaitanu? - Da.

- Nikad niste zapazili njegovo ime u novinama? Često ga se moglo naći u vijestima o mondenom svijetu.

- Imam i pametnijih stvari od čitanja mondenih novosti.

- Vjerujem da imate. Oh, vjerujem da imate - rekao je ravnatelj blagim tonom.

74

- Pa - nastavio je. - Dakle, tu smo. Svi četvero tvrde da su jedva poznavali gospodina Shaitanu. No, netko ga je znao dovoljno dobro da se odluči ubiti ga. Moj je posao ustvrditi tko je to učinio.

Nastalo je stanka, koja nikom nije koristila. Činilo se da gospođicu Burgess uopće ne zanima ravnateljev posao. Zadatak joj je bio poslušati nalog poslodavca, sjediti i slušati sve što bi ravnatelj Battle mogao reći i odgovarati na svako izravno pitanje koje postavi.

- Znete, gospođice Burgess - rekao je ravnatelj Battle shvaćajući da neće sve baš lako teći, ali odlučivši ustrajati do kraja. - Sumnjam da ste svjesni makar polovice poteškoća u mojem poslu. Ljudi, naprimjer, svašta govore. Mi možda ne povjerujemo ni riječi od onoga što čujemo, ali sve moramo saslušati i zapamtiti. Osobito u ovakvom slučaju. Ne želim ništa reći na štetu vašeg spola. Ali žena je nedvojbeno spremno biti oštra kad joj se stane no žulj. Iznosi neutemeljene optužbe, navodi sad na ovo, pa na ono; čak istrese kojekakve stare skandale koji nemaju ama baš nikakve veze sa slučajem.

- Zelite li reći - upitala je gospođica Burgess da je netko od ono troje rekao nešto na štetu liječnika?

- Ne bi se moglo reći rekao - oprezno je odgovorio Battle. - No, unatoč tome, ne može mi promaknuti. Sumnjive okolnosti u smrti nekog pacijenta. Sve je to vjerojatno gomila gluposti. Sram me je doktora gnjaviti time.

- Pretpostavljam da se netko dokopao priče o smrti gospođe Graves - gnjevno je rekla tajnica. Sramotno je kako ljudi govore o stvarima o kojima baš ništa ne znaju. Mnogo je takvih među starijim ženama -

misle da ih svatko truže - njihovi rođaci, sluge, pa

75

čak i njihovi liječnici. Gospođa Graves je promijenila tri liječnika prije nego što je došla dr. Robertsu, a onda kad je i o njemu počela smišljati kojekakve gluposti, on ju je vrlo rado prepustio dr. Leeju. To je sve što vam u ovakvim slučajevima preostaje, rekao je. I nakon dr. Leeja, prešla je dr. Steelu, a naposljetku dr. Farmeru - i onda je, sirotica stara, umrla.

- Iznenadili biste se kako priče krenu i zbog najbezazlenije stvari - rekao je Battle. - Kad god doktor izvuče neku korist nakon smrti svojeg pacijenta, uvijek se nađe netko s kakvom zločestom opaskom. A zašto, pak, zahvalni pacijent ne bi ostavio neku sitnicu, ili čak i nešto veliko, čovjeku koji mu se brinuo o zdravlju~

- Uvijek su to rođaci - rekla je gospođica Burgess. - Uvijek sam vjerovala da ništa poput smrti ne iznosi na površinu zločestoću ljudske prirode. Svađa zbog toga što će kome pripasti još dok je tijelo toplo. Na sreću dr. Roberts nikad nije imao takvih problema. Uvijek govori kako se nada da mu njegovi pacijenti neće ništa oporučno ostavljati. Mislim da mu je jednom netko ostavio pedeset funti, a također i dva štapa te zlatan sat, i ništa više.

- Težak je život čovjeka te struke - rekao je Battle duboko uzdahnuvši. - Uvijek je podložan ucjeni. Ponekad čak i najbezazleniji događaji mogu stvoriti dojam kako je riječ o nečem skandaloznom. Liječnik mora izbjegavati čak i privid zla - to znači u svakom trenutku biti potpuno svjestan što čini.

- Mnogo toga što ste rekli posve je točno - rekla je liječnikova tajnica.

- Doktori imaju velikih poteškoća s histeričnim ženama.

- Histerične žene. To je točno. I sam sam zaključio da je zapravo samo o tomu riječ.

76

- Pritom pretpostavljam mislite na onu groznu gospođu Craddock~ Battle je glumio da razmišlja. ,

- Samo malo, je li se to dogodilo prije tri godine? Ne, vjerojatno i više.

- Četiri ili pet, čini mi se. Ona je doista bila neuravnotežena žena! Bila sam sretna kad je oputovala iz zemlje, a bogme i dr. Roberts. Svojem je suprugu doista govorila stravične laži - naravno, uvijek to

čine. Siroti čovjek, i on je već popuštao - hvatala ga je bolest. Umro je od antraksa, znate. Od zaražene četkice za brijanje.

- To sam bio zaboravio - slagao je Battle.

- A onda je ona otišla iz zemlje i ubrzo umrla. Uvijek sam je smatrala zločestom ženom - znate, ludovala je za muškarcima.

- Znam takve - rekao je Battle. - Vrlo opasne, vrlo. Liječnik bi ih morao svezati za poveće sidro. Čini mi se da se prisjećam gdje je umrla u inozemstvu.

- Mislim da je umrla u Egiptu. Od trovanja krvi neka tamošnja infekcija.

- (još nešto što mora biti jako teško za liječnika nastavio je Battle, prelazeći na posve drugu temu. Naime, sumnja da neki rođak truje njegova pacijenta. Što da učini~ Mora biti siguran - ili držati jezik za zubima. A ako to učini, pa se poslije pokaže da sve baš nije bilo čisto, onda se zbilja nađe u neugodnoj situaciji. Pitam se da li je dr. Roberts ikad doživio takve slučajeve?

- Mislim da nije, zaista - razmislivši na tren rekla je tajnica. - Nikad nisam čula za nešto takvo.

- Sa statističke točke gledišta bilo bi zanimljivo znati koliko se smrti zabilježi u liječnikovoj praksi u godini dana. Naprimjer, vi ste s dr. Robertsom već nekoliko godina

77

- Sedam.

- Sedam. Dobro, ovako otprilike, koliko je smrti zabilježeno u tom razdoblju~ ,

Zaista je teško reći. - Gospođica Burges je počela računati. Već se bila potpuno opustila i izgubila svaku sumnjičavost. - Sedam, osam - naravno, ne mogu se točno sjetiti - ne bih mogla reći da ih je u tom razdoblju bilo više od trideset.

- Onda moram reći da je dr~~oberts bolji liječnik nego većina - rekao je R~ srdačno. - Također pretpostavljam da većina njegovih pacijenata pripada višoj klasi. Takvi si doista mogu dopustiti brigu o vlastitom zdravlju.

- On je vrlo popularan kao liječnik. Doista je dobar dijagnostičar. Battle je uzdahnuo i ustao.

- Bojim se da sam malo odlutao od svoje zadaće, a to je naći vezu između doktora i gospodina Shaitane. Sigurni ste da nije bio

doktorov pacijent~

- Posve sigurna.

- Možda pod nekim drugim imenom? - Battle joj je pružio sliku. - Da li ga uopće prepoznajete~

- Koje li teatralne osobe. Ne, nikad ga ovdje nisam vidjela.

- E, onda je to, to. - Battle je uzdahnuo. - Jako sam zahvalan doktoru zbog ljubaznosti. Molim vas, prenesite mu to. Recite mu da prelazim na No. 2. Zbogom, gospođice Brugess, i hvala vam na pomoći.

Rukovali su se i ravnatelj je otišao. Hodajući ulicom izvukao je iz džepa malu bilježnicu i pod slovom R unio nekoliko opaski.

Gospođa Graves? Nije vjerojatno. Gospođa Craddock?

Nikakve zaostavštine.

78

Bez žene. (Šteta.)

Istražiti smrt pacijenata. Teško.

Zatvorio je bilježnicu i ušao u , Lancaster Gate, podružnicu "London and Wessex Bank".

- Dobro jutro, gospodine. Koliko znam, jedan od vaših klijenata je i dr. Geoffrey Roberts.

- Točno, gospodine ravnatelju.

- Želio bih neke obavijesti o njegovu računu unatrag nekoliko godina.

- Vidjet ću što mogu učiniti za vas.

Sljedećih pola sata proteklo je vrlo zamršeno. Uzdahnuvši naposljetku, Battle je spremio u džep komad popira s brojkama ispisanim olovkom.

- Jeste li našli što ste tražili? - znatiželjno je upitao uprovitelj banke.

- Ne, nisam. Nikakvog trago koji bi mi nešto rekao. No, unatoč tomu, zahvalan sam vam.

U istom trenutku, perući ruke u svojoj ordinaciji, dr. Roberts je preko ramena rekao svojoj tajnici:

- I što je bilo s našim nepokolebljivim njuškalom, ha~ Je li isprevrtao sve oko sebe?

- Mogu vam reći da nije mnogo izvukao iz mene - rekla je gospođica Burgess, čvrsto stisnuvši usne.

- Draga moja djevojko, nema nikakve potrebe pretvarati se u kamenicu. Rekao sam vam da mu kažete sve što želi znati. E, da, a što ga je zanimalo~

- ~, stalno je gnjavio s tim Shaitanom - pitao je čak da li je dolazio ovamo kao pacijent pod nekim drugim imenom. Pokazao mi je i njegovu sliku, Kakav teatralan čovjek!

- Shaitana? O, da, volio je pozirati kao onodobni Mefisto. Zapravo, nije bilo loše. Što vas je još Battle pitao~

- Zapravo ništa. Osim - o, da, netko mu je gov~

79

rio neke apsurdne gluposti o gospođi Graves - znate kako je ona gnjavila.

- Graves~ Graves? Oh, stara gospođa Graves. Pa to je smiješno! - Doktor se nasmijao s neskrivenim zadovoljstvom. - To je zaista smiješno.

I u tako dobrom raspoloženju pošao je na ručak.

80

POGLAVLJE DESETO

DR. ROBERTS (NAST~4VAK)

Ravnatelj Battle je ručao s gospodinom Herculeom Poirotom.

Prvi se doimao potišteno, a drugi kao da suosjeća s njim.

- Znači, jutro vam nije proteklo posve uspješno

rekao je Poirot zamišljeno. ` Battle je odmahnuo glavom.

- Bit će to sizifovski posao, gospodine Poirot. - Što mislite o njemu?

- O liječniku? Pa, otvoreno govoreći, mislim da je gospodin Shaitano imao pravo. Podsjeća me na Westwaya. I na onog momka, odvjetnika u Norfolku. Isto srdačno, samouvjereno ponašanje. Ista popularnost. Obojica su bili pametni vragovi kakav je i Roberts. No, unatoč svemu, to ne znači da je Roberts ubio Shaitanu - i, zapravo, ne mislim da je to učinio. Bio je suviše dobro svjestan rizika - bolje nego bilo koji laik - svjestan da se Shaitana mogao probuditi i povikati. Ne, mislim da ga Roberts nije ubio.

- Ali držite da je nekoga ipak ubio~

- Moguće je da je ubio mnogo ljudi. Westway jest. No, to će biti teško utvrditi. Pregledao sam njegov bankovni račun - ništa sumnjiva - nikakve iznenadne, velike uplate. U svakom slučaju, u posljednjih sedam godina pacijenti mu nisu ništa oporučno ostavili. To odbacuje mogućnost umorstva zbog izravnog koristoljublja.. Nikad se nije ženio - to je šteta - liječniku je, noime, tako idealno jednostavno ubiti vlastitu suprugu. Dosta je imućan, ali ima i uspješnu praksu meću

dobrostojećima.

81

- Zapravo, čini se da vodi potpuno besprijekoran život - a vjerojatno to i jest točno.

- Možda. No, ja uvijek radije vjerujem u najgore. Nastavio je:

- Nadvila se sjenka skandala s nekom ženom jedna od njegovih pacijentica - po imenu Craddock. To bi vrijedilo istražiti, rekao bih. Netko od mojih će smjesta krenuti za tim tragom. Zena je, zapravo, umrla u Egiptu od neke lokalne bolesti, pa ne vjerujem da tu ima nečega - ali moglo bi baciti malo svjetla na njegov karakter i moralne vrijednosti općenito.

- Je li tu bio i muž~

- Da. Muž je umro od antraksa. - Antraksa?

- Da, na tržištu je tada bilo mnogo jeftinih četkica za brijanje - neke od njih bile su zaražene. Vrlo često nastao bi neki skandal.

- Pogodno - dobacio je Poirot.

- Tako sam i ja pomislio. U slučaju do je muž prijetio da će izazvati bruku. No, sve su to samo puka nagađanja. Nemamo čvrste dokaze.

- Samo hrabro, prijatelju. Poznata mi je vaša strpljivost. Na kraju ćete imati više hvataljki nego prstiju na obje ruke.

- I pasti u jarak razmišljajući koje se dohvatiti nasmijao se Battle.

A onda je znatiželjno zapitao:

- A što je s vama, gospodine Poirot~ Hoćete li i vi pokušati?

- Možda ću i ja posjetiti dr. Roberts.

- Dvojica istoga dana. To bi ga moglo doista uznemiriti.

- Oh, neću biti nametljiv. Neću se raspitivati o njegovoj prošlosti.

8?

- Želio bih točno znati odakle ćete krenuti - rekao je Battle znatiželjno. - No, ako ne želite, ne morate mi reći.

- Do tout - do tout. Kako ne bih želio. Raspitat ću se i povesti razgovor o bridžu. To je sve.

- Opet bridž. Zalijepili ste se na to, zar ne~ - Držim tu temu vrlo korisnom.

- Pa, svatko ima svoju metodu. Nisam baš suviše sklon tim ekstravagantnim pristupima. Ne uklapaju se u moj stil,

- A kakav je vaš stil, ravnatelju~

Na treptaj u Poirotovu oku ravnatelj je odgovorio jednakim treptajem.

- Izravan, pošten, revnosan dužnosnik predano i marljivo obavlja svoju dužnost na najbolji mogući način - to je moj stil. Samo pošten znoj. Tup i pomalo glup - to je moja snaga, Poirot je podignuo čašu.

- Našim metodama nazdravimo - i neka nam uspjeh okruni zajedničke napore.

- Očekujem da će nam pukovnik Race pribaviti što vrijednog o Despardu - rekao je Battle. - Ima mnogo izvora informacija.

- A gospođa C~liver~

- To baš nije sigurno. Prilično mi je draga ta žena. Često govori gluposti, ali je dobra. A žene doznaju neke stvari o drugim ženama što muškarci nikad ne uspiju. Možda opazi nešto korisno.

Razišli su se. Battle se vratio u Scotland Yard da izda upute o određenim postupcima koje je valjalo provesti. Poirot se zaputio do Gloucester House broj 200.

Dok je pozdravljao nenadanog gosta dr. Roberts je komično dignuo obrve.

83

Dva njuškala u istome danu - rekao je. - Do večeri, pretpostavljam, i lisičine. Poirot se nasmijao.

- Uvjeravam vas, dr. Roberts, da svakom od vas četvero dajemo jednaku pozornost.

- U svakom slučaju valjalo bi vam biti zahvalan na tomu. Cigaretu~

- Ako dopustite, radije bih jednu od mojih. Poirot je zapalio svoju malu rusku cigaretu.

- E, pa što mogu učiniti za vas? - upitao je dr. Roberts.

Poirot je nekoliko trenutaka šutio, otpuhujući dimove, a onda je rekao:

- Imate li oštro oko kad je riječ o ljudskoj naravi, doktore~

- Ne znam. Pretpostavljam da imom. Liječnik mora imati.

- Tako i ja zaključujem. Govorio sam sebi "Liječnik mora uvijek proučavati svoje pacijente njihov izraz lica, boju kože, kako dišu, svaki znak uznemirenosti - liječnik takve pojedinosti odmah vidi, gotovo neprimjetno ih opaža. Dr. Roberts je čovjek koji mi može pomoći."

- Spreman sam vam pomoći. U čemu je teškoća? '; Iz lijepe, male džepne novčarke Poirot je izvukao tri uredno presavijena papirića sa

zapisima partija bridža.

- Ovo su prva tri rakera te večeri - objasnio je. - Evo prvoga - ispisan je rukopisom gospođice Meredith. Možete li mi točno reći - evo, prisjetite se - kako se zvalo i kako je odigrana svaka ruka~

Roberts ga je zapanjeno pogledao.

- Vi se sigurno šalite, gospodine Poirot. Kako se uopće mogu sjetiti?

84

- Ne možete? Bit ću vam uistinu zahvalan ako se budete prisjetili. Pogledajte ovaj prvi rakov. U prvoj igri mora da je završilo zvanjem herca ili pika, ili je pak jedna ili druga strana pala za pedeset.

- Da vidim - to jest bila prva ruka. Da, mislim da su krenuli pikom.

- A sljedeća~

- Pretpostavljam da je netko od nas pao za pedeset - ali ne mogu se sjetiti tko i u čemu. Ali, gospodine Poirot, kako možete očekivati od mene da se sjetim?

- Zar se ne možete sjetiti bilo kojeg zvanja ili ruke~ - Imao sam grand slam - toga se sjećam. I kontriran je. A sjećam se da sam se i pošteno ispružio igrajući tri bez aduta, mislim da je tako bilo - ispružio sam se da je milina. Ali, to je bilo kasnije.

- Sjećate li se s kim ste igrali?

- S gospoc~om Lorrimer. Sjećam se da se malo namrštila. Vjerujem da joj se nije svidjelo što sam preforsirao.

- I ne možete se prisjetiti ni jedne druge ruke ili zvanja?

Roberts se nasmijao.

- Dragi moj Poirot, zar ste zbilja očekivali da ću se moći prisjetiti? Prvo dogodilo se to umorstvo - a to je dovoljno da mi iz sjećanja izbriše i najspektakularniju ruku - a uz to, od tada sam odigrao barem pola tuceta rabela.

Poirot je sjedio ostavljajući dojam snuždena čovjeka.

- Žalim - rekao je Roberts.

- Nije baš toliko važno - polako je rekao Poirot. - Nadao sam se da ćete se prisjetiti najmanje jedne ili dvije, jer sam vjerovao da će vam to biti vrijedni rneđaši koji bi vam pomogli da se sjetite i drugih stvari.

85

- Kojih drugih stvari~

- Pa, naprimjer, možda ste zapazili da je vaš partner zabrljao savršeno jednostavnu igru bez aduta, ili da vam je protivnik, recimo,

izveo nekoliko neočekivanih trikova propuštajući da otvori s očito logičnom kartom.

Dr. Roberts se odjednom uozbiljio. Nagnuo se naprijed u naslonjaču.

- A - rekao je. - Sad shvaćam na što mislite. Oprostite. U početku sam pomislio da govorite same gluposti. Hoćete reći da je ubojica - ubojičino uspješno postignuće - uzrokovalo nedvojbenu promjenu u načinu njegove igre\$

Poirot je kimnuo.

- Vrlo ste ispravno shvatili moju zamisao. Da ste vi igrači koji odlično poznaju tko kako igra, to bi bio izvanredan trag za kojim bi se moglo krenuti. Neka promjena, iznenadni gubitak koncentracije, propuštena prilika - to biste onda smjesta mogli opaziti. Na nesreću bili ste stranci za stolom. Promjena u igri ne bi se stoga mogla zamjetiti. Ali razmislite, gospodine le docteur, preklinjem vas da razmislite. Sjećate li se neke neujednačenosti - neke iznenadne naglašene greške - u igri bilo koga od vas?

Nekoliko je minuta vladao muk, a onda je dr. Roberts progovorio.

- Nema koristi. Ne mogu vam pomoći - iskreno je priznao. - Jednostavno se ne sjećam. Sve što vam mogu reći, već sam vam rekao: gospođa Lorrimer je prvorazredna igračica - nikad nisam opazio da je napravila grešku. Bila je odlična od početka do kraja. Despard je također igrao dobro i bez oscilacija. Zapravo, dosta konvencionalan igrač - hoću reći, vrlo konvencionalno licitira. Nikad ne krši pravila. Nije se

86

spreman upuštati u rizik, Gospođica Meredith - Oklijevao je.

- Da~ Gospođica MeredithZ ~- poticao ga je Poirot. '

- Ona je činila greške - jedanput ili dvaput sjećam se - potkraj večeri, ali razlog tomu mogao bi jednostavno biti umor - umor nedovoljno iskusna igrača. I ruka joj se tresla

Zastao je.

- Kad joj se ruka zatresla?

- Kad li je to bilo? Ne mogu se prisjetiti... Mislim da je bila jednostavno nervozna. Gospodine Poirot, pokraj vas mi se počinju priviđati neke stvari.

- Ispričavam se. Još u jednoj pojedinosti želio bih vašu pomoć.

- Da?

Poirot je govorio polako:

- Sve je to vrlo teško. Znaite, ne želim vam postavljati sugestivno pitanje. Ako pitam da li ste opazili ovo ili ono - o, sfiavio sam vam bubu u uho. Vaš odgovor neće biti suviše vrijedan. Zbog toga ćemo pokušati poći posve drugim putem. Budite tako ljubazni, dr. Roberts, pa mi opišite predmete u sobi u kojoj ste kartali.

Roberts je ostavljao dojam potpuno zaprepaštena čovjeka.

- Predmete u sobi~

- Ako biste bili ljubazni.

- Čovječe Božji, jednostavno ne znam odakle da počnem.

- Počnite odakle god želite.

- Pa, bilo je mnogo pokušaja

- Non, non, non, preklinjem vas, budite točni. Dr. Roberts je uzdahnuo.

81

Počeo je šaljivim tonom oponašajući voditelja aukcije.

- Jedan veliki skupi naslon`ač presvučen u brokat boje bjelokosti - jedan isti takav, presvučen u zeleni isti takav - četiri ili pet velikih naslonjača. Osam ili devet perzijskih tepiha - komplet od dvanaest malih empire stolica s pozlatom.

Pisaći ormarić stila Wiliam and Mary. (Osjećam se kao službenik na aukciji.) Prekrasan kineski ormarić. Bilo je još pokušaja, ali bojim se da ga nisam zapazio. Šest vrhunskih japanskih duboreza. Dvije kineske slike na staklu. Pet ili šest prekrasnih burmutica. Nekoliko japanskih minijaturica od bjelokosti na posebnom stoliću. Nešto starog srebra - Charles I, mislim poslužavnika. Jedan ili dva komada Battersea emajla

- Bravo, bravo! - zapljeskao je Poirot.

- Nekoliko starih engleskih otisaka s pticama - i, mislim, figurina Alpha Wooda. Zatim bilo je i nekih istočnjačkih predmeta - nevjerojatno izrađenih predmeta od srebra. Nešto nakita, ali o tome ne znam mnogo. Sjećam se i nekoliko Chelsea ptica. I, nekoliko minijatura u kutiji - čini mi se, podosta vrijednih. To ni približno nije sve - ali, to je sve čega se mogu trenutačno prisjetiti.

- Cudno - rekao je Poirot s dužnom zahvalnošću. - Doista imate izvanredan dar zapažanja.

Liječnik je znatiželjno zapitao:

- Jesam li spomenuo i predmet na koji ste mislili? - E, baš je to zanimljivo - rekao je Poirot. - Da ste spomenuli predmet na koji sam mislio, to bi me osobito iznenadilo. Kao što sam i mislio, niste ga mogli spomenuti.

- Zašto~

88

Poirot je zatreptao.

- Možda - zato što nije bio u sobi da biste ga mogli spomenuti.

Roberts se zablenuo.

- To me pomalo podsjetilo na nešto.

- Podsjetilo vas je na Sherlock Holmesa, zar ne? Čudan događaj s psom u noći. Pas nije zavijao noću. To je čudna stvar! Ah, pa nije mi strano da od drugih kradem trikove.

- Znaite, gospodine Poirot, uopće mi nije jasno što smjerate.

- Odlično, zaista. U povjerenju, tako vam ja postizem svoje male učinke.

Dok je dr. Roberts još ostavljao dojam posve zbunjena čovjeka, Poirot je s osmijehom na licu ustao i rekao:

- No, barem ću vas ostaviti u sljedećem uvjerenju - ovo što ste mi rekli, uvelike će mi pomoći u sljedećem razgovoru.

! liječnik je ustao.

- Ne vidim kako, ali vjerujem vam na riječ - rekao je.

Rukovali su se.

Poirot se spustio niz stube liječnikove kuće i mahnuo rukom prolazećem taksiju.

- Cheyne Lane broj 111, Chelsea - rekao je vozaču.

\$9

POGLAVLJE JEDANAESTO

GOSPOĐA LORRIMER

Na broju 111 Cheyne Lanea, te mirne ulice, stajala je mala, lijepa i uredno održavana kuća. Vrata su bila obojena crno, stube osobito pomno izbijeljene, dok je mjed na alki i kvaki blještala na poslijepodnevnom suncu.

Vrata je otvorila postarija služavka s besprijeckorno bijelom kapom i pregačom.

Na Poirotov upit, odgovorila je da je gospodarica kod kuće.

Pošla je ispred njega uz usko stubište. - Vaše ime, gospodine?

- Gospodin Hercule Poirot.

Uvela ga je u atelje uobičajena L-oblika. Poirot je razgledavao prostoriju, opažajući pojedinosti. Dobro pokućstvo starog obiteljskog stila temeljito ulašteno. Stari katun na naslonjačima i otomanima. Uokolo nekoliko staromodnih srebrnih okvira za fotografije. Uglavnom vrlo dopadljiva količina prostora i svjetla, te nekoliko doista prekrasnih krizantema u visokom vrču.

Gospođa Lorrimer mu je prišla da ga pozdravi. Rukovala se ne pokazujući neko osobito iznenađenje zbog činjenice što ga vidi, pokazala na stolac, privukla drugi i pohvalno se izrazila o vremenu. Nastala je stanka.

- Nadam se, madame - rekao je Hercule Poirot - da ćete mi oprostiti zbog posjeta.

Gledajući ga ravno u oči, gospođa Lorrimer je upitala:

90

- Je li ovo službeni posjet? - Priznajem da jest.

- Pretpostavljam da ste svjesni, gospodine Poirot, da - premda ću, naravno, ravnatelju Battleu i službenoj policiji dati svaku obavijest i pomoć koju budu zahtijevali - nisam uopće obvezna učiniti isto za nekoga neslužbenog istražitelja.

- Potpuno sam svjestan te činjenice, madame. Ako mi pokažete na vrata, otići ću bespogovorno. Jedva zamjetno gospođa Lorrimer se nasmiješila. - Još nisam spremna ići tako daleko, gospodine Poirot. Mogu za vas odvojiti deset minuta. Nakon isteka tog vremena moram otići na partiju bridža.

- Deset minuta bit će posve dovoljno. Želio bih, madame, da mi opišete sobu u kojoj ste protekle večeri igrali bridž - sobu u kojoj je umoren gospodin Shaitana.

Gospođa Lorrimer je uzdigla obrve.

- Kakvog (i neuobičajenog pitanja! Ne vidim koja je svrha toga.

- Madame, da vas je, dok ste igrali bridž, netko upitao - zašto ste odigrali tog asa ili zašto ste odigrali dečka, kojeg je poklopila dama, a ne kralja kojim biste pokupili sve? Da vam ljudi postavljaju takva pitanja, odgovori bi bili vrlo dugi i naporni, zar ne?

Gospođa Lorrimer se nasmiješila.

- Hoćete reći da ste u ovoj igri vi stručnjak, a ja novajlija. Vrlo dobro.

- Razmišljala je nekoliko trenutaka. - Bila je to prostrana soba. Bilo je

toliko stvari u njoj.

- Možete li mi opisati neke od tih stvari~

- Nekoliko staklenih cvjetova - suvremenih - vrlo lijepih... I mislim da je bilo nekoliko kineskih ili japanskih slika. I posuda s malim crvenim tulipanima - zapanjujuće rano za njih.

91

- Još nešto~

- Bojim se da nisam zapažala pojedinosti. - Pokućstvo - sjećate li se b'oje presvlaka~

- Mislim, nešto svilenkasto. To je sve što mogu reći.

- Jeste li opazili koji od sitnih predmeta?

- Bojim se da nisam. Toliko ih je puno bilo. Znam samo da sam imala dojam da sam u sobi pravoga kolekcionara.

Na trenutak je zavladao muk. S jedva zamjetnim osmijehom na licu, gospođa Lorrimer je rekla:

- Bojim se da vam baš nisam mnogo pomogla.

- Još nešto. - Poirot je izvadio papiriće sa zapisima partija bridža. - Ovdje su zapisi prva tri rabea. Pitam se biste li mi mogli, oslanjajući se i na ove zapise, pomoći da rekonstruiramo tijek partija.

- Da vidim. - Činilo se da gospođa Lorrimer pokazuje žanimanje. Sagnula se nad zapisima.

- Ovo je prvi rakar. Gospođica Meredith i ja smo igrale protiv dvojice gospodina. Prvo smo dijeljenje odigrali s četiri pika. Uspjelo nam je i s tih više. Sljedeće dijeljenje ostalo je na dvije kare i dr. Roberts je na to pao za štih. Sjećam se da je u trećem dijeljenju bilo dosta licitiranja. Gospođica Meredith je propustila. Major Despard je zvao jedan herc. Ja sam propustila. Dr. Roberts skoči na tri pik. Major Despard je licitirao četiri kare. Ja sam kontrirala. Dr. Roberts je zatim digao na četiri herc. Pali su na štih.

- Epatant- rekao je Poirot. - Kakvo pamćenje. Ne obazirući se, gospođa Lorrimer je nastavila:

- U sljedećem dijeljenju major Despard je propustio, a ja samo licitirala jedan bez aduta. Dr. Roberts je licitirao tri herc. Moja partnerica nije rekla ni riječi. Despard je svojeg partnera poveo do četiri. Kontrirala

9?

sam i pali su za dva štih. Zatim sam ja dijelila i izašla licitirajući

četiri pika.

Uzela je sljedeći zapis. ,

- Ovo će biti teško - rekao je Poirot. - Major Despard vodi zapis tako da križa.

- Mislim da su obje strane za početak pale za pedeset - a onda je dr. Roberts otišao do pet kara, a mi smo kontrirali i spustili ga za tri štih. Potom smo uspjele s tri kara, ali tek nakon što su nam protivnici sredili pika. U sljedećoj smo uspjeli s pet pika. A zatim smo paii za stotinu. Njima je uspjelo s jedan herc, nama s dva bez aduta i naposljetku smo dobili raber licitirajući četiri kara.

Dohvatila je sljedeći zapis.

- Sjećam se da je ovo bila prava bitka. Počela sam krotko. Major Despard i gospođica Meredith dobili su licitirajući jedan herc. Potom smo mi pali dvaput po pedeset, pokušavajući s četiri herc i četiri pik. Tada je njima uspjelo s pikovima - nije bilo nikakve koristi od pokušaja da ih zaustavimo. Zatim smo pali triput zaredom, ali bez kontre. Sljedeću smo igru dobili bez aduta. Potom je počeo battle royal. Svaka je strana pala po jedanput. Dr. Roberts je prelicitirao, i premda je grozno pao jedanput ili dvaput, ipak mu se isplatilo, jer je nekoliko puta toliko prestrašio gospođicu Meredith da se jasnica nije usudila valjano licitirati. Potom je počeo s dva pik, ja sam uzvratila s tri kara, on je licitirao četiri bez aduta, ja sam izašla s pet pik, a on je iznenada skočio na sedam kara. Naravno, podvostručili su. Nije uopće smio tako zvati. Nekim čudom ipak smo dobili. Kad sam mu vidjela karte, pomislila sam da nam to nikad neće uspjeti. Da su otvorili herc, pali bismo za tri štih. No, ispalo je da su otvorili kara kraljem i dobili smo. Bilo je vrlo uzbudljivo.

93

- Je crois bien - kontra na Grand Slavu Vulnerable. To me se doista doimlje! Ja, priznajem, nemam živaca igrati Grand Slamove. Zadovoljavam se igrama.

- Ali ne biste smjeli tako - odlučno je rekla gospođa Lorrimer. - Morate igrati kako valja.

- Mislite riskirati~

- Nema rizika ako licitirate ispravno. Sve bi moralo ići u skladu s matematičkom vjerojatnošću i sigurnošću. Nažalost vrlo malo ljudi ispravno licitira. Znaju kako se počinje, ali poslije gube glavu. Ne

mogu razlikovati izmecu ruke u kojoj imaju dobitničke karte i ruke u kojoj nema gubitničkih karata - ali, ne bih vam smjela držati lekciju o bridžu, gospodine Poirot, ili o tome kako procijeniti gubitke.

- To bi poboljšalo moju igru. Siguran sam u to, madame.

Gospođa Lorrimer je nastavila proučavati zapise. - Nakon tog uzbuđenja, sljedećih nekoliko dijeljenja proteklo je dosta mirno. Imate li tu i četvrti zapis? A, tu je. Ping-pong igra - nijedna strana nije uspjela otići ispod licitaže.

- To se obično događa kako večer odmiče. - Da, počne se mirno, a onda karte ponesu. Poirot je pokupio zapise i lagano se naklonio.

- Madame, čestitam vam. Vaša je moć prisjećanja tijeka partija veličanstvena - veličanstvena! Moglo bi se reći da se prisjećate svake odigrane karte! - Vjerujem da je tako!

- Memorija je prekrasan dar. Uz nju prošlost nikad ne ostaje prošlost - pretpostavljam, madame, da vam se prošlost obnavlja sama pred vašim očima, svaki događaj kao da se tek jučer zbio. Je li tako?

Na brzinu ga je pogledala. Oči su joj bile široke i tamne:

94

To je trajalo samo trenutak, a zatim se ponovno vratila ponašanju i gestama svjetske žene. No, Poirot nije dvojio. Hitac je pogodio u metu. ~

Gospođi Lorrimer je ustala.

- Bojim se da moram poći. Jako mi je žao - ali ne smijem zakasniti.

- Naravno - naravno da ne smijete. Ispričavam se zbog toga što sam vam oduzeo toliko vremena.

- Žao mi je što vam nisam mogla više pomoći. - Ali, pomogli ste mi - rekao je Hercule Poirot. - Ne znam kako i koliko:

Govorila je odlučno.

- Ali jeste. Rekli ste mi nešto što sam želio znati. Nije ga uopće pitala što je to bilo.

Pružio je ruku.

- Zahvaljujem vam, madame, na strpljivosti.

Dok se rukovala s njim, gospođa Lorrimer je rekla: - Vi ste izvanredan čovjek, gospodine Poirot.

- Takav sam kakvim me Gospod stvorio, madame.

- Svi smo takvi, pretpostavljam.

- Ne svi, madame. Neki su pokušali poboljšati Njegovo djelo.

Naprimjer, gospodin Shaitana.

- Kako to mislite?

- Imao je vrlo izražen ukus za objete de vertv i bric-a-brac - trebao se zadovoljiti time. Umjesto toga, skupljao je druge stvari.

- Kakve stvari?

- Pa - možemo li reći - senzacije?

- A ne držite li da je to bilo dans de caracterei' Poirot je zabrinuto kimnuo glavom.

- Ulogu vraga igrao je isuviše uspješno. Ali, on nije bio vrag. Au fond, bio je glupan. I tako - umro je. - Zato što je bio glup?

95

- Taj se grijeh nikad ne prašta i uvijek se kažnjava, madame.

Zavladao je muk. Na to je Poirot progovorio:

- Odlazim. Tisuću vam puta hvala na vašoj ljubaznosti, madame. Neću više dolaziti bez vašeg izričitog poziva.

Podigla je obrve.

- Zaboga, gospodine Poirot, zašto bih vas zvala? - Možda hoćete. Samo pomisao. Ako to budete učinili, doći ću. Zapamtite.

Još se jedanput naklonio i napustio prostoriju. Na ulici je govorio sam sebi:

- Imam pravo... Siguran sam da imam pravo ... Mora da je to.

96

POGLAVLJE DVANAESTO

ANNE MEREDITH

S dosta poteškoća gospođa se Oliver izvukla s vozačkog sjedišta svojega malog dvosjeda. Kao prvo, proizvođači suvremenih automobila pretpostavljaju da će se ispod upravljača naći jedino koljena neke vitke djevojke. Također, moderno je sjediti nisko u sjedištu. Srednjovječnoj ženi raskošnijih oblina potrebno je stoga podosta spretnosti i sagibanja da se izvuče ispod upravljača. Drugo, sjedalo za suvozača bilo je pretrpano s nekoliko zemljovida, ručnom torbicom, tri romana i velikom vrećicom jabuka. Gospođa Oliver je znala pojesti gotovo tri kilograma jabuka dok je skicirala, primjerice, tek složen zaplet "Smrti u odvodu" da bi se onda pribrala, osjećajući početne bolove u želucu, sat i deset minuta poslije početka ručka priređena njoj u čast.

Završnim odlučnim trzajem i oštro se koljenom odgurnuvši o tvrda

vrata, gospođa Oliver se prenaplo zaustavila ispred ulaza u Wendon Cottage, prosipajući ogriske od jabuka svuda oko sebe.

Duboko je uzdahnula, nakrivila unatrag svoj selski šešir koji nije bio moderan, zadovoljno pogledala škotsku suknju koju se sjetila odjenuti, mrzovoljno otpuhnula kad je vidjela da je zaboravila promijeniti londonske cipele s visokom petom i, gurnuvši ulazna vrata Wendon Cottagea, odšetala zastavicama ukrašenim puteljkom do prednjih vrata. Pozvonila je i veselo udarila rat-a-tat-tat alkom o vrata - neobičnoga starinskog oblika žablje glave.

Ništa se nije pokrenulo, pa je ponovila sve te

97

pokrete. Nakon minutu-dvije, gospođa Oliver je krenula iza kuće da vidi što se to zbiYa.

Iza kuće bio je mali, stari vrt s narcisama i krizantemama, a iza njih polje. Iza polja tekla je rijeka. Za listopad sunce je bilo toplo.

Dvije su djevojke preko polja upravo išle prema kući. Kad su prošle kroz vrtna vrata, prva se zaustavila kao ukopana.

Gospođa Oliver je stupila naprijed.

- Kako ste, gospođice Meredith? Sjećate me se, zar ne?

- O, da - naravno. - Anne Meredith joj je žurno pružila ruku. U njezinim širom otvorenim očima vidjela se zaprepaštenost. A onda se pribrala.

- Ovo je prijateljica koja živi sa mnom - gospođica Dawes. Rhoda, ovo je gospođa Oliver.

Druga je djevojka bila visoka, tamnoputa i odlučna izgleda. Uzbuceno je rekla:

- Oh, jeste li vi baš ona gospođa Oliver? Ariadne Oliver~

- Jesam - odgovorila je gospođa Oliver i zatim, se obratila Anne: - A sad da sjednemo negdje, draga moja, jer vam imam toliko toga reći.

- Naravno. I popit ćemo čaj

- Čaj može pričekati - rekla je gospođa Oliver. Anne ih je povela do nekoliko ležaljki i pletenih stolaca, pomalo pohabanih. Pažljivo birajući, gospođa Oliver je sjela na stolac koji se činio najčvršćim jer je doživjela nekoliko nezgoda zbog oštećenih stolaca.

- E sad, draga moja - rekla je žurno. - Ne okolišajmo! Riječ je o onom umorstvu prije nekoliko dana. Moramo prionuti na posao i nešto napraviti.

- Nešto napraviti? - zapitala je Anne.

98

- Prirodno - rekla je gospođa Oliver. - Ne znam što vi mislite, ali ja ni najmanje ne dvojim kad je riječ o tomu tko je to učinio. Onaj liječnik. Kako se ono zvao? Roberts. Tako je! Roberts. Velšansko ime. Nikad ne vjerujem Velšanima. Nekad sam imala velšansku njegovateljicu, koja me jednog dana povela u Harrogate i otišla kući potpuno zaboravivši na mene. Vrlo nestabilna. No, to s njom nema veze. Roberts je to učinio - u tome je stvar i moramo se potruditi i dokazati da je to njegovo djelo.

Rhoda Dawes se iznenada nasmijala - i zatim pocrvenjela.

- Ispričavam se. Ali, vi ste - vi ste toliko drukčiji nego što sam vas mogla zamisliti.

- Vjerojatno ste razočarani - vedro je rekla gospođa Oliver. - Naviknula sam na to. Nije važno. Mi moramo dokazati da je to učinio Roberts.

- Kako bismo to mogli? - rekla je Anne.

- Oh, Anne, ne budite takav defetist - odgovori(a je Rhoda Dawes. - Mislim da je gospođa Oliver veličanstvena. Ona, naravno, sve zna o tim stvarima. Učinit će to kao da je Sven Hjerson.

Lagano pocrvenjevši na spomen imena njezi'na slavnoga finskog detektiva, gospođa Oliver je rekla:

- To se mora učiniti i, dijete, reći ću vam i zašto: ne želite valjda da ljudi misle kako ste to vi učinili?

- Zašto bi tako mislili? - upitala je Anne, postajući sve crvenija u licu.

- Znae kakvi su ljudi! - rekla je gospođa Oliver. - Na troje koji to nisu učinili past će jednaka sumnja kao i na samog učinitelja.

Anne Meredith je polako progovorila:

- Još mi nije baš posve jasno zašto ste došli k meni, gospođo Oliver~

99

- Zato što držim da ono dvoje uopće nisu važni! Gospođa Lorrimer pripada onim ženama koje po cijeli dan kartaju bridž po kl~ibovima. Takve žene su kao oklopnici - posve se dobro mogu brinuti same o sebi! A uz to, ona je stara. Ne bi uopće bilo važno i kad bi netko pomislio da je to ona učinila. Mlada djevojka je nešto posve drugo. Pred njom je cijeli život.

- A major Despard? - upitala je Anne.

- Ma! - odgovorila je gospođa Oliver. - On je muško! Nikad nisam suviše zabrinuta za muškarce. Muškarci se mogu sami brinuti za sebe. I ako mene pitate, to im izvanredno uspijeva. Uz to, major Despard uživa u životu punom opasnosti. Zabavlja se u kući umjesto na Iravadiju - ili, jesam li htjela reći Limpopou~ Znae na što mislim - na onu žutu afričku rijeku koja toliko privlači muškarce. Ne, uopće me nije briga za obojicu.

- Vrlo lijepo od vas - polako je odgovorila Anne. - Koje li grozote - rekla je Rhoda. - Gospođo Oliver, to je naprosto slomilo Anne. Užasno je osjetljiva. A držim da posve imate pravo. Mnogo bi bolje bilo poduzeti nešto nego samo sjediti i razmišljati.

- Naravno da bi bilo bolje - rekla je gospođa Oliver. - Iskreno ću vam reći - nikad prije nisam vidjela stvarna umorstva. I, da nastavim u iskrenom tonu, stvarna umorstva me baš previše ne privlače. Naviknula sam da malo namiješam karte - shvaćate na što mislim? No, nisam spremna stajati po strani i onoj trojici muškaraca prepustiti da sami uživaju u zabavi. Uvijek govorim, kad bi žena bila na čelu Scotland Yarda

- Da? - rekla je Rhoda, naginjući se naprijed širom otvorenih usta. - Kad biste vi bili na čelu Scotland Yarda, što biste učinili?

100

- Smjesta bih privela dr. Robertsa

_ Daz

- Međutim, ja nisam na čelu' Scotland Yarda t rekla je gospođa Oliver, na brzinu se izvlačeći iz ži`vog pijeska. - Ja sam obična građanka

- Oh, nije baš tako - odgovorila je Rhoda zbunjeno i zapetljivši se u kompliment.

- Tu smo - nastavila je gospođa Oliver - tri obične grac~anke - sve tri žene. Da vidimo što možemo zajedno postići.

Anne Meredith je zamišljeno kimnula glavom. A zatim je rekla:

- Zašto mislite da je dr. Roberts ubojica~

- Spada u tu vrstu ljudi - smjesta je uzvratila gospođa Oliver.

- No, zar ne mislite - oklijevajući je rekla Anne. - Zar ne bi liječnik - Z Mislim, neki otrov bi bio mnogo pogodniji.

- Uopće ne bi. Otrovi - bilo kakav lijek naveo bi istragu baš na

liječnika. Pogledajte kako samo uvijek po čitavom Londonu ostavljaju opasne lijekove u svojim automobilima koje lopovi kradu. Ne, baš zato što je liječnik, on bi osobito pomno pazio da ne upotrijebi neki medikament ili neko medicinsko sredstvo.

- Shvaćam - rekla je Anne sa sumnjom u glasu. A potom je rekla:

- Ali zašto mislite da je želio ubiti gospodina Shaitanu~ Ima li bilo kakvu ideju~

- Ideju? Imam ideja na pretek. Zapravo to mi i jest osnovna poteškoća. Uvijek mi to stvara teškoće. Nikad ne mogu misliti samo na jedan zaplet. Uvijek ih na umu imam barem pet i padam u agoniju kad se moram odlučiti koji izabrati. Sada bih vam mogla nabrojiti šest dobrih razloga za umorstvo. Problem je

101

u tome što ne znam koji je pravi. Za početak, možda je gospodin Shaitana posuđivao novac. Sav je izgledao nekako ljigavo. Pavši m'u tako u šake, Roberts ga je ubio zato što nije mogao namaknuti dovoljno novca da vrati dug. Ili, možda je Shaitana uništio njegovu kćer ili sestru. Ili, možda je Roberts mnogoženac, a Shaitana je to znao. Ili, možda je Roberts oženio Shaitaninu nećakinju, pa je preko nje htio naslijediti Shaitanin imetak. Ili - koliko sam ih već spomenula?

- Četiri - rekla je Rhoda.

- (Ili - a ovaj je doista pravi - pretpostavimo da je Shaitana znao neku tajnu iz Robertsove prošlosti. Draga moja, možda niste opazili, ali Shaitana je za večerom rekao nešto zaista čudno - upravo prije one čudačke stanke.

Anne se sagnula da odstrani gusjenicu. - Mislim da se ne sjećam - rekla je.

- Što je rekao? - upitala je Rhoda.

- Nešto o - o čemu je ono govorio~ - nesretnom slučaju i otrovu. Sjećate li se~

Anne je rukom stisnula pleter na stolici.

- Prisjećam se nečeg u tom smislu - rekla je pribrano.

Rhoda je iznenada rekla - Sunce, morala bi se ogrnuti kaputom. Znaš da je ljeto već prošlo. Poc~i po kaput. - Nije mi uopće hladno.

Ali nekako se čudno stresla dok je govorila.

- Shvaćate moju teoriju - nastavila je gospođa Oliver. - Usuđujem se

reći da se jedan od liječnikovih pacijenata otrovao nesretnim slučajem; ali, naravno, to je zapravo liječnikovo djelo. Usuđujem se reći da je tako umorio mnogo ljudi.

Crvenilo je iznenada navrlo u Annine obraze. Zar liječnici obično žele ubijati svoje pacijente na veli

10?

ko~ - upitala je. - Zar to ne bi pogumno djelovalo na njihovu praksu?

- Naravno, mora postojati neki razlog - neodređeno je rekla gospođa Oliver.

- Tu zamisao držim apsurdnom - žustro je rekla Anne. - Potpuno apsurdno melodramatičnom.

- Oh, Anne! - viknula je Rhoda nastojeći se na svaki način ispričati. Njezine oči, koje su podsjećale na oči inteligentnog španijela, kao da su željele nešto reći. - Pokušaj razumjeti. Pokušaj razumjeti - govore su te oči.

- Držim da je to veličanstvena zamisao gospođu Oliver - užurbano je rekla Rhoda. - Zar se liječnik ne bi mogao dokopati nekog sredstva kojim je gotovo nemoguće ući u trag?

- Oh! - uzviknula je Anne.

Ostale su se dvije žene okrenule prema njoj.

- Sjetila sam se nečega drugog - rekla je. - Gospodin Shaitana je govorio nešto o prilikama koje liječnik može iskoristiti u laboratoriju. Mora da je time nešto želio reći.

- Nije to rekao gospodin Shaitana - odgovorila je gospoc~a Oliver odmahnuvši glavom. - To je rekao major Despard.

Začuvši korake na vrtnom puteljku, okrenula se.

- Zaboga! - poviknula je. - Mi o vuku, a vuk na vrata!

Major Despard se u tom trenutku pojavio iza kuće.

103

POGLAVLJE TRINAESTO

DRUGI POSJETITELJ

Kad je ugledao gospoc~u Oliver, major Despard se prenuo. Ispod suncem opaljena lica pojavilo mu se jako crvenilo. Zbog nelagode počeo se grčevito ponašati. Krenuo je prema Anne.

- Ispričavam se, gospođice Meredith - rekao je. - Zvonio sam. Ništa se nije dogodilo. Prolazio sam ovuda. Pomislio sam da bih mogao svratiti.

- Žao mi je što ste toliko zvonili - rekla je Anne. Nemamo služavku - samo ženu koja dolazi prije podne.

Predstavila ga je Rhodi. Rhoda je žurno rekla:

- Mogli bismo popiti čaj. Postaje hladno. Bolje da uđemo u kuću.

Pošli su unutra. Rhoda je nestala u kuhinji. Gospođa Oliver je rekla:

- Koje li slučajnosti - svi smo se ovdje našli. Despard je polagano rekao: - Da.

Zamišljeno je zaustavio pogled na njoj - ispitivački.

- Upravo sam govorila gospođici Meredith rekla je gospođa Oliver beskrajno uživajući u vlastitim riječima - kako moramo razraditi plan za našu kampanju. Mislim, kad je riječ o umorstvu. Naravno, (iječnik je krivac. Slažete se sa mnom~

- Ne bih mogao reći. Nema pouzdanih dokaza. Na licu gospođe Oliver pojavla se njezina znana "To-može-samo-muškarac!" grimasa. Između njih troje osjećala se neka suzdržanost.

104

Gospođa Oliver je to pravodobno osjetila. Kad je Rhoda donijela čaj, ustala je i rekla da se mora vratiti u grad. Ne, jako ste ljubazne, ali čaj ne dolazi u obzir.

- Ostavit ću vam svoju posjetnicu - rekla je. Izvolite, tu je moja adresa. Posjetite me kad budete dolazili u grad, pa ćemo porazgovarati i vidjeti možemo (i smisliti nešto mudro, kako bismo to riješili.

- Ispratit ću vas do izlaza - rekla je Rhoda.

Dok su još hodale niz puteljak, Anne Meredith je istrčala iz kuće i dostigla ih.

- Razmislila sam - rekla je.

Na licu joj se vidjela neuobičajena odlučnost. - Da, draga moja~

- Više je nego ljubazno od vas, gospođo Oliver, što ste se toliko potrudili. Ali, ipak ne bih ništa poduzimala. Mislim - sve je to tako strašno. Jednostavno želim sve zaboraviti.

- Drago dijete, pravo je pitanje hoće li vam biti dopušteno zaboraviti~

- Oh, posve sam svjesna da policija neće jednostavno odustati od svega. Vjerojatno će policajci doći i postavljati mi gomilu pitanja. Spremna sam na to. Ali privatno, eto, ne želim razmišljati o tomu - ili da me se bilo kako podsjeća. Usuđujem se reći da sam kukavica, ali jednostavno tako osjećam.

- Oh, Anne! - povikala je Rhoda Dawes.
- Mogu razumjeti vaše osjećaje, ali uopće nisam sigurna da mudro postupate - rekla je gospođa Oliver. - Ako im sve prepustimo, policajci vjerojatno nikad neće ustvrditi istinu.

Anne Meredith je slegnula ramenima. - Je li to uopće važnoić

- Važnoić - viknula je Rhoda. - Naravno da je va

105

žno. Naravno da jestvažno, zar ne, gospođo Oliver? - Sigurno da je tako - rekla je suho gospođa Oliver.

- Ne slažem se - rekla je Anne tvrdoglavo. Nitko tko me zna ne bi niti pomislio da sam to mogla učiniti. Uopće ne vidim razloga zašto bih se uplitala. Ustvrditi istinu posao je policije.

- Oh, Anne, tako ste malodušni - rekla je Rhoda. - Pa ipak, ja tako osjećam - rekla je Anne. Ispružila je ruku. - Puno vam hvala, gospođo Oliver. Tako je lijepo od vas da ste se potrudili.

- Naravno, ako vi tako mislite, nema smisla više bilo što govoriti - veselo je rekla gospođica Oliver. - Ja nekako neću odustati. Zbogom, draga moja. Ako se predomislite, potražite me u Londonu.

Sjela je u automobil, upalila ga i krenula niz cestu, veselo mašući dvjema djevojkama. Rhoda je iznenada potrčala za automobilom i skočila na dovratak.

- Ono što ste rekli - da vas se potraži u Londonu - rekla je bez daha.

- Jeste li mislili samo na Anne ili se to odnosilo i na mene?

Gospođa Oliver je prikočila.

- Mislila sam, naravno, na obje.

- Oh, hvala vam. Ne zaustavljajte se. Ja - možda ću svratiti jednog dana. Ima nešto - Ne, nemojte se zaustavljati. Mogu skočiti.

To je i učinila i, mašući rukom, otrčala natrag do ulaza gdje je stajala Anne.

- Za ime boga -? - počela je Anne.

- Zar nije slatka? - sva ponesena rekla je Rhoda. - Zaista mi se dopada. Nosila je čudne čarape, jeste li opazili? Sigurna sam da je strašno pametna. Mora biti - ipak, napisati sve te knjige. Bilo bi doista zabavno da ona otkrije istinu, dok su policija i svi ostali potpu

106

no zbunjeni.

- Zašto je uopće došla? - upitala je Anne. Rhoda ju je zapanjeno

pogledala.

- Draga - rekla vam je

Anne je nestrpljivo odmahнула.

- Moramo unutra. Zaboravila sam. Ostavile smo ga sama.

- Majora Desparda? Anne, strašno je zgodan, zar ne?

- Pretpostavljam da je tako.

Zajedno su pošle puteljkom prema kući.

Sa šalicom čaja u ruci, major Despard je stajao pokraj kamina.

Zaboravio je Anneine isprike jer ga je ostavila samog u kući.

- Gospođi Meredith, želim vam objasniti zašto sam samo ovako iznenada došao.

- Oh-ali- Rekao sam da sam slučajno prolazio - to baš nije istina. Došao sam namjerno ovamo.

- Kako ste doznali moju adresu? - polagano je upitala Anne.

- Od ravnatelja Battlea.

Opazio je kako se malo trgnula kad je čula to ime. Brzo je nastavio:

- Battle je krenuo ovamo. Slučajno sam ga sreo na Paddingtonu. Otišao sam po automobil i došao ovamo. Znao sam da ću lako stići prije vlaka..

- Ali zašto?

Despard je oklijevao na trenutak.

- Možda sam malo previše preuzetan - ali, stekao sam dojam da ste, možda, kako bi se to reklo "sami na svijetu".

- Ima mene - rekla je Rhoda.

107

Despard joj je uputio brz i kratak pogled. Osjetio je da joj se sviđela njegova galantna mladenačka figura naslonjena na kamin i da pomno prati svaku njegovu riječ. Njih dvoje bili su privlačan par.

- Siguran sam, gospođice Dawes, da vjernijeg prijatelja od vas ne može imati - rekao je ljubazno. Ali, pomislio sam da bi joj u ovim vrlo čudnovatim okolnostima dobro došao savjet osobe koja može ponuditi malo svjetske mudrosti i iskustva. Otvoreno govoreći, stanje je sljedeće: gospođica Meredith je pod sumnjom da je umorila čovjeka. Jednako kao i ja i još dvoje ljudi koji su se sinoć našli u toj sobi. Situacija nije baš sjajna - i stvara vrlo čudne poteškoće i opasnosti koje netko tako mlad i neiskusan poput vas, gospođice Meredith, možda i ne uviđa. Prema mojem mišljenju, svoju bi

sudbinu morali povjeriti doista dobrom odvjetniku. Možda ste to već učinili~

Gospoc~ica Meredith je niječno odmahнула glavom.

- Nikad nisam pomišljala na to.

- Točno to sam i posumnjao. Imate li nekog dobrog - nekog u Londonu koga biste mogli izabratii' Ponovno je mahnula glavom.

- Gotovo nikad nisam trebala odvjetnika.

- Tu je gospodin Bury - rekla je Rhoda. - No, njemu su sto i dvije godine.

- Ako mi dopustite, savjetovao bih vam, gospođice Meredith, da se obratite gospodinu Myherneu, mojem odvjetniku. "Jacobs, Pee) & Jacobs" pravi je naziv tvrtke. Prvorazredni ljudi; sve znaju i poznaju. Anne je probljedila. Sjela je.

- Je li to doista nužno? - upitala je tihim glasom. - Nema nikakve dvojbe. Javlja se mnogo pravnih zamki.

108

- Jesu li ti ljudi jako - skupi?

- To uopće nije važno - rekla je Rhoda. - To će sve biti u najboljem redu, majore Despard. Mislim da je sve točno što govorite. Anne treba zaštititi.

- Držim da će im cijena biti vrlo razumna - rekao je Despard, te ozbiljno dodao: - Doista mislim da bi to bilo vrlo mudro, gospođice Meredith.

- U redu - polako je rekla Anne. - Ako tako mislite, onda ću vas poslušati.

- Dobro.

Rhoda je srdačno rekla:

- Mislim da je to vrlo lijepo od vas, majore Despard. Doista prekrasno.

- Hvala - dodala je Anne.

Oklijevala je na trenutak, a onda rekla:

- Jeste li spomenuli da dolazi rovnatelj Battle?

- Jesam. No, ne smijete se uznemiravati, To je neizbježno.

- Oh, znam. Zapravo, očekivala sam ga. Rhoda je rekla uzbuc~eno:

- Siroto stvorenje - sve je to nasmrt muči. Koje li sramote - grozno nepravedno.

Despard je rekao:

- Slažem se - sve je to grozno - uvlačiti mladu djevojku u jednu takvu nepriliku. Ako je netko želio probosti Shaitanu, mogao je odabrati neko drugo mjesto ili vrijeme.

Rhoda je izravno zapitala:

- Sto mislite tko je to učinio~ Dr. Roberts ili ona gospođa Lorrimer?

Jedva zamjetan osmijeh pojavio se ispod Despardovih brkova.

- Što se vas tiče, možda sam to i ja učinio.

- Oh, ne - brzo je rekla Rhoda. - Anne i ja zna

109

mo da vi to niste učinili.

Obje ih je blago pogledao.

Divne cure. Tako dirljivq pune vjere, pune povjerenja. Plaho malo stvorenje, ta djevojka Meredith. No, nema ~veze, Myherne će je već prozrijeti. Ali, ona druga je pravi borac. Sumnjao je da bi se ona, da je na mjestu svoje prijateljice, samo tako slomila. Divne djevojke. Poželio je da nešto više dozna o njima.

Glavom su mu prolazile takve misli. Glasno je rekao: - Nikad ništa ne uzimajte zdravo za gotovo, gospođice Dawes. Ne cijenim (judski život kao što to čini većina ljudi. Sva ta galama o smrti na cestama, naprimjer. Čovjek je uvijek u opasnosti - od prometa, bakterija, sto i jedne stvari. Gdje god se okrene može stradati. Kad se počnete paziti - prihvatite kao moto "Sigurnost na prvome mjestu" - prema mojem mišljenju, već možete biti mrtvi.

- Oh, slažem se s vama - povikala je Rhoda. Držim da bi se moralo živjeti strašno opasno - naravno, ako čovjek ima prilika. No, u cjelini, život je tako miran l.

- Ipak ima pravih trenutaka.

- Da, u vašem životu. Pohodite ta mjesta Bogu iza leđa, napadaju vas tigrovi, pucate okolo, u nožne vam se prste zabadaju buhe pješčare i grizu vas kukci; i sve to, tako strašno neugodno a opet grozno uzbudljivo.

- Pa, i gospođica Meredith je doživjela veliko uzbuđenje. Ne događa se baš često da ste u sobi kad je u njoj netko ubijen

- Oh, nemojte! - povikala je Anne. Brzo je nastavio:

- Zao mi je.

Ali onda je Rhoda uzdahnula:

j',

110

- Naravno da je bilo grozno - ali i uzbudljivo! Mislim da Anne nije toga svjesna. Znae, držim da je gospođa Oliver neizmjereno sretna što se sinoć našla na mjestu događaja.

- Gospođa -Z Oh, vaša debela prijateljica koja piše knjige o onom Fincu neizgovorljiva imena. Pokušava li i u stvarnom životu biti detektiv?

- Željela bi.

- Pa, poželimo joj sreću. Zadovoljstvo bi bilo vidjeti kako uspijeva u nečemu što je nerješivo za Battlea and Co.

- Kakav je ravnatelj Battle~ - znatiželjno je upitala Rhoda.

Posve ozbiljnim glasom major Despard [e~ rekao: - On je izvanredno oštrouman čovjek. Čovjek zavidnih sposobnosti.

- Oh! - rekla je Rhoda. - Anne kaže da se doima dosta glupo.

- Pretpostavljam da je to dio Battleova karaktera. No, ne smijemo dopustiti da nas to zavara. Battle nije budala.

Ustao je.

- E, sad moram poći. Želio bih još samo nešto reći. I Anne je ustala.

- Da~ - rekla je dok mu je pružala ruku.

Despard je na tren umuknuo, oprezno birajući riječi. Prihvatio je pruženu ruku i zadržao je. Pogledao je ravno u njezine krupne predivne sive oči.

- Ne želim vas uvrijediti - rekao je. - Želim reći samo sljedeće: ljudski je zamislivo da možda postoji neka značajka vašeg poznanstva sa Shaitanom za koju ne biste željeli da izađe u javnost. Ako je to točno - molim vas, ne ljutite se - (osjetio je kako nagonski pokušava izvući ruku) - imate potpuno pravo odbiti

111

odgovoriti na svako Battleovo pitanje bez nazočnosti vašeg odvjetnika.

Anne je otrgnula ruku. Oči su joj se raširile, a sivilo im je zatamnijelo zbog gnjeva.

- Nema ništa - ništa... Jedva sam poznavala toga groznog čovjeka.

- Žao mi je - rekao je major Despard. - Mislio sam da to moram spomenuti.

- Točno je - rekla je Rhoda. - Anne ga je jedva poznavala. Nije joj se baš sviđao, ali je priređivao vrlo zanimljive zabave.

- To je, čini se, bilo jedino životno opravdanje i smisao postojanja pokojnog gospodina Shaitane mrko je dodao major Despard.

Hladnim glasom Anne je rekla:

- Ravnatelj Battle me može pitati što god želi. Ništa ne moram skrivati - ništa.

Vrlo blago i ljubazno Despard je rekao: - Molim vas, oprostite mi.

Pogledala ga je. Gnjev je popustio. Nasmiješila se - bio je to vrlo sladak osmijeh.

- Sve je u redu - rekla je. - Znam da ste mislili dobro.

Ponovno mu je pružila ruku. Uzeo ju je i rekao:

- Znate, u istom smo čamcu. Valjalo bi da se sprijateljimo...

Anne je pošla ispratiti ga do ulaza. Kad se vratila, Rhoda je gledala kroz prozor i zviždala. Okrenula se kad joj le prijateljica ušla u sobu.

- Strašno je privlačan, Anne. - Zgodan je, zar ne~

- Mnogo više nego zgodan... Potpuno sam poludjela za njim. Zašto se nisam ja našla na toj proklesoj večeri, a ne vi? Uživala bih u uzbuđenju - mreža se

11? :, j;

a; ;

steže oko mene - sjenka stratišta

- Ne, ne bi uživali. Rhoda, govorite gluposti. Anne je govorila vrlo oštrim tonom. A zatim je blaže dodala:

- Lijepo je od njega da je dašao čak ovamo lijepo od stranca - ovako daleko do djevojke koju je samo jednom sreo.

- Oh, zagrizao je. Očito. Muškarci nikad ne čine takve stvari bez nekog interesa. Da vam je lice prekriveno prištićima i da gledate ukriž, sigurno ne bi doskakutao ovamo.

- Mislite da ne bi~

- Glupačo mala, sigurno ne bi. Gospođa Oliver tu ima mnogo manje interesa.

- Ne sviđa mi se - iznenada je rekla Anne. Imam neki predosjećaj... Pitam se zašto je, zapravo, došla~

- Uobičajena sumnjičavost prema vlastitom spolu. No, usuđujem se reći da major Despard nešto skriva za leđima.

- Sigurna sam da ne skriva.

Kad se Rhoda Dawes nasmijala, Anne je pocrvenjela.

POGLAVLJE ČETRNAESTO

TREĆI POSJETI~TELJ

Ravnatelj Battle pojavio se u Wallingfordu oko šest sati. Namjeravao je doznati što više iz običnih uličnih tračeva, pa tek onda razgovarati s gospođicom Meredith.

Nije bilo teško pokupiti takve priče. Da ništa određeno nije rekao, ravnatelj je ostavio nekoliko različitih dojmova o svojem poslu i položaju.

Barem dvije osobe povjerovala su da je riječ o londonskom poduzetniku koji je došao ispitati može li se uz kućicu nadograditi još jedno krilo; od treće bi mogli čuti da je Battle "jedan od onih vikendaša, koji bi želio iznajmiti opremljenu i namještenu kolibu"; a još dvoje bi rekli da su posve sigurni da zastupa neku tenisku tvrtku koja gradi tvrde terene.

Obavijesti koje je ravnatelj prikupio bile su vrlo povoljne.

- Wendon Cottage... Da, to je točno na Marlobury Roadu. Ne možete zalutati. Da, dvije mlade dame. Gospođica Dawes i gospođica Meredith. I to vrlo lijepe mlade dame. Mirne.

- Ovdje već godinama? Oh, ne, ne tako dugo. Tek nešto više od dvije godine. Kupile su kućicu od gospodina Pickersgilla. Nakon što mu je supruga umrla, nikad u njoj nije boravio.

Čovjek koji je Battleu dao te obavijesti, nikad nije čuo da su dvije mlade žene došle iz Northumberlanda. On je vjerovao da su stigle iz Londona. Premda su neki staromodni susjedi držali kako dvije mlade dame ne bi smjele živjeti same, bile su sada viđene u su

114

sjedstvu. No, bile su vrlo tihe i mirne. Nisu pripadale onom koktel-vikendaškom društvu. Gospođica Rhoda je poletna i upadljiva, a gospođica, Meredith plaha i tiha. Da, gospođica Dawes je plaćala račune. Ona je imala novca.

Ravnateljeva mala istraga naposljetku ga je dovela i do gospođe Astwell! - koja je "radila" za damu u Wendon Cottageu.

Gospođa Astwell je bila razgovorljiva osoba.

- Pa, ne, gospodine. Ne mislim da bi željele prodati. Ne tako brzo. Doselile su se tek prije dvije godine. Od početka radim za njih; da, gospodine. Od osam do podne - to mi je radno vrijeme. Vrlo ugodne, živahne mlade dame, uvijek spremne na šalu ili malo zabave. Uopće

nisu umišljene.

- Naravno, ne mogu reći da je to ista gospođica Dawes koju ste vi, gospodine, poznavali - da je to ista obitelj, mislim. Vjerujem da potječe iz Devonshirea. Od tamo joj povremeno šalju vrhnje i kaže da je to podsjeća na dom; zato mislim da je odande.

- Kao što kažete, gospodine, žalosno je što tolike mlade dame danas moraju zarađivati za život. Ove mlade dame ne biste mogli nazvati bogatima, ali vode lagodan život. Naravno, gospođica Dawes ima novaca. Gospođica Anne joj je, da tako kažem, družica; mislim da bi se tako moglo reći. Kućica je vlasništvo gospođice Dawes.

- Ne bih mogla reći točno otkud potječe gospođica Anne. Čula sam kako spominje Otok White, a znam da ne voli sjeverni dio Engleske; a ona i gospođica Rhoda su zajedno bile u Devonshireu; naime, čula sam ih kako se šale o brdima i pričaju o predivnim dragama i plažama.

I tako se nastavilo. Ravnatelj Battle je pamtio

115

svaku pojedinost. Kasnije je u svoju malu bilježnicu zapisao nekoliko riječi.

Uvečer oko pola devet puteljkom je došao do ulaza u Wendon Cottage.

Vrata mu je otvorila visoka, tamnoputa djevojka odjevena u haljinu od teškog narančastog pamuka.

- Tu živi gospođica Meredith - upitao je ravnatelj Battle.

Držao se vrlo ukočeno i vojnički. - Da, živi.

- Molim vas, želio bih govoriti s njom. Ravnatelj Battle.

Oštro se zagledala u njega.

- Uđite - rekla je Rhoda, odmaknuvši se od dovratka.

Anne Meredith je sjedila u udobnom naslonjaču uz kamin, pijuckajući kavu. Nosila je izvezenu crepede-chine spavaćicu.

- Ravnatelj Battle - rekla je Rhoda, uvodeći posjetitelja.

Anne je ustala i prišla mu ispružene ruke.

- Malo kasno za posjet - rekao je Battle. - Ali, želio sam vas zateći kod kuće, a dan je tako lijep. Anne se nasmijala.

- Jeste li za kavu, ravnatelju? Rhoda, donesite još jednu šalicu.

- Vrlo ljubazno od vas, gospođice Meredith.

- Mislim da kuhamo dobru kavu - rekla je Anne. Pokazala je na

stolac i ravnatelj Battle je sjeo. Rhoda je donijela šalicu, pa mu je Anne nalila kavu. Vatra je pucketala, a cvijeće u vazama ostavljalo je na ravnatelja ugodan dojam.

Topao, domaći ugođaj. Anne je djelovala pribrano i mirno, dok je druga djevojka nastavila zuriti u

116

ravnatelja sa silnom radoznalošću.

- Očekivale smo vas - rekla je Anne.

Govorila je gotovo prijekornim tonom. - Zašto ste me zanemarili? - kao da je govorila.

- Oprostite, gospođice Meredith. Morao sam obaviti mnogo rutinskog posla.

- Na zadovoljstvo~

- Ne osobito. No, sve je to valjalo učiniti. Da tako kažem, isprevrtao sam dr. Roberts iznutra i izvana. A također i gospođu Lorrimer. A sad sam došao da isto učinim i s vama, gospođice Meredith.

Anne se nasmiješila. - Spremna sam.

- A što je s majorom Despardom~ - upitala je Rhoda.

- Oh, neću zaboraviti ni njega. Obećajem vam rekao je ravnatelj Battle.

Spustio je šalicu s kavom i pogledao Anne. Malo se uspravila u naslonjaču.

- Posve sam spremna, ravnatelju. Što želite znati? - Pa, ukratko, sve o vama, gospođice Meredith. - Štovanja sam vrijedna osoba - nasmijavši se, rekla je Anne.

- Ona vodi besprijekoran život - rekla je Rhoda. - Mogu to potvrditi.

- Pa, to je vrlo lijepo - veselo je rekao ravnatelj Battle.

- Znači li to da već dugo poznate gospođicu Meredith~

- Išle smo zajedno u školu - odgovorila je Rhoda. - Čini se da je to bilo tako davno, zar ne, Anne?

- Čini se tako davno, da se jedva možete sjetiti, pretpostavljam - rekao je Battle smijuljeći se. - E, gospođice Meredith, bojim se da ću vas sad podsjetiti na

117

formulare koje morate ispuniti da biste dobili putovnicu.

- Rođena sam - počela je, Anne.

- U obitelji siromašnih i poštenih seljaka - ubacila se Rhoda.

Ravnatelj Battle je lagano mahnuo rukom kao da ju je želio ukoriti.

- Nemojte, nemojte, mlada damo - rekao je.

- Rhoda, mila moja - rekla je Anne sumorno. Ovo je ozbiljno.

- Ispričavam se - rekla je Rhoda.

- Pa, gospođice Meredith, rođeni ste - gdje? - U Quetti, u Indiji.

- A, da. Otac vam je bio časnik~

- Da, moj je otac major John Meredith. Majka mi je umrla kad mi je bilo jedanaest godina. Otac je otišao u mirovinu kad mi je bilo petnaest i preselio se u Cheltenham. Umro je kad mi je bilo osamnaest i nije mi ostavio ništa.

Suosjećajući, Battle je kimnuo glavom. - Vjerujem da vas je to potreslo.

- Kako da ne. Uvijek sam bila svjesna da nismo bogati, ali otkriti da ste praktički bez igdje ičega - e, to je nešto posve drugo.

- Što ste radili, gospođice Meredith?

- Morala sam se zaposliti. Nisam imala neku posebnu naobrazbu, a nisam baš bila ni osobito pametna. Nisam znala tipkati, a ni stenografiju, ili bilo što drugo. Prijateljica u Cheltenhamu mi je našla posao kod nekih svojih prijatelja - čuvala sam dva mala dječaka kod kuće preko praznika, te pomagala u kući. - Ime, molim vas?

- Bilo je to kod gospođe Eldon, The Larches, Ventnor. Ostala sam s njima dvije godine a zatim su Eldo

118

novi otputovali u inozemstvo. Kasnije sam prešla kod neke gospođe Deering.

- Moja teta - dobacila je Rhoda.

- Da, Rhoda mi je našla taj posao. Bila sam jako sretna. Rhoda je dolazila i ponekad znala ostati, pa smo se doista zabavljale.

- Što ste tamo radili - pratiteljica~ - Da - svelo se na to.

- Više kao pomoćna vrtlarica - rekla je Rhoda. Objasnila je:

- Moja teta Emily je luda za povrtlarstvom. Većinu vremena Anne je provodila plijeveći i sadeći.

- Otišli ste od gospođe Deering?

- Pogoršao joj se zdravlje, pa je morala uzeti stalnu njegovateljicu.

- Boluje od raka - rekla je Rhoda. - Siroto stvorenje, mora uzimati morfij i slične stvari.

- Bila je tako draga i ljubazna prema meni. Ražalostila sam se kad

sam morala otići - nastavila je Anne.

- Ja sam tražila neku kućicu - rekla je Rhoda - i željela je s nekim podijeliti. Tata se ponovno oženio uopće mi se nije svidjela. Pitala sam Anne želi li doći živjeti sa mnom i otada je ovdje.

- Pa, čini se da je doista riječ o besprijekornom životu - rekao je Battle. - Još da raščistimo datume. S gospođom Eldon ste proveli dvije godine, kako kažete. E, da - gdje ona sada živi~

- U Palestini je. Njezin je suprug tamo imenovan za vladina službenika - nisam sigurna što zapravo radi. - A, u redu, mogu to brzo ustanoviti. I zatim ste prešli kod gospođe Deering?

- S njom sam provela tri godine - brzo je odgovorila Anne. - Njezina je adresa Marsh Dene, Little

119

Hembury, Devon.

- Dobro - rekao je Battle. - Gospođic~ Meredith, sada vam je znači dvad`esetpet godina. I, još nešto - imena i adrese nekoliko ljudi koji su u Sheltenhamu znali vas i vašeg oca.

Anne mu je dala imena i adrese.

- A sad, o tom putovanju u Švicarsku - gdje ste sreli gospodina Shaitanu. Jeste li sami putovali - ili je i gospođica Dawes išla s vama?

- Pošle smo zajedno. Pridružile smo se još nekim ljudima. Ukupno nas je bilo osmero.

- Pričajte mi o vašem susretu s gospodinom Shaitanom.

Anne je nabrala obrve.

- Nema se što reći. Jednostavno se našao tamo. Poznavale smo ga kao što se poznaju gosti u istom hotelu. Dobio je prvu nagradu na krabuljnom plesu. Pojavio se kao Mefisto.

Ravnatelj Battle je uzdahnuo.

- Da, to mu je bila najomiljenija odora.

- Bio je doista veličanstven - rekla je Rhoda. Nije se, zapravo, morao šminkati.

Ravnatelj je pogledao jednu, pa drugu djevojku. - Koja ga je od vas mladih dama bolje znala? Anne je oklijevala, a Rhoda je odgovorila.

- Za početak obje jednako. Ali strašno malo. Znate, mi smo bili skupina skijaša i cijeli srno dan provodili na skijama, a uvečer

zajedno na plesu. No, činilo se da se Anne počela sviđati Shaitani. Znao, posebno se trudio udvarati. Zadirivali smo je zbog toga.

- Vjerovala sam da to čini samo da bi me ljutio rekla je Anne. - Zato što mi se nije sviđao. Mislim da je uživao u tome da me gnjavi.

120

Smijući se, Rhoda je rekla:

- Rekli smo Anne da bi to za nju mogla biti dobra prilika. Poludjela je na nas zbog toga.

- Možete li mi možda - rekao je Battle - dati imena ostalih ljudi iz toga vašeg društva~

- Niste baš povjerljivi - rekla je Rhoda. - Mislite li da je svaka riječ koju izgovorimo najobičnija laž~ Ravnatelj Battle je žmirnuo.

- Provjerit ću i uvjeriti se da nije tako - rekao je. - Vi jeste sumnjičavi - rekla je Rhoda.

Na komad papira našarala je nekoliko imena i pružila mu ga.

Battle je ustao.

- Mnogo hvala, gospođice Meredith - rekao je. - Kao što je rekla gospođica Dawes, čini se da ste doista besprijekorno živjeli. Mislim da ne biste morali biti suviše zabrinuti. Čudno je kako je gospodin Shaitana promijenio svoje ponašanje prema vama. Oprostite što vas to pitam, ali nije li vas zaprosio - ili - hm gnjavio nekim drugim namjerama~

- Nije je pokušavao zavesti - priskočila je u pomoć Rhoda. - Ako na to mislite.

Anne je pocrvenjela.

- Ništa takvoga - rekla je. - Uvijek je bio vrlo pristojan - i - formalan. No, baš su ti njegovi profinjeni postupci u meni stvarali osjećaj nelagode.

- A sitnice koje je govorio ili nagovještavao?

- Da - barem - ne. Nikad nije nagovještavao nešto.

- Oprostite. Ali ti veliki lovci na suknje to ponekad čine. Laku noć, gospođice Meredith. Puno hvala. Odlična kava. Laku noć, gospođice Dawes.

- I tako - rekla je Rhoda kad se Anne vratila u sobu, nakon što je za Battleom zatvorila vrata. - I to

121

je gotovo, a nije bilo tako strašno. On je ugodna, pomalo očinska

osoba i očito ni najmanje ne sumnja na vas. Sve je prošlo mnogo bolj~ nego što sam očekivala.

Anne je sjela i duboko uzdahnula.

- Sve je lako prošlo - rekla je. - Smiješno je koliko sam se uzrujala. Vjerovala sam da će me nastojati zaplašiti.

- Čini se da je razumna osoba - rekla je Rhoda. - Zna on dobro da ne pripadate onoj vrsti žena sposobnih da učine umorstvo.

Oklijevala je na tren i dodala:

- Hm, Anne, niste napomenuli da ste bili u Croftwaysu~ Jeste li zaboravili na to~

Anne je polako odgovorila:

- Mislila sam da to nije važno. Provela sam tamo samo nekoliko mjeseci. Uz to, nema tamo nikoga koga bi mogao pitati. Mogu mu pisati i reći mu za to, ako mislite da je važno; no, sigurna sam da to nema veze. Zaboravimo to.

- U redu, ako vi tako kažete. Rhoda je ustala i upalila radio. Promukao je glas govorio:

- Upravo ste slušali "Crne Nubijce" kako pjevaju "Zašto mi pričaš (aži, mala~"

12?

POGLAVLJE PETNAESTO

MAJOR DESPARD

Major Despard je izašao iz Albany, naglo zaokrenuo u Regent Street.i uskočio na autobus.

Miran dio dana - na gornjem katu autobusa sjedilo je samo nekoliko putnika. Despard je pošao prema prednjem dijelu i sjeo na prvo sjedalo.

Skočio je na autobus u pokretu. Autobus se zaustavio, pokupio putnike i opet krenuo uz Regent Street. Još se jedan putnik uspeo stubama, pošao prema

prednjem dijelu i sjeo na prvo sjedalo s druge strane. Despard nije opazi~ pridošlicu, ali nakon nekoliko minuta oprezan glas je promrmijao:

- Lijep pogled na London, zar ne? Mislim, ovako s vrha autobusa.

Despard je okrenuo glavu. Na trenutak je izgledao zbunjen, a onda mu se lice razvedrilo.

- Oprostite, gospodine Poirot. Nisam vas vidio. Da, kao što ste rekli,

lijep je pogled ovako iz ptičje perspektive na svijet. Nekad, kad nije bilo ovih stakala, bilo je još bolje.

Poirot je uzdahnuo.

- Tvoje de memo, ali na kiši i kad je gužva nije bilo baš ugodno. A u ovoj zemlji često kiši.

- Kiši~ Kiša nikad nikom nije štetila.

- Nemate pravo - rekao je Poirot. - Često stvara Huxion de poitrine.

Despard se nasmiješio.

- Vidim da se stalno zamotavate, gospodine Poirot.

Poirot se doista dobro opremio da ga ne iznena

~23

di nepredvidljivost jesenskog dana. Nosio je ogrtač i veliki šal.

- Čudno da sam ovako naletio na vas - rekao je Despard.

Nije opazio osmijeh skriven pod šalom. Ništa nije bilo čudno u tom susretu. Odredivši vjerojatno vrijeme kad Despard napušta svoj stan, Poirot ga je čekao. Zbog opreza nije htio uskočiti, pa je pošao za autobusom i popeo se na sljedećoj postaji.

- Doista. Nismo se vidjeli od one večere kod gospodina Shaitane - odgovorio je.

- Zar se niste i vi uključili u taj slučaj~ - upitao je Despard.

Poirot se laganQ češkao po uhu:

- Razmišljam - rekao je. - Razmišljam jako puno. Trčati tamo-amo, voditi istragu - ne, to ne. To bi bilo suviše za moje godine, moj temperament ili moju težinu.

Despard je neočekivano rekao:

- Razmišljate, ha~ Pa, moglo bi biti i gore. Suviše je strke u ovom našem vremenu. Kad bi ljudi malo pričekali, pa razmislili prije nego što se upuste u nešto, svijet bi bio mnogo sređeniji.

- Tako vi postupate u životu, majore Despard~

- Obično da - odvratio je jednostavno. - Odredite što i kako želite, utvrdite kojim putem želite krenuti, odvagajte svaki za i protiv, odlučite se i - držite se toga.

Imao je neki sumoran izraz lica.

- I nakon toga ništa vas. više ne može skrenuti s vašeg puta, ha? - upitao je Poirot.

- O, nisam to mislio reći. Nikpkve koristi od tvrdoglavosti. Ako napravite grešku, priznajte je.

- No, pretpostavljam da baš često ne činite greške; majore Despard.
124

- Svi mi griješimo, gospodine Poirot.

- Neki griješe - rekao je Poirot s određenom hladnoćom u glasu, vjerojatno zbog ~zamjenice koju je major upotrijebio, "manje od drugih".

Despard ga je pogledao, jedva se zamjetno nasmiješio i rekao:

- Zar nikad ne doživite poraz, gospodine Poirot? - Posljednji put mi se to dogodilo u dvadesetosmoj godini - rekao je ponosno Poirot. - Ali, i tada su postojale okolnosti - no, to nije važno.

- Čini se da ste u životu mnogo postignuli - rekao je Despard i dodao: - A što je sa Shaitaninom smrću~ Pretpostavljam da se to ne računa, naime službeno vi s tim nemate ništa.

- Ne - nije t6 moj posao. No, unatoč svemu to vrijeda moj amour propre. Znae, da se dogodi umorstvo meni pred očima smatram drskošću - nekoga tko se izruguje mojoj sposobnosti da otkrijem učinitelja!

- Ne samo vama pred očima, rekao je suho Despard. - Nego i pred Odjelom za kriminalne istrage.

- To je vjerojatno bila velika pogreška - sumorno je rekao Poirot. - Vrli ravnatelj Battle možda se doima drveno, ali glava mu nije drvena - uopće nije.

- Slažem se - rekao je Despard. - Ta tupost je samo držanje. Vrlo je mudar i sposoban dužnosnik.

- I mislim da vrlo aktivno radi na ovom slučaju.

- O, itekako je aktivan. Vidite onog zgodnog momka, pomalo vojničkog izgleda, na jednom od stražnjih sjedala~

Poirot je pogledao preko ramena. - Nema nikog osim nas dvojice.

- O, pa onda je sišao na donji kat. Nikad me ne gubi iz vida. Vrlo djelotvoran momak. S vremena na vrijeme mijenja izgled. Pomalo je umjetnik u tome.

125

- Ah, ali to vas ne može zavarati. Imate vrlo brzo i oštro oko.

- Nikad ne zaboravljam (ica - čak ni lice crnca a većina se ljudi s tim ni slučajno ne može pohvaliti.

- Upravo takvog čovjeka trebam - rekao je Poirot. - Koje li sreće da sam vas danas sreo! Trebam nekoga s oštrim okom i dobrim

pamćenjem. Malheureusement to dvoje rijetko ide skupa. Pitao sam dr. Robertsa, ali bez rezultata, a jednako tako i gospođu Lorrimer. A sad ću pokušati s vama da vidim hoću li dobiti što želim. U sjećanju se vratite u sobu gospodina Shaitane u kojoj ste kartali i recite čega se sve prisjećate.

Despard je ostao zbunjen.

- Ne razumijem baš što želite.

- Opišite mi sobu - pokućstvo - predmete u njoj. - Nisam siguran da vam baš mogu biti od koristi - rekao je Despard otežući. - Za mene - bila je to grozna soba. Uopće nije soba za muškarca. Puno brokata, svile i tih stvari. Vrsta sobe kakva bi baš odgovarala momku poput Shaitane.

- Ali budite određeniji Despard je stresao glavom.

- Bojim se da nisam opazio... Bilo je nekoliko dobrih tepiha. Dvije bokhare i četiri vrlo dobra perzijska tepiha, uključujući jedan hamadan i jedan tabriz. I jedna dobra glava afričke antilope - ne, to je bilo u predvorju. Pretpostavljam iz Rowland Ward's.

- Ne vjerujete da je pokojni gospodin Shaitana volio odlaziti u lov i pucati na divlje zvijeri?

- Taj ne. Taj nije nikad ustrijelio ništa osim kvočke na jajima; kladio bih se da je tako. Žao mi je što sam vas iznevjerio, ali doista vam ne mogu mnogo pomoći. Gomila kojekakvih sitnica razbacanih naokolo.

126

Stolovi prekriveni takvim stvarima. Jedino čega se sjećam je neki veseli idol. Rekao bih, s Uskršnjih otoka. Sjajno uglačano drvo. , Ne vic~ate ih baš često. Bilo je i nekoliko malajskih predmeta. Ne, bojim se da vam ne mogu pomoći. - Nije važno - rekao je Poirot, ostavljajući dojam kao da je malo potišten.

Nastavio je:

- Znate (i da gospođa Lorrimer ima zaprepašćujuće pamćenje kad je riječ o kartanju! Mogla mi je prepričati kako je tek!o licitiranje u gotovo svakom dijeljenju. Zapanjujuće.

Despard je slegnuo ramenima.

- Neke žene to mogu. Zato što stalno igraju, a pretpostavljam i zato što su dobre igralice.

- Vi to ne biste mogli, ha~ Major je odmahnuo glavom.

- Sjećam se samo nekoliko dijeljenja. Jednog u kojem sam mogao

pobijediti s karom - ali Roberts me je prevario. Pao je, ali mu nismo podvostručili, što je još gore. Sjećam se i jednog bez aduta. Vražji posao svaka karta pogrešno odigrana. Pali smo nekoliko puta - sva sreća da nismo više.

- Igrate li često bridž, majore Desparde~

- Ne, ne igram redovito. No, sviđa mi se ta igra. - Više nego poker?

- Osobno bridž mi se više sviđa. U pokeru je suviše kocke.

Poirot je zamišljeno rekao:

- Mislim da gospodin Shaitana nije kartao hoću reći, uopće nije igrao.

- Samo je jednu Shaitana us, trajno igroo - rekao je Despard smrknuto.

- A to je?

127

- Nečasnost.

Poirot je na trenutak umuknuo, a onda rekao: - Vi to znate? Ili samo ;mislite?

Despard je pocrvenio kao rak.

- Mislite ne bi trebalo govoriti ako se ne može reći tko, kada, kako, s kim~ Pretpostavljam da je to točno. Pa, dovoljno je pouzdano. Slučajno znam. S druge strane, nisam spreman govoriti kada, kako i s kim. Informacije koje imam dobio sam privatnim putem.

- Mislite, posrijedi je neka žena ili neke žene?

- Da. Shaitana, to prljavo pseto kakav je bio, volio je žene.

- Mislite da je bio ucjenjivač? To je zanimljivo. Despard je odmahnuo glavom.

- Ne, ne, pogrešno ste me shvatili. Na neki način Shaitana je bio ucjenjivač, ali ne obični ili prizemni ucjenjivač. Nije želio novac. Bio je duhovni ucjenjivač, ako tako nešto uopće postoji.

- A od toga je imao - što~

- Uživao je u tome. Jedino tako to mogu reći. Uživao je gledati ljude kako drhte i pate. To mu je davalo osjećaj da je manje propalica, a više čovjek. A to je i vrlo djelotvorno držanje kad je riječ o ženama. Samo je trebao navijestiti da sve zna - i žene bi mu počele govoriti što možda i nije znao. To je poticalo njegov smisao za humor. A onda bi se počeo kočoperiti na svoj mefistofelski način u stilu "Ja sve znam! Ja sam veliki Shaitana!" Taj je čovjek bio običan majmun!

- Mislite da je tako prestrašio gospođicu Meredith - rekao je Poirot

polako.

- Gospođicu Meredith~ - zbunjeno ga je pogledao Despard. - Nisam mislio na nju. Ona nije od tih žena koje bi mogle strahovati od čovjeka poput Shaitane.

- Pardon. Mislili ste gospoc~u Lorrimer.

128

- Ne, ne, ne. Niste me shvatili. Govorio sam općenito. Gospođu Lorrimer ne bi bilo lako zaplašiti. A ni ona nije od onih koje bi krile nekW opasnu tajnu. Ne, nisam govorio o nikome određeno.

- Govorili ste o njegovu općem načinu ponašanja? - Točno.

- Nedvojbeno - rekao je Poirot polagano - ono što vi nazivate "digićem" vrlo dobro razumije žene. Zna kako im pristupiti. Poput crva iz njih izvlači tajne Zastao je.

Despard se nestrpljivo oglasio:

- To je apsurdno. Taj je čovjek bio opsjenar - nije bio stvarno opasan. Pa ipak, žene su ga se bojale. I to smiješno su ga se bojale.

Iznenada je ustao.

- Hej, prebacio sam metu. Suviše sam se zagrijao za ovu našu raspravu. Zbogom, gospodine Poirot. Pogledajte kroz prozor, pa ćete vidjeti vjernu mi sjenku kako sa mnom silazi s autobusa.

Pohitao je do stražnjeg izlaza i niz stube. Oglasilo se kondukterovo zvono. Ali, dvaput prije nego što je utihnulo.

Gledajući na ulicu, Poirot je vidio Desparda kako odlazi niz pločnik. Nije se potrudio utvrditi tko prati majora. Nešto mu je drugo zaokupilo pozornost.

- O nikom određenom - promrmlijao je za sebe. - E, pitam se.

129

POGLAVLJE ŠESNAESTO

DOKAZI EL~IE BATT

Kolege u Scotland Yardu nadjenuli su naredniku O'Connoru vrlo neugodan nadimak: "Služavkina molitva".

Narednik je nedvojbeno bio izvanredno zgodan muškarac. Visok, uspravan, širokih ramena - više zbog vragolasto-pustolovne iskre u oku nego zbog pravilnosti crta lica - bio je neodoljiv predstavnicama nježnijeg spola. Narednik O'Connor je neosporno postizao rezultate, i to brzo.

Tako je brzo djelovao da je samo četiri dana poslije umorstva

gospodina Shaitane već sjedio kod "Willy Nilly Revue" zajedno s gospođicom Elsie Batt, donedavnom služavkom gospođe Craddock, s broja 117, u Ulici North Audley.

Nakon što je pomno razradio kako joj pristupiti, narednik O'Connor je počeo svoju veliku ofenzivu.

- I to me podsjeća - govorio je - na ponašanje jednog od mojih ravnatelja. Prezivao se Craddock. Starkelja, ako mi ne zamjerite na izboru riječi.

- Craddock - rekla je Elsie. - Radila sam nekad za neke Craddockove.

- Pa, doista šaljivo. Pitam se da li je riječ o istoj osobi?

- Oni su živjeli u Ulici North Audley - rekla je Elsie.

- Ovi moji su selili u London kad sam ih sreo odmah je uzvratio O'Connor. - Da, vjerujem da su stanovali u Ulici North Audley. Gospođa Craddock je bila naklonjena muškarcima.

130

Elsie je zabacila glavu.

- Nisam imala živaca za nju. Uvijek je nalazila neku grešku i gundala. Nikad joj ništa, a nije bilo dobro. - A tako se odnosila i prema suprugu, zar ne?

- Uvijek se žalila da je zanemaruje, ostavlja po strani - da je ne razumije. I uvijek je govorila da je lošeg zdravlja, stenjala je i uzdisala. Ako mene pitate, ta nikad nije bila bolesna.

O'Connor se udario rukom po koljenu.

- Sjetio sam se. Zar nije nešto bilo između nje i nekog liječnika? Malo previše burno ili tako nešto?

- Mislite na dr. Robertsa? Divan gospodin.

- Vi djevojke, sve ste vi iste - rekao je narednik O'Connor. - Čim muškarcu krene naopako, sve žene stanu iza njega. Znam ja vas.

- Ne, ne znate, kad je o njemu riječ potpuno imate krivo. Uopće, ni slučajno nije bilo tako. Pa, nije on kriv što ga je gospođa Craddock stalno pozivala. A što je (iječniku činiti u takvim prilikama? Ako mene pitate, uopće nije mario za nju, osim kao za pacijenticu. Sve je to ona zakuhala. Jednostavno ga nije ostavljala na miru.

- Sve je to lijepo i divno, Elsie. Nadam se da mi ne zamjerate što vas zovem Elsie, zar ne? Imam osjećaj da vas poznajem čitav život.

- Pa, ne poznajete! Ponovno je zabacila glavu.

- Oh, u redu, gospođice Batt. - Pogledao ju je. Kao što sam rekao,

sve je to u redu, ali suprug je sve to ipak grubo prekinuo, zar ne?

- Jednog se dana jako razljutio - priznala je Elsie. - No, ako mene pitate, tada je već bio bolestan. Nedugo zatim je, znate, umro.

- Sjećam se-umro je od neke čudne bolesti, zar ne?

131

- Neke japanske - sve je počelo s nekom četkom za brijanje koju je dobio. Strašno kako ne paze, zar ne~ Od tada ne bih niti taknu" a nešto što je iz Japana.

- Moj je moto: Kupuj britansku robu - neprirodno je rekao narednik O'Connor. - A spomenuli ste da su se on i liječnik posvadali~ Elsie je kimnula, uživajući u priči o davnom skandalu.

- Krenuli su jedno na drugo kukom i motikom rekla je. - Barem je tako gospodar navalio. Dr. Roberts je uvijek bio tih i miran. - Gluposti - samo je to rekao. I - što ste to naumili?

- Sve se to zbilo u kući, pretpostavljam~

- Da. Ona ga je pozvala. A onda se porječkala s gospodarom, a dr. Roberts je došao usred te svađe i gospodar ga je napao.

- A što je točno rekao~

- Pa, prirodno, ja sve to nisam smjela čuti. Sve se to zbivalo u gospođinoj spavaćoj sobi. Pomislila sam da se nešto događa, dograbila metlicu i počela čistiti stube. Nije mi padalo na um propustiti nešto takvo.

Narednik O'Connor se posve složio, razmišljajući kako je mudro postupio odlučivši pristupiti joj neslužbeno. Da ju je ispitivao kao policijski narednik O'Connor, ona bi zacijelo oštro prosvjedovala i tvrdila da ništa nije čula.

- Kao što sam rekla - nastavila je Elsie - dr. Roberts je bio vrlo tih - a jedino se gospodar derao iz sveg glasa.

- Što je govorio? - upitao je O'Connor, ponovno se približavajući ključnoj točki.

- Da ga je naveliko zlorabio - rekla je Elsie s užitkom. - Kako to mislite?

13?

Hoće li ta djevojka ikad početi iznositi točne riječi i fraze~

- Pa, puno toga nisam razumjela - priznala je Elsie. - Bilo je mnogo dugih riječi poput "neprofesionalno držanje" i "iskorištavati postupcima" i takvih stvari - i čula sam ga kako govori da će ishoditi

da se dr. Robertsa izbriše iz - Medicinskog registra, bi li to moglo biti? Tako nešto.

- To je to - rekao je O'Connor. - Požaliti se Liječničkom vijeću.

- Da, rekao je tako nešto. A gospođa je hysterizirala i govorila "Nikad te nije bilo briga za mene. Zanemarivao si me. Ostavljao si me samu." I čula sam je kako govori da je prema njoj dr. Roberts bio anđeo dobrotvor.

- A onda je liječnik ušao s gospodarom u sobu za odijevanje, zatvorio vrata spavaonice - i onda je vrlo jednostavno rekao:

- Dobri moj čovječe, zar ne shvaćate da vam je supruga histerična? Ne zna što govori. (stinu da vam kažem, ona je vrlo mučan i težak pacijent i davno bih je ostavio da sam mislio da je to kon - kon - e, tu je neka duga riječ, konzistentno - tako je, konzistentno s mojom liječničkom dužnošću. - E, to je rekao. Rekao je i nešto o tome da nije želio prijeći granicu - nešto između liječnika i pacijenta. Malo je smirio gospodara, a onda rekao:

- Znate, zakasnit ćete u ured. Mislim da shvaćate da je sve to besmislica. Samo ću oprati ruke prije nego što počnem običi sljedećeg pacijenta. E, sad, dobro razmislite o svemu, dragi gospodine. Uvjeravam vas da je sve to stvorila poremećena mašta vaše supruge.

- A gospodar je onda uzvratio, "Ne znam što da mislim".

133

- I onda je izašao - i, naravno, počela sam mesti kao pomahnitala - ali, nije me uopće opazio. Poslije sam pomislila da je izgledao bolesno. Liječnik je veselo zviždukao u sobi za odijevanje i prao ruke iznad slavine s toplom i hladnom vodom. I kad je konačno izašao s torbom u ruci, obratio mi se ljubazno i veselo, kao što je to uvijek činio. Zatim se spustio stubama, posve razdragano i vedro kao i uvijek. Vidite, posve sam sigurna da on nije ništa kriv. Sve je to njezino djelo.

- A onda je Craddock dobio taj antraks?

- Da, mislim da je već bio obolio. Gospođa se sva predala njezi i liječenju, ali je ipak umro. Kakvih je lijepih vijenaca bilo na pogrebu.

- A poslije? Je li dr. Roberts ponovno dolazio u kuću?

- Ne, nije, Dugonosi! Zacijelo imate nešto protiv njega. Kažem da tu nije bilo ništa. Da je bilo, oženio bi se njome poslije gospodareve

smrti, zar ne bi~ A nikad to nije učinio. Nije tolika budala. Dobro ju je prozreo. Običavala ga je nazivati, ali nekako nikad nije bio u uredu. A onda je prodala kuću, mi smo svi dobili obavijesti o otkazu, a ona se odselila u Egipat.

- I sve to vrijeme niste vidjeli dr. Roberta~

- Ne. No, ona jest, jer je otišla do njega da se kako se to zove? - cijepi protiv tifusne groznice. Vratila se, a ruka joj je sva bila utrnila. Ako mene pitate, taj joj je posve jasno dao do znanja da od sveg nema ništa. Više ga nije zvala, a otputovala je sva sretna s dražesnom novom garderobom - sve u svijetlim bojama, premda je već bila sredina zime, a govorila je da će tamo sjati sunce i biti toplo.

- To je točno - rekao je narednik O'Connor. Ponekad je prevruće, kažu. Umrta je tamo. Pretpostavljam da to znate?

134

- Ne, doista nisam znala. Pa, zamislite samo. Jadnica, mora da joj je bilo gore nego što sam mislila.

Zatim je dodala uzdahnuvši: ,

- Pitam se samo što su učinili s onom divnom garderobom. Tamo su Crnci, pa nisu mogli nositi te haljine. - Za vas bi to bio dar, pretpostavljam - rekao je narednik O'Connor.

- Bezobraština - rekla je Elsie.

- Pa, nećete još dugo morati trpjeti moju bezobraštinu - uzvratio je narednik O'Connor. - Moram poći zbog nekog posla za svoju tvrtku.

- Odlazite na dugo~

- Možda ću morati otputovati u inozemstvo - rekao je narednik. Elsie se snuždila.

Premda nije znala za čuvene pjesme lorda Byrona, poput "Nikad nisam volio dragu gajelu" i slično, ti su osjećaji upravo savršeno odgovarali njezinu raspoloženju. Pomislila je u sebi:

- Nevjerojatno kako od tih doista zgodnih momaka nikad ništa. Oh, pa Fred je uvijek tu.

No, i to je bilo nešto, jer je značilo da iznenadna pojava narednika O'Connora nije trajno utjecala na njezin život. Naposljetku "Fred" je možda bio i dobitnik.

135

POGLAVLJE SEDAMNAESTO
DOKAZI RHODE DAWES

Rhoda Dawes izašla je iz "Debenham'sa" i zamišljeno stajala na pločniku. Na ficu joj se vidjela neodlučnost. Imala je izražajno lice; svaka i najkraća emocija odražavala se brzim promjenama izraza njezina lica.

Vrlo jasno Rhodino je (ice govorilo: - Da ili ne? Voljela bih... Ali, možda bolje ne...

Vratar je zapitao - Gospođo, taksi~ - glasom punim nade.

Rhoda je odmahнула glavom.

Neka krupna žena koja je nosila gomilu paketa s izrazom sretnice zbog "razne božićne kupnje", snažno se zaletjela u nju, ali Rhoda se zadržala na nogama pokušavajući se i dalje odlučiti.

Kaotične misli motale su joj se glavom.

- Napokon, a zašto ne bih~ Uostalom, pozvala me - no, možda to svakom govori... I ne pomišlja da bi to netko mogao uzeti ozbiljno... Pa, naposljetku, Anne nije željela da pođem s njom. Vrlo mi je jasno rekla kako bi radije sama pošla do odvjetnika s majorom Despardom... A zašto i ne bi? Mislim, troje više nije par - to je već gomila... Uz to, sve to nema nikakve veze sa mnom... Nisam baš osobito željela vidjeti majora Despada... Ugodan je, no... Mislim da se zagrijao za Anne. Muškarci se baš ne trude previše osim ako... Mislim, nikad nije posrijedi samo ljubaznost...

Neki dječak, očito nekamo žureći s porukom, naletio je na Rhodu i ispričao se: - Oprostite, gospođice.

136

- Oh, Bože - pomislila je Rhoda. - Pa ne mogu prostajati ovdje cijeli dan. Samo zato što sam toliki idiot da se ne mogu odlučiti... Mislim da će onaj kaput i suknja biti jako lijepi. Pitam se ne bi li smeđa bila mnogo praktičnija nego zelena?

Ne, mislim da ne bi. No, daj, da pođem ili ne? Već je pola tri i to je baš pravo vrijeme - mislim, ne čini se kao da pokušavam izmamiti ručak ili tako nešto. Ma, mogla bih poći i pogledati.

Krenula je preko ceste, okrenula udesno i onda ulijevo, u Ulicu Harley, i naposljetku se zaustavila pokraj stambenog bloka kojeg je gospoc~a Oliver opisala kao "okruženog staračkim domovima".

- Pa, neće me pojesti - pomislila je Rhoda i odlučno stupila u zgradu. Stan gospođe Oliver bio je na najgornjem katu. Vratar u odori povezo ju je dizalom i iskrcao na sjajni novi tepih pred blistavim

zelenim vratima.

- Strašno - pomislila je Rhoda. - Gore nego kod zubara. No, što je, tu je; povratka više nema. Zarumenjevši se od osjećaja nelagode, pozvonila je.

Postarija služavka otvorila je vrata.

- Je li - da li bih mogla - gospođa Oliver kod kuće~ - upitala je Rhoda.

Služavka je stupila korak unatrag, Rhoda je ušla i krenula za služavkom do neurednog studija. Služavka je rekla:

- Kako da vas najavim, molim vas~

- Oh - e - gospođica Dawes - Rhoda Dawes. Služavka se povukla. Rhodi se učinilo da je prošlo sto godina, ali nakon točno minutu i 45 sekundi služavka se vratila.

- Pođite zc~ mnom, gospođice.

137

Rumenija no ikad, Rhoda ju je slijedila. Niz hodnik, pa iza ugla i vrata su se otvorila. Ušla je u prostoriju -koja joj se učinila kao dio afričke džungle koji se iznenada pojavio pred njezinim zapanjenim očima!

Ptice - gomile ptica, papagaja, crvenih ara, ptica nepoznatih orintolozima - zapletale su se i izvlačile iz nečega što je nalikovalo praiskonskoj džungli. Usred te gomile ptica i biljaka, Rhoda je ugledala pohabani kuhinjski stol na kojem je pisaći stroj, gomilu ispisanih listova razbacanih po podu i gospođu Oliver sa strašno neurednom kosom, kako ustaje s pomalo klimavog stolca.

- Malena, kako mi je drago vidjeti vas - rekla je gospođa Oliver, pružajući joj ruku uprljanu karbonpapirom i nastojeći drugom rukom popraviti kosu, što je bio neizvediv pothvat.

Gurnuvši je laktom, srušila je papirnatu vrećicu sa stola, pa su se jabuke razletjele posvud po podu.

- Ne osvrćite se, draga moja. Nemojte se uzbuđivati. Već će to netko pokupiti.

Ostavši gotovo bez daha, Rhoda se uspravila držeći pet jabuka u rukama.

- Oh, hvala vam - ne, nemojte ih stavljati natrag u vrećicu. Mislim da ima rupu. Stavite ih na kamin. Da, tako. E, sad sjednite da porazgovaramo.

Rhoda je sjela na drugi rasklimani stolac i zagledala se u svoju

domaćicu.

- Strašno mi je žao, znate. Ometam li vas u nečemu~ - upitala je hvatajući dah.

- Pa, da i ne - odgovorila je gospođa Oliver. Kao što vidite nešto zaista radim. No, taj moj grozni Finac zapleo se kao pile u kućine. Iz tanjura francuskih mahuna uspio je izvući neke vrlo mudre zaključke, 138 s

pa je sad upravo otkrio otrov u mihaelovskoj guski punjenoj žalfijom i lukom. A sad sam se sjetila da francuske mahune već prođu do sv. Mihaela.

Oduševljena ovim kratkim pogledom u unutarnji svijet tajni detektivskih romana, Rhoda je bez daha rekla: - Može ih se pohraniti u staklenke.

- Naravno da može - rekla je gospođa Oliver pomalo sumnjičavo. - Ali, to bi sve pokvarilo. Uvijek se zapfetem u povrtlarstvo i slične stvari. Ljudi mi pišu i govore kako sam pomiješala potpuno različite vrste cvijeća. Kao da je to važno - a uz to, svo je to cvijeće zajedno izloženo u svakoj londonskoj cvjećarnici.

- Naravno da nije važno - rekla je Rhoda s nekom lojalnošću u glasu.

- Oh, gospođo Oliver, pisanje mora biti veličanstveno.

Gospođa Oliver je protrljala čelo prstom zaprljanim karbon papirom i rekla:

- Zašto~

- Oh - odgovorila je Rhoda, pomalo zatečena. Zato što mora da je tako. Mora da je čudesan osjećaj sjesti i napisati cijelu knjigu.

- Pa ne ide to baš samo tako - odgovorila je gospođa Oliver. - Mora se zapravo i razmišljati, znate. A razmišljanje je uvijek dosadno. A morate i planirati stvari. S vremena na vrijeme jednostavno se zaglavite i imate osjećaj da se nikad nećete uspjeti izvući iz neprilike - no, ipak vam to uspije! Pisanje baš nije neki osobit užitak. Kao i sve ostalo, ipak je to mukotrpan posao.

- Ne podsjeća me baš na posao - rekla je Rhoda. - Vas ne - odgovorila je gospođa Oliver - jer vi to ne morate raditi! Meni je to ponajprije rad i ~ o ao. Ima dana kad se prisiljavam pisati stalno ponavljajući koliko ću novca dobiti od autorskih prava. To vas, zna 139

te, potiče. A, bogme, potiče vas i pogled na čekovnu knjižicu kad

vidite koliko ste u minusu.

- Nikad nisam niti pomišljala da sami tipkate svoje knjige - nastavila je Rhoda. - Bila sam uvjereni da imate tajnicu.

- Imala sam tajnicu i obično sam diktirala, ali bita je toliko sposobna da me to bacalo u potištenost. Imala sam dojam da toliko zna o jeziku i gramatici, o točkama i zarecima, toliko više od mene da sam počela patiti od svojevrsnog kompleksa manje vrijednosti. Poslije sam pokušala s nesposobnom tajnicom, ali naravno ni to nije išlo.

- Mora da je predivno imati sposobnost promišljati o nekim problemima - rekla je Rhoda.

- Uvijek mogu razmišljati - sretnim je glasom uzvratila gospođi Oliver. - No, zamorno je zapisivati misli. Uvijek kad povjerujem da sam gotova i počnem brojiti, ustanovim da sam napisala samo trideset tisuća riječi umjesto šezdeset tisuća, pa tako moram ubaciti još jedno umorstvo i ponovno organizirati otmicu glavne junakinje. Sve je to tako dosadno.

Rhoda nije odgovarala. Zagledala se u gospođu Oliver s divljenjem koje netko mlad može osjećati za slavnu ličnost - oli opet pomalo razočarano.

- Sviđaju vam se tapete? - upitala je gospođa Oliver mahnuvši neodređeno rukom. - Jako volim ptice. Raslinje bi trebalo biti tropsko. Tako imam osjećaj da je vruće, čak i kad je vani smrzavica. Ne mogu uopće raditi ako mi nije jako, jako toplo. No, Sven Hjerson svakog jutra (omi led kad ulazi u kadu.

- Ma, to je prekrasno - rekla je Rhoda. - I strašno je ljubazno od vas što ste rekli da vas ne ometam.

- Popit ćemo kavu i zagrist malo prepečenca rekla je gospođa Oliver.

- Vrlo jaku kavu i jako vruć

140 j

prepečenac. To mogu jesti u svako doba dana i noći. Pošla je prema vratima, otvorila ih i povikala. A onda se vratila i rekla:

- Šfio vas nosi u grad - kupnja?

- Da, malo sam obilazila prodavaonice. - Je li došla i gospođica Meredith~

- Da, otišla je s majorom Despardom do odvjetnika.

- Odvjetnika, kažete~

Gospođa Oliver je upitno podigla obrve.

- Da. Znete, major Despard joj je rekao kako bi valjalo da nađe odvjetnika. Strašno je ljubazan - doista je ljubazan.

- I ja sam bila - rekla je gospoda Otiver - ali čini mi se da to nije baš najbolje primljeno, zar ne~ Zapravo, čini mi se da sam kod vaše prijateljice osjetila neku odbojnost kad sam se pojavila.

- Oh, ne - doista nemate pravo. - Rhoda se uzvrpoljila u stolcu zbog nelagode. - To i jest jedan od razloga zbog kojih sam danas došla - da vam objasnim. Ostavljala je dojam da je jako neugodna, ali zapravo nije bila. Mislim, nije to bilo zbog vašeg dolaska. Već zbog nečega što ste rekli.

- Nečega što sam rekla'

- Da. Niste to mislili, naravno. Naprosto nesretan splet okolnosti.

- Što sam rekla~

- Ne očekujem čak ni da se sjetite. Zapravo, posrijedi je način na koji ste to rekli. Rekli ste nešto o nesretnom slučaju i otrovu.

- Jesa~n li~

- Znala sam da se vjerojatno nećete sjetiti. Da. Znete, Anne je proživjela jedno grozno iskustvo. Našla se u kući neke žene koja se otrovala - mislim da je bila

i41

riječ o boji za šešire - otrovala se zabunom. Jednostavno je pobrkala bočice. I umrla. A, naravno, bio je to strašan šok za Anne. Ne može podnijeti da misli ili čak govori o tome. A govoreći o tome, podsjetili ste je, pa se, naravno, sva uvukla u sebe i ukočila i, po svojem običaju, počela se ponašati poput čudaka. A vidjela sam da vam to nije promaknulo. A pred njom nisam mogla ništa reći. No, željela sam vam reći da nije posrijedi ono što ste pomislili. Nije bila nezahvalna.

Gospođa Oliver se zagledala u pocrvenjelo, nestrpljivo lice. Polako je rekla:

- Shvaćam.

- Anne je vrlo osjetljiva - nastavila je Rhoda. - I nikako se - mislim, ne voli prihvaćati stvarnost. Ako je nešto uzruja, izbjegava razgovor, premda je to loše barem ja tako mislim. Stvari se ne mijenjaju - pričali vi ili šutjeli. Ponašati se kao da ne postojiš, znači samo bježati od nečega. Ja više volim temeljito sve ispričovijedati bez obzira na to kako bolan razgovor bio.

- Ah - prošaptala je gospođa Oliver. - Draga moja, vi ste u redu. Vaša Anne nije.

Rhoda se zacrvnjela. - Anne je tako mila.

Gospođa Oliver se nasmiješila.

- Nisam rekla da nije - nastavila je. - Samo sam rekla da nema tu vašu određenu hrabrost.

Uzdahnula je i pomalo neočekivano rekla djevojci:

- Vjerujete li u vrijednost istine, draga moja, ili pak ne vjerujete~

- Naravno, vjerujem u istinu - zagledavši se ispred sebe rekla je Rhoda.

- Da, tako kažete - ali, možda niste razmislili. Ponekad je istina bolna - i razbija privide.

' P 14? ,

- Bez obzira na sve, draža mi je istina - rekla je Rhoda.
- I meni. No, ne mogu reći kako, to znači da smo i mudre.

Zaneseno, Rhoda je rekla:

- Nećete reći Anne što sam vam sve ispričala, zar ne? Ne bi joj se to svidjelo.

- Ne pada mi na um učiniti tako nešto. Kad se to dogodilo=

- Prije otprilike četiri godine. Zar ne kako je čudno da se iste stvari ponovno događaju nekim ljudima. Imala sam neku tetu koja je nekoliko puta doživjela potonuće. A sad Anne upletena u dvije iznenadne smrti - s tim da je ova druga mnogo strašnija. Umorstva su grozna, zar ne?

- Da, jesu.

U tom trenutku, poslužena je kava s prepečenom premazanim maslacom.

Rhoda je jela i pila s poletom svojstvenim djetetu. Jako ju je uzbuđivalo biti s poznatom osobom.

Kad je završila, ustala je i rekla:

- Nadam se da vas nisam suviše omela. Biste li imali što protiv - mislim, bi li vam smetalo - ako vam pošaljem jednu od vaših knjiga da mi se potpišete?

Gospođa Oliver se nasmijala.

- Oh, mogla bih za vas učiniti nešto mnogo bolje. - Otvorila je ormar u udaljenom kutu sobe. - Koju biste željeli? Meni se sviđa "Afera s drugom zlatnom ribicom". Nije tako loša kao ostale.

Pomalo šokirana takvim riječima spisateljice o ostvarenjima vlastitog pera, Rhoda je spremno prihvatila. Gospođu Oliver je uzela knjigu, otvorila je, napisala svoje ime kićenim slovima i pružila je Rhodi. - Izvolite.

143

- Tako sam vam zahvalna. Uživala sam u toj knjizi. Sigurno mi niste zamjerali zbog dolaska?

- Željela sam da me posjetite - odgovorila je gospođa Oliver.

I nakon nekoliko trenutaka dodala:

- Dobro ste dijete. Zbogom draga moja, pazite na se.

- Ma, zašto sam to rekla? - promrmljala je sebi u bradu nakon što su se vrata zatvorila za gošćom. Zaklimala je glavom, rastresla kosu i

vratila se

umjesnim i vještim zaključcima Svena Hjersona u odgonetavanju tajne guske punjene žalfijom i lukom.

144

POGLAVLJE OSAMNAESTO

MEĐUIGRA

Gospođa Lorrimer je izašla iz kućne veže u Ulici Harley.

Za trenutak je zastala na vrhu stuba i onda je polako sišla.

Zanimljiv joj je bio izraz lica - spoj potištene riješenosti i čudne neodlučnosti. Malo je nabrala obrve kao da se usredotočuje na neki problem koji ju je potpuno zaokupio.

U tom je trenutku ugledala Anne Meredith na suprotnoj strani pločnika.

Anne je stajala gledajući u veliku stambenu zgradu na uglu.

Na trenutak gospođa Lorrimer je oklijevala, a zatim se zaputila preko ulice.

- Kako ste, gospođice Meredith? Anne je pošla, pa se okrenula.

- Oh, kako ste~

- Još ste u Londonu~ - upitala je gospođa Lorrimer.

- Ne. Samo sam došla danas da obavim neke pravne poslove.

Oči su joj i dalje lutale prema velikoj stambenoj zgradi.

Gospođa Lorrimer je upitala: - Nešto nije u redu~

Anne je progovorila s nekim osjećajem krivnje u glasu.

- U redu~ Oh, ne, a što to ne bi bilo u redu~ - Gledate kao da vas nešto zaokuplja i muči.

145

- Ne - pa, zapravo da, ali ništa važno, zapravo nešto vrlo smiješno. - Čak se i nasmijala.

Nastavila je:

- Zapravo, samo sam pomislila da sam ugledala prijateljicu - djevojku s kojom živim - kako ulazi u zgradu i pitam se nije li pošla kod gospođe Oliver.

- Zar tamo živi gospođa Oliver~ Nisam to znala. - Da. Neki nas je dan posjetila, dala nam adresu i pozvala da je posjetimo. Pitam se jesam (i to vidjela Rhodu.

- Želite poći i uvjeriti se? - Ne, radije ne bih.

- Pođimo na čaj - rekla je gospođa Lorrimer. - U blizini je mali

restoran.

- Vrlo ste ljubazni - oklijevajući je rekla Anne. Pošle su niz ulicu i skrenule u pokrajnju ulicu. U malom su restoranu poslužene čajem i pecivom.

Nisu baš mnogo razgovarale. Činilo se kao da uživaju i nekako se odmaraju u toj uzajamnoj šutnji. Iznenada Anne je zapitala:

- Je li vas posjetila gospođa Oliver~ Gospođa Lorrimer je odmahнула glavom.

- Nitko me nije posjećivao osim gospodina Poirota.

- Nisam mislila - počela je Anne.

- Niste~ Vjerovala sam da jeste - odgovorila je gospođa Lorrimer.

Djevojka je digla glavu i - uputila joj kratak, preplašen pogled. Činilo se da ju je umirilo nešto u izrazu lica gospođe Lorrimer.

- Mene nije posjetio - polako je progovorila. Nastupio je muk.

- Je li vas posjetio ravnatelj Battle~ - upitala je Anne.

146

- Oh, da, naravno - odgovorila je gospođica Lorrimer.

Oklijevajući Anne je rekla:

- Kakva vam je pitanja postavljao~ Gospođa Lorrimer je umorno uzdahnula.

- Pretpostavljam, uobičajena pitanja. Rutinski upiti. Uglavnom, bio je vrlo ugodan.

- Pretpostavljam da je razgovarao sa svima~ - Vjerujem da je tako.

Opet su zašutjele.

- Gospođo Lorrimer, vjerujete li da će - da će ikad naći ubojicu?

Zagledala se u tanjmu pred sobom. Zato nije opazila začuđen izraz u očima starije žene dok je gledala pognutu Anninu glavu.

Gospođa Lorrimer je tiho rekla: - Ne znam...

Anne je promrmijala:

- To nije - baš lijepo, zar ne?

U očima gospođe Lorrimer ponovno se pojavio isti čudan pogled, premda se na njezinu licu zamjećivalo i suosjećanje dok je upitala:

- Koliko vam je godina, gospođice Meredith~

- Ja - meni~ - zamucala je djevojka. - Dvadeset i pet.

- A meni je šezdesettri - rekla je gospođa Lorrimer.

Polako je nastavila:

- Većina života još je pred vama... Anne se stresla.

- Na putu kući može me pregaziti autobus rekla je.

- Da, to je istina. A - možda i neće.

Rekla je to nekako čudno. Anne ju je zapanjeno

147

pogledala. - Život je težak - nastavi4a je gospoc~a Lorrimer.

- Shvatit ćete to kad dođete u moje godine. Život zahtijeva beskrajnu hrabrost i golemu izdržljivost. I, naposljetku, čovjek se zapita: "Isplati li se sve toi="

- Oh, nemojte - rekla je Anne.

Gospođa Lorrimer se nasmijala i kao da joj se vratila njezina stara samouvjerenost.

- Otužno je govoriti sumorne stvari o životu rekla je.

Pozvala je konobaricu i platila račun.

Dok su stajale na vratima, polako se približio taksi, pa ga je gospođa Lorrimer pozvala.

- Mogu li vas povesti usput? - upitala je. - Idem na južnu stranu parka.

Anne se nasmijala.

- Ne, ~hvala vam. Vidim prijateljicu kako zamiče za uglom. Puno vam hvala, gospođo Lorrimer. Doviđenja.

- Doviđenja i sretno - rekla je starija žena. Taksi je krenuo, a Anne je pohitala.

Rhoda je radosno ugledala prijateljicu, ali ubrzo joj se na licu izražava'~a krivnja.

- Rhoda, jeste li bili kod gospođe Oliver~ - zahtjevnim je tonom zapitala Anne.

- Pa, istinu da kažem, jesam. - I sad sam vas uhvatila.

- Ne znam što mislite pod time uhvatila. Pođimo na autobus. Sami ste pošli nekim poslom s vašim momkom. Mislila sam da će vas barem počastiti čajem.

Anne je šutjela nekoliko trenutaka - dok joj je neki glas odzvanjao u ušima.

- Zar ne bismo negdje mogli pokupiti vašeg prijatelja i zajedno poći na čaj\$

148

I onda njezin odgovor - ishitren, nije niti razmislila: - Doista hvala, ali nas dvoje moramo poći na čaj s nekim ljudima.

Laž - i to tako smiješna laž. Glupog li načina kako netko kaže prvo što mu padne na um umjesto da malo razmisli. Bilo bi savršeno jednostavno reći "Hvala, ali moj prijatelj mora otići na čaj." Naime, ako ne želite, kao što to ona nije željela, da i Rhoda pođe.

Zapravo, bilo je čudno da nije željela Rhodu u društvu. Nedvojbeno je željela Desparda sačuvati samo za sebe. Osjećala je ljubomoru. Ljubomoru prema Rhodi. Rhoda je bila tako pametna, uvijek spremna na razgovor, tako puna zanosu i života. Neki je dan major Despard ostavio dojam kao da mu svi: Rhoda sviđa. Ali, došao je vidjeti nju, Anne Meredith. Rhoda je bila takva. Nije to činila namjerno, ali druge je uvijek nekako potiskivala u drugi plan. Ne; uopće nije željela da Rhoda pođe.

No, sve je to rodila vrlo glupo, tako se uzrujavši. Da je mudrije postupila, sad je mogla sjediti s majorom Despardom u njegovu klubu i piti čaj.

Rhoda ju je rozljutila. Ona joj je smetala. A, uostalom, zašto je uopće posjetila gospođu Oliver?

I onda je glasno rekla:

- Zašto ste pošli gospođi Oliver? - Pa, pozvala nas je.
- Da, ali nisam pretpostavljala da je mislila ozbiljno. Vjerujem da uvijek mora slati takve pozive.
- Mislila je ozbiljno. Bila je jako ugodna - nije mogla biti ugodnija. Darovala mi je jednu od svojih knjiga. Pogledajte!

Rhoda se sva ozarila zbog dara. Anne je sumnjičavo zapitala:

- O čemu ste razgovarale? Ne valjda o meni?

149

- Ma koje li umišljene osobe!

- Ne, a jeste li? Jeste li razgovarale o - o umorstvu?

- Razgovarale smo o umorstvima u njezinim djelima. Sad piše knjigu o otrovu u žalfiji i luku. Ponašala se posve obično i prisno - i rekla je kako je pisanje strašno mukotrpan posao i pričala kako se sva izgubi u zapletima, i počastila me crnom kavom i toplim prepečencem s maslacem - završila je Rhoda povišenim glasom.

I dodala:

' - Oh, Anne, zacijelo biste popili čaj.

- Ne, ne bih. Popila sam već. S gospođom Lorrimer.

- Gospođom Lorrimer? Zar to nije ona - žena koja je također bila

tamo?

Anne je kimnula.

- Kako ste nju našli? Išli ste je posjetiti? - Ne. Srela sam je u Ulici Harley.

- I kakva je to osoba~ Anne je polako govorila:

- Ne mogu reći. Bila je - nekako čudna. Ostavila je dukčiji dojam nego neki dan.

- Još držite da je ona ubojica~

Anne je šutjela nekoliko trenutaka i onda rekla:

- Ne znam. Pustimo sad to, Rhoda! Znete kako mrzim razgovarati.

- U redu, mila. A kako vam se svidio odvjetnik? Sav je suhoparan i pravog pravničkog držanja?

- Zapravo, vrlo živahan Židov.

- Dobro zvuči. - Počekala je i onda rekla: - Kako je major Despard?

- Vrlo ljubazan.

- Zagrijao se za vas, Anne. Sigurna sam u to.

150

- Rhoda, ne govorite gluposti. - Pa, vidjet ćete.

Rhoda je zapjevušila, onako za sebe. Mislila je:

- Naravno da ga ona zanima. Anne je vrlo lijepa, ali malo površna i brbljava... Nikad s njim neće poći na duge šetnje u prirodi. Pa, pomahnitala bi da vidi zmiju... Muškarce uvijek privuku žene koje im ne odgovaraju.

Zatim je glasno progovorila.

- Ovim autobusom možemo do postaje Paddington. I tako ćemo uhvatiti onaj u 4:48.

151

POGLAVLJE DEVETNAESTO

SAVJETOVAN~A:

U Poirotovoj sobi zazvonio je telefon i javio se glas pun poštovanja.

- Narednik O'Connor. Ravnatelj Battle vam šalje izraze svojeg poštovanja i zanima ga da li bi gospodinu Poirotu odgovaralo da dođe u Scotland Yard u 11:30?

Poirot je odgovorio potvrdno i narednik O'Connor je spustio slušalicu. Točno u 11:30 Poirot je izašao iz taksija pred ulazom u Scotland Yard - i istog ga je trenutka presrela gospođa Oliver.

- Gospodine Poirot. Prekrasno! Hoćete li mi pomoći?

- Enchante, madame. Što mogu učiniti za vas?

- Platite mi taksi. Ne znam kako, ali uzela sam torbicu koju obično rabim na putovanjima u inozemstvo, a vozač jednostavno ne želi uzeti franke, (ire ili marke!

Galantnom kretnjom Poirot je izvukao nešto sitniša, pa su zajedno ušli u zgradu.

Odveli su ih u sobu ravnatelja Battlea. Ravnatelj je sjedio za stolom i izgledao ozbiljnije no ikad. - Kao neka suvremena skulptura - prošaptala je Poirotu gospođa Oliver.

Battle je ustao i rukovao se s njima. Sjeli su.

- Pomislio sam da je vrijeme da se sastanemo - rekao je Battle. - Vi biste željeli čuti što sam ja doznao, a ja što ste vi saznali. Samo čekamo pukovnika Racea pa

No, u tom su se trenutku otvorila vrata i pojavio se pukovnik.

15?

- Ispričavam se zbog zakašnjenja, Battle. Kako ste, gospođo Oliver~ Dobar dan, gospodine Poirot. Jako žalim što ste me morali čekati. Ali sutra putujem i toliko stvari moram još srediti.

- Kako idete~ - upitala je gospođa Oliver.

- Malo putovanja, malo pucanja - prema Balučistanu.

Ironično se nasmiješivši, Poirot je rekao:

- Zar nisu tamo, u tome dijelu svijeta, nastale neke neprilike? Morat ćete se pripaziti.

- Naravno da hoću - rekao je Race ozbiljnim glasom - ali ipak je trepnuo.

- Imate nešto za nas, gospodine? - upitao je Battle. - Prikupio sam vam podatke u svezi s Despardom. Evo, tu su Gurnuo je smotak papira.

- Tu je gomila mjesta i datuma. Mislim da većina nije važna. Nema tu ničeg protiv njega. Uporan je to i postojan momak. Dosje mu je praktički besprijekoran. Vrlo strog. Domoroci su ga posvuda voljeli i vjerovali mu. Tamo u Africi, gdje inače rade takve stvari, nadjenuli su mu nezgrapno ime "Čovjek koji ne brblja i pošteno sudi". Bijelci općenito smatraju da je Despard pravi Pukka Sahib. Dobar strijelac, hladne glave. Općenito dalekovidan i pouzdan.

Ne osvrćući se na taj hvalospjev, Battle je zopitao:

- Nisam tražio da ga izbavite.

- Ustrajan ste momak, Battle. Uspio sam iščeprkati samo jedan izgred koji bi se mogao uklapati u vašu predodžbu. Put u unutrašnjost Južne Amerike. Despard je pratio profesora Luxmorea, inače čuvenog botaničara, i njegovu suprugu. Profesor je umro od groznice i pokopan je negdje uz Amazonu.

153

- Groznice - ha~

- Groznice. Ali, igrat ćemo otvoreno. Jedan od nosača, inače urođenik, koji je~ otpušten slučajno zbog krađe, tvrdi da profesor nije umro od groznice, nego da je ustrijeljen. Tu priču nitko nije shvaćao ozbiljno.

- Možda je vrijeme da je netko ipak shvati ozbiljno.

Race je zavrteo glavom.

- Dao sam vam činjenice. Zatražili ste ih i imate pravo na njih, ali ne bih se baš kladio da je Despard neki dan obavio taj prljavi posao. On je bijelac, Battle.

- Mislite nije sposoban za umorstvo;= Pukovnik Race je oklijevao.

- Nesposoban učiniti ono što bih ja nazvao umorstvom - da.

- Ali sposoban ubiti čovjeka zbog nečega što mu se može učiniti valjanim i dostatnim razlogom - to mislite~

- Ako je tako, onda bi to morali biti valjani i dostatni razlozi!

Battle je odahnuo glavom.

- Ne možete dopustiti ljudima da sude drugim ljudskim bićima i uzimaju zakon u svoje ruke.

- Događa se to, Battle - događa.

- Ne bi se smjelo dogać~ati - to hoću reći. Što vi kažete, gospodine Poirot~

- Slažem se s vama, Battle. Nikad nisam odobravao umorstvo.

- Baš lijepo rečeno - javila se gospođa Oliver. Kao da je riječ o lovu na lisice ili ubijanju orlova štekavaca zbog perja za šešire. Zar ne vjerujete da postoje ljudi koje valja umoriti?

- Vrlo vjerojatno.

154

- Pa onda...

- Ne shvaćate. Ne mislim pritom toliko na žrtvu. Mislim na učinak umorstva na karakter ubojice.

- A što je onda s ratomz

- U ratu se ljudi ne koriste pravom na osobnu prosudbu. I to je jako opasno. Kad čovjek povjeruje kako zna kome treba dopustiti da živi a kome ne - tada je on već na pola puta da postane najopasniji mogući ubojica - arogantan kriminalac koji ne ubija zbog koristoljublja, nego u ime neke ideje. On prisvaja funkcije le bon Dieu.

Pukovnik Race je ustao:

- Ispričavam se, ali ne mogu dulje ostati s vama. Toliko toga moram još obaviti. Volio bih vidjeti kako će sve to završiti. No, ne bi me iznenadilo da tomu nikad ne vidimo kraja. Čak i ako us~ ite tko je učinitelj, bit će to gotovo nemoguee i dokazati. Dao sam vam činjenice koje ste tražili, ali držim da Despard nije ubojica. Ne vjerujem da je ikad nekoga ubio. To je moje mišljenje. A ja znam ponešto o ljudima.

- Kakva je gospođa Luxmore~ - upitao je Battle. - Živi u Londonu, pa se možete sami uvjeriti. U tim je papirima i adresa. Negdje na južnom Kensingtonu. No, ponavljam, Despard nije učinitelj.

Izlazeći gipkim nečujnim korakom lovca, pukovnik Race je napustio prostoriju.

Kad su se vrata zatvorila Battle je zamišljeno kimnuo glavom.

- Vjerojatno ima pravo - rekao je. - Zna mnogo o ljudima. Pukovnik Race dobro zna ljude. No, unatoč tomu ništa se ne smije uzimati zdravo za gotovo.

Pregledavao je gomilu dokumenata koje je pukovnik Race ostavio na stolu, povremeno olovkom zapisujući nešto u malu bilježnicu.

155

- Pa, ravnatelju Battle - javila se gospođa Oliver. - Zar nam nećete reći što ste vi radili i učinili~

Digao je pogled i nasmijao~ se; smiješak mu je polagano nabrao lice od uha do uha.

- Sve je ovo potpuno suprotno pravilima, gospođo Oliver. Nadam se da ste svjesni toga.

- Gluposti - odgovorila je gospođa Oliver. - Ni na trenutak nisam pomislila da ćete nam reći nešto što ne želite.

Battle je zaklimao glavom.

- Ne - rekao je odlučno. - Karte na stol. To je moj moto u poslu. Namjeravam igrati pravedno. Gospođa Oliver je primaknula stolicu.

- Recite nam - rekla je molećivim glasom. Ravnatelj Battle je govorio polako:

- Prvo, reći ću sljedeće: kad je riječ o samom umorstvu gospodina Shaitane, nisam ama baš ništa pametniji. U njegovim papirima i dokumentima nisam našao nikakav nagovještaj ili barem trag. A kad je riječ o njima četvero, dao sam ih, naravno, pratiti. No, bez ikakva vidljiva rezultata. Ne, kao što je rekao gospodin Poirot, samo je jedna nada - prošlost. Valja ustanoviti točno kakva su (ako su uopće, moram reći, počinili nešto - naposljetku, možda je Shaitana jednostavno izmišljao kako bi ostavio dojam na gospodina Poirota) kriminalna djela učinili ti (judi - i to nam može reći tko je učinio zločin.

- I jeste li išta našli?

- Imam nešto o jednom od njih. - O kojem?

- Dr. Robertsu.

Gospođa Oliver ga je gledala sva ustreptala.

- Kao što gospodin Poirot zna, iskušao sam razne teorije. Dosta pouzdano sam ustanovio da nitko iz

156

kruga njegove najbliže obitelji nije iznenada preminuo. Pošao sam za svakim tragom što sam dalje mogao i sve se svelo samo na jednu mogućnost - zapravo, dosta mutnu mogućnost. Prije nekoliko godina Roberts se vjerojatno upustio u nešto neprimjereno s jednom od svojih pacijentica. Možda tu nije bilo baš ništa - vjerojatno i nije. No, žena je bila histerična, bila je od onih žena koje vole raditi scene, pa je naposljetku njen suprug načuo što se zbiva ili mu je ona, pak, "priznala". Međutim, kad je riječ o liječniku - ulje je dolijano na vatru. Gnjevni je suprug zaprijetio da će ga prijaviti Općem medicinskom vijeću - što bi vjerojatno uništilo njegovu profesionalnu karijeru.

- I što se dogodilo - zapitala je bez daha gospođa Oliver.

- Cini se da je Robertsu uspjelo privremeno smiriti gnjevnog gospodina - koji je nedugo zatim umro od antraksa.

- Antraksa? Ali to je stočna bolest! Ravnatelj se nacerio.

- Posve točno, gospođo Oliver. No, antraks nije strijela s otrovom koji ne ostavlja trag, a kojim se služe južnoamerički Indijanci! Možda se sjećate da se u to vrijeme prilično raširio strah od zaraženih jeftinih četkica za brijanje. Utvrđeno je da se Craddock zarazio baš četkicom za brijanje.

- Je li ga liječio dr. Roberts~

- O, ne. Suviše je lukav. Usuđujem se reći da Craddock baš ne bi ni pristao da ga liječi Roberts. Imam samo jedan dokaz - što je više nego malo - a to je činjenica da je među liječnikovim pacijentima u to doba zabilježen jedan slučaj antraksa.

- Mislite da je liječnik zarazio četkicu za brijanje? - Tako nešto. Ali, molim vas, to je samo pretpo

157

stavka. Ničim je ne mogu utemeljiti. Cista pretpostavka. No, moguće je.

- Poslije se nije bženio gospođom Craddock?

- Oh, zaboga, ne. Vjerujem da je osjećaje gajila jedino dama. Propatila je, tako barem čujem, ali iznenada je sva sretna otputovala na zimovanje u Egipat. Tamo je i umrla. Od nekog čudnog trovanja krvi. Ima neko dugo ime, ali vjerujem da vam ne bi ništa značilo. Vrlo je rijetko u nas, ali dosta rašireno među domorocima u Egiptu.

- Ne znam - polagano je rekao Battle. - Razgovarao sam s jednim prijateljem, inače bakteriologom jako je teško izvući jasne odgovore iz tih ljudi. Nikad ne mogu reći da ili ne. Uvijek se to svodi na "može biti moguće pod određenim okolnostima" - "zna se za takve slučajeve" - "mnogo toga ovisi o individualnoj idiosinkraziji" - i sve tako. No, to što sam uspio suvislo iz njega izvući, svelo se na sljedeće - bakterija, ili bakterije, pretpostavljam, mogle su dospjeti u krv i prije odlaska iz Engleske. Simptomi se ne moraju odmah pojaviti.

Poirot je zapitao:

- Je li se gospođa Craddock cijepila protiv tifusa prije odlaska u Egipat~ Mislim da to većina ljudi čini prije puta.

- Vrlo dobro, gospodine Poirot. - I dr. Roberts ju je cijepio~

- Točno. I eto nas opet - ne možemo ništa dokazati. Kao što je običaj, dvaput se cijepila - i prema svemu što nam je dostupno, to su doista i mogla biti dva obična cjepiva. Ili, možda je jedno bilo cjepivo a drugo - nešto posve drugo. Ne znamo. Nikad nećemo niti znati. Sve su to samo pretpostavke. Sve što možemo reći jest: možda - .

158 y

Poirot je zamišljeno kimnuo.

- Sve se to savršeno podudara s nekim opaskama koje sam čuo od

gospodina Shaitane. Veličao je uspješnog ubojicu - čovjeka kojeg se nikad ne može optužiti zbog zločina.

- Kako je onda gospodin Shaitana znao za to? upitala je gospođa Oliver.

Poirot je slegnuo ramenima.

- To nikad nećemo doznati. I sam je bio jednom u Egiptu. To znamo zato što je tamo sreo gospođu Lorrimer. Možda je čuo nekog tamošnjeg liječnika kako govori o čudnim značajkama slučaja gospođe Craddock - čudi se kako se je zarazila. Možda je, pak, nekom drugom prilikom čuo trač o Robertsu i gospođi Craddock. Možda se zabavljao dvosmislenim opaskama o liječniku i zapazio zaprepaštenje u njegovim očima nikad nećemo saznati. Ima ljudi koji imoju poguban dar da naslute neku tajnu. Gospodin Shaitana je bio takav čovjek. No, sve se to nas ne tiče. Možemo jedino zaključiti - nagađao je. Je li pogodio?

- Pa, vjerujem da jest - rekao je Battle. Imam osjećaj da naš veseli, srdačni liječnik može biti i beskrupulozan. Poznao sam nekolicinu takvih osoba nevjerojatno kako određeni tipovi podsjećaju jedan na drugoga. Prema mojem sudu, Roberts je nedvojbeno ubojica. Ubio je Craddocka. Možda je ubio i gospođu Craddock, ako mu je počela smetati i izazivati skandal. No, da li je ubio Shaitanu? To je pravo pitanje. A uspoređujući zločine, sumnjam da jest. U slučaju supružnika Craddock, oba puta posegnuo je za medicinskim metodama. Dojam je da su smrti posljedica prirodnih uzroka. Da je ubio i Shaitanu, držim da bi to ponovno učinio nekim medicinskim postupkom. Poslužio bi se bakterijom, a ne nožem.

159

- Nikad nisam posumnjala na njega - rekla je gospođa Oliver. - Ni na trenutak. Nekako je suviše očit.

- Roberts odlazi sa scene - promrmljao je Poirot. - A što je s ostalima?

Battle je nestrpljivo mahnuo rukom.

- Nemam pojma. Gospođa Lorrimer je udovica već dvadeset godina. Uglavnom živi u Londonu, osim što povremeno putuje u inozemstvo na zimovanje. U civilizirana mjesta - Rivijera, Egipat i slično. Nisam uspio naći nijednu tajnovitu smrt koju bih mogao povezati s njom. Čini se da je dosad vodila posve normalan, besprijekoran život -

život svjetske žene. Svatko je, čini se, poštuje i ima vrlo visoko mišljenje o njezinu karakteru. Najgore što ljudi govore o njoj je, otprilike, da ne podnosi budale! Moram priznati da se tako nešto i meni predbacuje. No, ipak mora da se tu nešto krije! Shaitana je vjerovao da nešto postoji.

Uzdahnuo je obeshrabren.

- A zatim gospođica Meredith. Njezina mi je prošlost posve jasna. Uobičajena životna priča. Kći časnika. Ostala sama gotovo bez sredstava za život. Morala zarađivati da preživi. Bez odgovarajućeg školovanja i izobrazbe za bilo kakav posao. Provjerio sam i njezinu ranu mladost u Cheltenhamu. Sve čisto kao suza. Svak žali to siroto malo stvorenje. Prvo je pošla nekim ljudima na Otok Wight - neka vrsta dadilje i majčine pomoćnice. Žena kod koje je boravila sada je u Palestini, ali razgovarao sam s njezinom sestrom koja tvrdi da je gospođica Eldon jako voljela tu djevojku. Ama baš nikakve tajnovite smrti ili tako nešto.

- Nakon što je gospođa Eldon otišlo u inozemstvo, gospođica Meredith je otputovala u Devonshire i postala pratilja tete neke svoje školske prijateljice. S

160

tom prijateljicom i sada živi - s gospođicom Rhodom Dawes. Provela je tamo više od dvije godine sve dok se gospođica Dawes nije toliko razboljela da je morala uzeti stalnu, školovanu medicinsku sestru. Mislim da je riječ o raku. Još je živa, ali stalno se gubi. Pretpostavljam da gotovo stalno dobiva morfij. Razgovarao sam s njom. Sjećala se "Anne", tog "krasnog djeteta", kako je rekla. Razgovarao sam i s nekim njezinim susjedom koji se bolje mogao sjetiti događaja u posljednjih nekoliko godina. Nisu zabilježene nikakve smrti u župi, osim smrti jednog ili dvojice starijih seljana, s kojima - koliko sam uspio dokučiti, gospođica Meredith nije imala nikakvih veza.

- U međuvremenu, tu je i Švicarska. Mislio sam da ću tu naići na trag nekog fatalnog nesretnog slučaja, ali ništa. Ništa ni u Wallingfordu.

- Znači Anne Meredith oslobađamo sumnje? upitao je Poirot.

Battle je oklijevao.

- Ne bih baš tako rekao. Ima nešto... Taj njezin zaplašeni izgled ne bi se baš mogao dokraja opravdati panikom u svezi sa Shaitanom.

Suviše je napeta, stalno na oprezu. Zakleo bih se da se negdje nešto krije. No, što se može - vodila je savršeno besprijekoran život. Gospođa Oliver je duboko uzdahnula - vrlo zadovoljna.

- Pa ipak - rekla je - Anne Meredith se zatekla u kući kad je ona žena zabunom uzela otrov.

Nije se uopće mogla požaliti na učinak svojih riječi. .

Ravnatelj Battle se okrenuo u stolcu i zaprepašteno je pogledao.

- Je li to točno, gospođo Oliver~ Kako ste to doznali~

161

- Njuškala sam okolo - odgovorila je gospođa Oliver. - Odlično se slažem s djevojkama. Pošla sam ih posjetiti i ispričala im bajl~u kako sumnjam na dr. Robertsa. Rhoda se vrlo prijateljski odnosila prema meni - oh, potpuno ju je zadivila moja slava. Mala Meredith se smrknula kad je vidjela kako dolazim i posve jasno je to pokazivala. Bila je sumnjičava. Zašto bi bila sumnjičava ako ništa ne krije~ Pozvala sam ih da me posjete u Londonu. Rhoda je došla. I izbrbljaia cijelu priču: kako je Anne bila neuljudna zato što ju je nešto što sam rekla podsjetilo na bolan događaj, a zat~n mi je ispričala taj neugodan događaj.

- Je li rekla gdje i kad se to zbilo~ - Prije tri godine u Devonshireu.

Ravnatelj je nešto nečujno promrmlijao i zapisao u malu bilježnicu. Mir drvenog kipa se narušio. Gospođa Oliver je sjedila i uživala likujuć. Za

nju je taj trenutak bio neopisivo divan.

- Svaka čast, gospoc~o Oliver - rekao je ravnatelj. - Jedan naprema nula za vas. To je vrlo vrijedna obavijest. I samo pokazuje kako čovjeku nešto uvijek lako može promaknuti.

Malo se i namrštio.

- Tamo - gdje god to bilo - nije mogla dugo boraviti. Najviše nekoliko mjeseci. Mora da je to bilo između boravka na Otoku Wightu i odlaska gospođic~ Dawes. Da, to bi moglo biti. Prirodno, sestra gospođe Eldon mogla se jedino prisjetiti da je gospođica Meredith otišla u neko mjesto u Devonshireu - ne sjeća se ni kome, ni gdje.

- Recite mi - kazao je Poirot - je li ta gospođa Eldon bila neuredna osoba?

Battle ga je začuđeno pogledao.

- Čudno pitanje, gospodine Poirot. Ne vidim ka

16?

ko ste mogli znati. Sestra joj je inače vrlo točna i uredna. Sjećam se kako je govorila "Moja je sestra bila grozno neuredna i površna." Ali, kako vi znate?

- Zato što joj je bila potrebna majčinska pomoć rekla je gospođa Oliver.

Poirot je odmahnuo glavom.

- Ne, ne, nije zbog toga. Ništa određeno. Samo sam bio znatiželjan. Nastavite, ravnatelj Battle.

- Jednako tako - nastavio je Battle - shvatio sam doslovno da je s Otoka Wighta otišla odmah gospođici Dawes. Lukava je i prepredena ta djevojka. Zavarala me, nema što. Sve je vrijeme lagala.

- Laganje nije uvijek i znak krivnje - rekao je Poirot.

- Znam, gospodine Poirot. Postoje i rođeni lašci. Možda bih mogao reći da je i ona takva. Uvijek govori ono što može najbolje zvučati. No, ipak je vrlo opasno upuštati se u rizik i prikrivati takve činjenice.

- Nije mogla znati da sumnjate na zločine iz prošlosti - rekla je gospođa Oliver.

- Razlog više da ne prikriva takve sitnice. To se moglo prihvatiti kao bona fide smrt nesretnim slučajem, tako da se nije imala čega bojati - osim ako nije bila kriva.

- Da, osim ako nije kriva u tom devonšajerskom slučaju - rekao je Poirot.

Battle se okrenuo prema inspektoru.

- Da, shvaćam. Čak i ako se ta smrt nesretnim slučajem pokaže ne baš slučajnom, nije nužno da je ona ubila i Shaitanu. No, i ta druga umorstva, ipak su umorstva. Za zločin želim optužiti osobu koja ga je učinila.

- Prema gospodinu Shaitani, to nije moguće dobio je Poirot.

163

- Jest u Robertsovu slučaju. Vidjet ćemo još da li je tako i u slučaju gospođice Meredith. Sutra odlazim u Devonshire.

- Hoćete li znati kamo da pođete? - zapitala je gospođa Oliver. - Nisam željela pitati Rhodu za pojedinosti.

- Dobro, to je bilo mudro od vas. Neće biti poteškoća. Vjerojatno su povelj istragu. Naći ću podatke u mrtvozornikovoju kartoteci. To je

rutinski policijski posao. Do sutra ujutro, sve će mi pripremiti.

- A što je s majorom Despardom~ - upitala je gospođa Oliver. - Jeste li išta našli o njemu~

- Čekao sam na izvješće pukovnika Racea. Naredio sam, naravno, da ga se prati i nadzire. Zanimljiva pojedinost: išao je u Wallingford posjetiti gospođicu Meredith. Sjećate se kako je govorio da ju je neki dan prvi put sreo~

- No, ona je vrlo zgodna djevojka - promrmljao je Poirot.

Battle se nasmijao.

- Da, nadam se da se tu ne ickrije ništa drugo. Usput, Despard ništa ne prepušta slučaju. Već se savjetovao s odvjetnikom. Prema svemu sudeći, očekuje neprilike.

- Čovjek gleda unaprijed - rekao je Poirot. - Priprema za svaku mogućnost.

- I baš zato Despard nije tip čovjeka koji bi nabrzinu nekoga proba nožem - rekao je Battle s uzdahom.

- Ne, ako to nije jedini izlaz - rekao je Poirot. Sjetite se da je riječ o čovjeku koji brzo djeluje.

Battle ga je pogfedao preko stola.

- E, a što je s vašim kartama, gospodine Poirot? Nisam ih još nijednom vidio na stolu.

164

Poirot se nasmijao.

- Nemam gotovo ništa. Mislite da skrivam činjenice od vas? Ne, nije tako. Nisam doznao mnogo toga. Razgovarao sam s dr. Robertsom, gospoc~om Lorrimer, majorom Despardom (još moram razgovarati s gospođicom Meredith) - i što sam doznao;ć Evo! Da dr. Roberts ima oštro oko i dar zapažanja, dok gospođa Lorrimer, pak, ima nevjerovatnu moć koncentracije, ali uopće ne zapaža što se zbiva oko nje. No, voli cvijeće. Despard opaža samo ono što ga privlači tepihe, sportske trofeje. Nema ni, kako to ja kažem, vanjsko oko (ne zapaža pQjedinosti oko sebe - odnosno nije takozvani opaživač), niti ima unutarnje oko koncentraciju, sposobnost usredotočiti se na nešto. Ima svrhovito ograničenu moć zapažanja: vidi samo ono što se uklapa i u skladu je s njegovim vlastitim sklonostima.

- I vi to zovete činjenicama, ha~ - znatiželjno je zapitao Battle.

- To jesu činjenice - trice i kučine, možda. - A što je s gospođicom

MeredithZ

- Ostavio sam je za kraj. No, ispitat ću kojih se predmeta u sobi ona prisjeća.

- Čudan pristup - rekao je Battle zamišljeno. Čisto psihološki. Pretpostavljam da vas vrte ukруг~ Poirot je odmahnuo glavom i nasmijao se.

- Ne, to je nemoguće. Bez obzira na to pokušavaju li me zavesti ili mi pomoći, nužno otkrivaju tip svojeg duha i uma.

- Nedvojbeno tu ima nečeg - zamišljeno je nastavio Battle. - Premda ja tako ne bih mogao raditi.

I dalje s osmijehom na licu, Poirot je rekao:

- Imam osjećaj da sam u usporedbi s vama i s gospođom Oliver postignuo vrlo malo - i u usporedbi

165

s pukovnikom Raceom, također. U mojim kartama, kad ih stavim na~ol, nema ni asova ni aduta.

Battle ga je pogledao trepćući očima.

- Kad ste već kod toga, gospodine Poirot, dvojka u adutu je sitna karta, ali može pokupiti ostala tri asa. No, zamo(it ću vas da obavite jedan praktičan posao. -Atoje~

- Želio bih da razgovarate s udovicom profesora Luxmorea.

- Zašto osobno ne obavite taj razgovor?

- Zato što, kao što maloprije rekoх, odlazim u Devonshire.

- Zašto osobno ne obavite taj razgovorZ - ponovio je Poirot.

- Ne popuštate, zar ne~ Pa, reći ću vam istinu. Mislim da ćete vi više izvući iz nje nego što bi to meni pošlo za rukom.

- Moje metode nisu tako izravnei=

- Ako želite, može se i tako reći - rekao je Battle nacerivši se. - Čuo sam kako inspektor Japp tvrdi da imate vrlo zakučast um.

- Poput pokojnog gospodina Shaitane.

- Mislite da bi on uspio nešto izvući iz njeZ Poirot je polako rekao:

- Prije mislim da on jest izvukao nešto iz nje. - Zašto to mislite~ - oštro je zapitao Battle. - Usputna opaska majora Desparda.

- Odao se, zar neZ To mu baš nije svojstveno.

- Oh, dragi moj prijatelju, nije moguće ne odati se - osim u slučaju da nikad ne progovorite ni riječi! Govor vas odaje na najpogubniji mogući način.

- Čak i ako se govore laži? - upitala je gospođa Oliver.

- Da, madame, zato što se može odmah opaziti

166

kako govorite točno određenu vrstu laži.

- Zbog vas se počinjem osjećati nelagodno - rekla je gospođa Oliver ustajući.

Ravnatelj Battle otpratio ju je do vrata i rukovao se s njom.

- Doista sam zadivljen, gospođo Oliver - rekao je. - Mnogo ste bolji detektiv od onog vašeg visokog, mršavog Laponca.

- Finca - ispravila ga je gospođa Oliver. - On je, naravno, idiot. No, ljudi ga vole. Zbogom.

- I ja moram poći - rekao je Poirot.

Battle je zapisao adresu na komadu papira i gurnuo ga Poirotu u ruku.

- Evo, tu je. Pođite i navalite. Poirot se nasmijao.

- A što želite da otkrijem i ustvrdim?

- Istinu o smrti profesora Luxmorea. '

- Mon cher Battle! Zna li itko istinu o bilo čemu?

- Ja ću doznati istinu o tome u Devonshireu - rekao je odlučno ravnatelj Battle.

Poirot je promrmljao: - Pitam se.

167

POGLAVLJE DVADESETO

DOKAZI GOSPOĐE UXMORE

Služavka koja je otvorila vrata na kući gospođe Luxmore u Južnom Kensingtonu pogledala je Herculea Poirota s velikim negodovanjem. Nije pokazivala ni najmanje želje da ga pusti u kuću.

Ne obazirući se uopće na to, Poirot joj je pružio posjetnicu.

- Dajte to svojoj gospodarici. Vjerujem da će me primiti.

Pružio joj je jednu od svojih raskošnijih posjetnica. Riječi "privatni detektiv" bile su otisnute u kutu. Slova je dao posebno izraditi kako bi lakše dolazio u izravnu vezu s takozvanim ljepšim spolom. Gotovo svaka žena, svjesna svoje nevinosti ili pak znajući da je kriva, željela je vidjeti privatnog detektiva i doznati što želi.

Ostavljen prezreno pred vratima, Poirot je proučavao alku zgranut zapuštenošću mjedi.

- Ah, bijede li negdašnjeg sjaja! - promrmljao je za sebe.

Uzbuđena i zadihana, služavka se vratila i zamolila Poirota da ucle. Odvela ga je do sobe na prvome katu - dosta mračne prostorije koja je mirisala po ustajalom cvijeću i prepunim pepeljarama. Po sobi su ležali razbacani svileni jastuci egzotičnih boja vapeći za pranjem. Zidovi su bili obojeni u dijamantno zeleno a strop u pseudobakreno.

168

Visoka, posve zgodna žena stajala je uz kamin. Pristupila je i progovorila dubokim, grlenim glasom.

- Gospodin Hercule Poirot~ ,

Poirot se naklonio. Nije se ponašao baš prirodno. U njemu se nije osjećao stranac, nego izraziti stranac. Geste su mu bile nedvojbeno barokne. Jedva zamjetno po pokretima je podsjećao na pokojnog gospodina Shaitanu.

- Zbog čega ste me posjetili~ Poirot se ponovno naklonio.

- Dopuštate da sjednem~ Malo će potrajati... Nervozno je mahnula prema naslon~aču i sjeia na rub sofe.

- Da~ Pa~

- Madame, raspitujem se - privatni upiti, razumijete?

Što je Poirot postajao zakučastiji, to je gospođa Luxomore bila znatiželjnija.

- Da. Da~

- Raspitujem se o smrti pokojnog profesora Luxomorea.

Uzdahnula je. Negodovanje je bilo očito.

- Ali zašto~ Što to znači~ Kakve to veze ima s vama~

Poirot ju je pomno motrio prije nego što je nastavio.

- Piše se, razumijete, jedna knjiga. O životu vašeg uglednog supruga. Piscu je, prirodno, stalo da točno dozna sve podatke i činjenice. Naprimjer, kad je riječ o smrti vašeg supruga

Smjestr se uplela:

- Moj je suprug umro od groznice - u Amazoni. Poirot se zavalio u nas(onjač. Polako, jako polako, kimao je glavom - izluđujuće sporo i monotono.

169

- Madame - madame - prosvjedovao je. - Ali, ja to znam! Bila sam s njim.

- Ah, da, sigurno. Bili st~ tamo. Da, imam takve obavijesti.

Povikala je:

- Kakve obavijesti~

Pomno je motreći, Poirot je rekao:

- Obavijesti koje sam dobio od pokojnog gospodina Shaitane.

Ustuknula je kao da ju je netko udario bičem. - Shaitane? - procijedila je.

- Od čovjeka koji je bio vrlo pametan - rekao je Poirot. - Izvanredan čovjek. Taj je čovjek znao mnogobrojne tajne.

- Pretpostavljam da je znao - promrmljala je, prelazeći jezikom preko suhih usana.

Poirot se nagnuo. Lagano ju je dotaknuo po koljenu.

- Znao je, naprimjer, da vaš suprug nije umro od groznice.

Zagledala se u njega. Oči su joj izgledale nekako divtje i beznadno.

Uz odrec~en napor, ipak se sredila. - Ne znarri - ne znam što želite reći. Zvučalo je doista neuvjerljivo.

- Madame - nastavio je Poirot. - Govorit ću otvoreno. Ja ću - nasmijao se - položiti karte na stol. Vaš suprug nije umro od~groznice. Ustrijeljen je.

- Oh! - uzviknula je.

Rukama je pokrila lice. Počela se njihati naprijed, natrag. Bila je strahovito potresena. Ali, negdje u nekom dalekom kutku, uživala je u vlastitim osjećajima. Poirot je bio siguran u to.

- I zato - rekao je Poirot bez okolišanja u glasu

170

možete mi slobodno sve ispričati. Maknula je ruke s lica i rekla:

- Nisam ni slučajno onakva kQkvom me držite. Poirot se ponovno nagnuo naprijed i dotaknuo joj koljeno.

- Niste me shvatili, uopće me niste shvatili - rekao je. - Savršeno dobro znam da niste vi pucali. Major Despard je to učinio. No, vi ste bili uzrokom.

- Ne znam. Ne znam. Pretpostavljam da jesam. Sve je to bilo tako grozno. Neko me prokletstvo uvijek prati.

- Ah, to je doista istina - povikao je Poirot. - Koliko sam to puta vidio? (ma takvih žena. Gdje god pošle, uvijek ih prati neka tragedija. Nisu one krive. To im se jednostavno događa, ma što god činile.

Gospoc~a Lorrimer je duboko uzdahnula.

- Vi to razumijete. Vidim da razumijete. Sve se to zbilo tako prirodno.

- Zajedno ste putovali u unutrašnjost, zar ne?

- Da. Moj je suprug pripremao i pisao knjigu o rijetkim vrstama biljaka. Major Despard nam je predstavljen kao čovjek koji poznaje uvjete i zna kako pripremiti takvu ekspediciju. Jako se sviđao mojem suprugu. Krenuli smo.

Zastala je. Ni Poirot se nije oglašavao minutu i pol, a zatim kao za sebe promrmljao:

- Da, mogu to zamisliti. Vijugava rijeka - tropske noći - zujanje kukaca - snažan, naočit muškarac vojničkog držanja - prekrasna žena...

Gospođa Luxmore je uzdahnula.

- Suprug mi je, naravno, bio mnogo stariji. Udala sam se zapravo još kao dijete, prije nego što sam znala što činim...

Poirot je žalosno kimnuo glavom.

in

- Znam. Znam. Kako se to samo često događa~a~

- Ni jedno ni drugo nismo željeli priznati što se zbiva - nastavila je gospođa Luxmore. - John Despard nikad ništa nije govorio. Bio je oličenje časnosti.

- No, žena uvijek osjeti i shvati - dobacio je Poirot.

- Kako samo imate pravo... Do, žena osjeti... No, nikad mu nisam pokazala da znam. Do samog kraja ostali smo major Despard i gospođa Luxmore... Oboje smo riješili odigrati tu igru.

Zašutila je, izgubivši se u divljenju toj plemenitosti.

- Istina - promrmljao je Poirot. - Igru treba odigrati kako valja. Kao što je to jedan od vaših pjesnika tako lijepo rekao - "Ne bih te bio mogao toliko voljeti, draga, da valjanu igru ljubavi nisam volio još više."

- Čast - ispravila ga je gospođa Luxmore, lagano se namrštivši.

- Naravno - naravno, čast. "Da čast nisam volio još više."

- Te riječi kao da su bile napisane za nas - promrmljala je gospođa Luxmore. - Bez obzira na to koliko nas to koštalo, oboje smo riješili da nikad ne kažemo tu fatalnu riječ. I onda

- I onda - oglasio se Poirot.

- Te grozne noći - stresla se gospođa Luxmore. - Da~

- Pretpostavljam da su se porječkali - John i Timothy, hoću reći. Izašla sam iz šatora... Izašla sam iz šatora...

- Da - da~

Oči su se gospođe Luxmore raširile i potamnjele. Kao da joj se pred

očima ponavljala ta scena.

17?

- Izašla sam iz šatora - ponovila je. - John i Timothy su - Oh! - stresla se. - Ne mogu se svega prisjetiti posve jasno. Stala sam između njih... Rekla sam "Ne - ne, to nije istina." Timothy nije želio poslušati. Prijetio je Johnu. John je morao pucati - u samoobrani. Ah! - zaplakala je i ponovno rukama prekri!a lice. - Mrtav - na mjestu mrtav - prostrijeljen kroz srce.

- To je sigurno bio strašan trenutak za vas, madame.

- Nikad to neću zaboraviti. John je bio plemenit. Želio se predati policiji. Nisam htjela niti čuti za to. Svac~ali smo se cijelu noć. "Zbog mene", neprestance sam ponavljala. Naposljetku je shvatio. Naravno, nije mogao dopustiti da patim. Publicitet bi bio grozon. Zamislite samo naslove. Dva muškarca i žena u džungli. Praiskonske strasti.

- Sve sam mu to izložila. Napokon je popustio. Momci nisu ništa vidjeli, niti čuli. Timothy je prije toga imao napade groznice. Rekli smo da je umro od toga. Pokopali smo ga uz Amazonu.

Potresla se od dubokog, patničkog uzdaha.

- I onda - povratak u civilizaciju - rastanak zauvijek.

- Je li to, madame, bilo nužno~

- Da, da. Mrtav Timothy ispriječio se između nas kao i za života. Čak i više. Rekli smo zbogom - zauvijek. Ponekad sretnem Johna Desparda - negdje po svijetu. Nasmijemo se jedno drugomu, pristojno porazgovaramo - nikad nitko ne bi niti pomislio da je nešto bilo među nama. No, vidim u njegovim očima a i on u mojima - da nikad nećemo zaboraviti...

Stanka re potrajala. Poirot je pokazivao poštovanje pred njezinom ispovješću ne prekidajući muk. Gospođa Luxmore je izvukla torbicu i napudrala

173

nos - čarolija trenutka je narušena.

- Koje li tragedije - rekao je Poirot, ali gotovo posve običnim glasom.

- Shvatili ste, gospodine Poirot - žustro je progovorila gospođa Luxmore - zašto istina nikad ne smije izaći na vidjelo.

- To bi bilo bolno
- Bilo bi to nemoguće. Taj vaš prijatelj, taj pisac sigurno ne bi želio baciti mrlju na život savršeno nevine žene
- Ili na vješala dovesti savršeno nevina muškarca? - promrmljao je Poirot.
- Tako gledate na stvari~ Drago mi je. On doista jest nevin. Crime passionnel zapravo nije zločin. A uostalom posrijedi je bila samoobrana. Morao je pucati. I vjerujem da vi, gospodine Poirot, sad shvaćate zašto moramo i dalje misliti kako je Timothy umro od groznice~

Poirot je promrmljao:

- Pisci su ponekad čudno beščutni.
  - Vaš prijatelj mrzi žene~ Želi nam nanijeti patnje? No, ne smijete to dopustiti. Ja to neću dopustiti. Ako bude potrebno, svu ću krivnju preuzeti na sebe. Reći ću da sam ja pucala na Timothyja.
- Ustavši, zabacila je glavu. I Poirot je ustao.
- Madame - rekao je uhvativši je za ruku - tako veličanstvena žrtva neće biti potrebna. Učinit ću sve da se prava istina nikad ne dozna. Sladak, ženstveni osmijeh ozario je lice gospođe Luxmore. La~ano je podigla ruku tako da ju je htijući to ili nastojeći izbjeći - Poirot morao poljubiti.
  - Jedna vam je nesretna žena duboko zahvalna, gospodine Poirot - rekla je.

174 ,

Bile su to posljednje riječi progonjene kraljice omiljenom dvorjaninu - rečenica koja je najavljivala njegov odlazak s pozornice. Poirot je tako i učinio.

Kad se našao na ulici, duboko je udahnuo svježi zrak.

175

POGLAVLJE DVADESETPRVO

IdIAJOR DESPARD

- Quelle femme - promrmljao je Hercule Poirot. - Ce pauvre Despard! Ce qu'il a dû souffrir. Quel voyage épouvantable!
- Iznenada se počeo smijati.
- Hodao je uz Brompton Road. Zastao je, izvukao džepni sat i počeo računati.
- No da, imam vremena. U svakom slučaju ništa neće smetati da

pričeka. Mogu sad obaviti drugu sitnicu. Kako je ono moj prijatelj iz engleske policije običavao pjevati prije - koliko ono godina - prije četrdeset godina~ "Komadić šećera za ptičicu."

Pjevušeći tu davno zaboravljenu pjesmicu, Hercule Poirot je ušao u raskošan dućan koji je uglavnom nudio odjeću i ostale ženske ukrasne predmete, te se zaputio do odjela za čarape.

Odabravši jednu izgledom simpatičnu i ne baš ur~išljenu damicu, rekao je što traži.

. - Svilene čarape~ Oh, da, imamo vrlo lijep izbor. Zajamčeno čisto svila.

Poirot je samo odmahnuo. Još jasnije i s još više riječi ponovio je što treba.

- Francuske svilene čarape? Bez uvrede, znate, jako su skupe.

Izvukla je novu gomilu kutija.

- Divno, mademoiselle, ali mislio sam finije tkanje. - Ove imamo u svim veličinama. Naravno, imamo i posebno finih, ali bojim se da stoje 35 šilinga par. I, naravno, uopće nisu trajne. Kao paučina.

- C'est ca. C est ca, exactement.

176

Mlada se dama dugo zadržala u pokrajnjoj prostoriji.

Konačno se vratila.

- Oprostite, zapravo koštaju ~trideset šest šilinga i šest penija par. Ali predivne su, zar ne~

Nježno ih je izvukla iz tankog platn.enog omota najfiniji, najprozračniji smotuljak čarapa.

- Enfin - točno to!

- Dražesne, zar ne~ Gospodine, koliko pari želite~ - Želim - da vidim, devetnaest pari.

Mlada se dama gotovo srušila iza pulta, no ostala je na nogama zbog navike da se podruguje kupcima.

- Dobili biste popust za dva tuceta - dobacila je.

- Ne, želim devetnaest pari, ali da se malo razlikuju po boji, molim vas.

Djevojka je bespogovorno izabrala čarape, spakirala ih i ispisala račun.

Dok je Poirot odlazio s paketom pod rukom, djevojka s obližnjeg pulta je dobacila:

- Pitam se tko li je ta sretnica~ Mora da je starac zločest. No, čini se da ga sretnica koristi baš kako valja. Zamislite, čarape po trideset~d~m,šilinga i šest penija!

Ni ne znajući kako su mlade dame kod "Harvey Robinson ša" loše mislile o njemu, Poirot se zaputio kući. Pola sata nakon što je stigao, začuo je zvono na

ulaznim vratima. Za nekoliko minuta major Despard je ušao u sobu.

- Za ime Boga, zašto ste posjetili gospođu Loxmore~ - upitao je.

Poirot se nasmijao.

- Znate, želio sam doznati pravu istinu o smrti profesora Luxmorea.

177

- Pravu istinu~ Mislite li da je ta žena uopće sposobna reći istinu o bilo čemu - gnjevno je upitao Despard.

- En bien, pitao sam se ponekad - priznao je Poi rot.

- Vjerujem da jeste. Ta je žena luda. Poirot se premišljao.

- Uopće nije. Romantična žena - i to je sve.

- Vraga je romantična. Obična lažljivica. Ponekad mislim da vjeruje u vlastite laži.

- Lako moguće.

- Ona je grozna žena. Imao sam tamo vraških poteškoća s njom.

- I to mogu potpuno vjerovati. Despard je odjedanput sjeo.

- Gledajte, gospodine Poirot, reći ću vam istinu. - Želite reći da ćete mi ispričati svoju verziju?

- Moja će verzija biti istinita. Poirot nije odgovorio. Despard je suho nastavio:

- Posve sam svjestan da ne mogu tražiti niti izvući nikakvu korist iz činjenice da tek sad sve ovo iznosim. Kazujem vam istinu zato što je to jedino što še može učiniti na ovom stupnju. A vi ćete odlučiti hoćete li mi povjerovati, ili nećete. Nemam nikakvih dokaza da je moja priča ispravna.

Na trenutak je zastao i onda nastavio:

- Luxemoreovima sam organizirao putovanje. On ~ je bio dobar stari momak, pomalo (ud za mahovinama, biljkama i tim stvarima. Ona je

- pa, ona je onakva kakvu ste je bez dvojbe doživjeli! Putovanje je bilo mora. Ta me žena uopće nije zanimala ili privlačila zapravo, nekako me odbijala. Činila se uvijek napetom, neobično osjećajnom, a zbog takvih žena uvijek

se osjećam nelagodno i potišteno. Prva dva tjedna sve je proteklo u najboljem redu. Zatim smo se svi razboljeli od groznice. Nju i mene je napala u blagom obliku. No, stari Luxmore se doista razbolio. Jedne noći e, sad morate pažljivo slušati - sjedio sam pred svojim šatorom. Iznenada sam u daljini ugledao Luxmorea kako tetura prema grmlju uz rijeku. Bio je u bunilu i nije uopće bio svjestan što čini. Još trenutak i pao bi u rijeku - i točno bi na tome mjestu skončao: Uopće ga se ne bi moglo spasiti. Nisam imao vremena potrčati za njim - samo se jedno moglo učiniti. Kao i obično puška mi je ležala uz nogu. Dohvatio sam je. Bio sam posve siguran da ga mogu srušiti - pogoditi u nogu. I tada, baš kad sam potezao obarač, ta idiotska, budalasta žena odnekud se bacila na mene, derući se "Ne pucajte! Za ime Boga, ne pucajte". Uхватила me i lagano mi stresla ruku baš kad je puška opalila - rezultat: metak ga je pogodio u leđa i na mjestu usmratio!

- Moram vam reći da je to bilo grozno. A ta prokleta, glupa žena nikako nije shvaćala što je učinila. Umjesto da shvati kako je kriva za smrt svojega supruga, čvrsto je vjerovala kako sam hladnokrvno pokušao ubiti toga starog momka - njoj za ljubav, za ime Boga! Koja li je to vruća scena bila - ustrajala je da će reći kako je umro od groznice. Sažaljevaao sam je - osobito kad sam vidio da ne shvaća što je učinila. No, ako se ikad dozna, ona to mora shvatiti! (još ta njezina odlučna uvjerenost da sam u nju zaljubljen do ušiju malo me uzdrmala. Doista bih nastradao kad bi to počela pričati naokolo. Naposljetku sam pristao da učinim kako je tražila - priznajem, djelomice i zato da me ostavi na miru. Napokon, sve se to nije baš niti činilo važnim. Groznica ili nesretan slučaj. A nisam niti

želio ženu izlagati neugodnostima - čak ni unatoč činjenici da je bila prokleta budalasta. Sutradan sam priopćio da je profesor umro od groznice i tako smo ga pokopali. Nosači su znali istinu, ali bili su mi svi odani i znao sam da će se i zakleti, bude li potrebno, da je sve onako kako sam rekao. Pokopali smo sirotoga starog Luxmorea i vratili se u civilizaciju. Otad stalno nastojim izbjeći tu ženu.

Zastao je i tiho rekao:

- I to je moja priča, gospodine Poirot. Poirot je polako rekao:

- Gospodin Shaitana je neki dan za večerom govorio o tom izgred, ili sam barem ja tako pomislio. Despard je kimnuo.

- Mora da je to čuo od gospođe Luxmore. Od nje je sve lako doznati. Uživao bi u takvoj priči.

- U rukoma čovjeka poput Shaitane to je mogla postati opasna priča - priča za vas.

Despard je slegnuo ramenima. - Nisam se bojao Shaitane. Poirot nije odgovorio.

Despard je tiho nastavio:

- (tu mi morate vjerovati na riječ. Pretpostavljam kako se dosta opravdano može reći da sam imao motiva ubiti Shaitanu. E, sad je istina izašla na vidjelo vjerujte mi ili ne vjerujte.

Poirot je pružio ruku.

- Vjerovat ću vam, majore Despard. Uopće ne sumnjam da se taj događaj u Južnoj Americi zbilo točtao kaleo ste ga opisali.

Despardovo lice se ozarilo.

- Hvala - lakonski je uzvatio. I Poirotu toplo stisnuo ruku.

180

POGLAVLJE DVADESETDRUGO

DOKAZI IZ COIV~BEACREA

Ravnatelj Battle se našao u policijskoj postaji u Combeacreu.

Zacrvenjevši se u licu, inspektor Harper je govorio sporim, za uho ugodnim devonšajrskim glasom.

- I tako je to bilo. Činilo se sve čisto kao suza. Liječnik je bio zadovoljan. Svatko je bio zadovoljan. A zašto i ne~

- Samo mi ponovite činjenice kad je riječ o dvije boce. Želim to posve razjasniti.

- Syrup of Figs - to je bila ta boca. Čini se da ga je redovito uzimala. A onda, bila je tu i ta boja za šešire koju je rabila - ili ju je pak umjesto nje upotrebljavala ta mlada dama. Bojala je vrtlarski šešir. Još je ostalo dosta boje, a boca se slomila, pa je sama gospođa Benson rekla "Prelijte to u onu staru bocu bocu od Syrup of Figs." Da, tako je. Posluga ju je čula. Mlada dama, gospođica Meredith, kao i sobarica i kuharica - sve se tu slažu. Boju je prelila u staru bocu od Syrup of Figs i stavila na gornju policu s raznim drugim sitnicama u kupaonici.

- Na bocu nije prilijepljena nova oznaka~

- Ne. Neoprez, naravno; i mrtvozornik je tu prigovorio.

- Nastavite.

- Te večeri bolesnica je otišla u kupaonicu, uzeta bocu sa Syrup of Figs, nasula gotovo punu čašu i popila. Shvativši što je gospodarica učinila, posluga je pozvala liječnika. Nije bio u uredu, otišao je u posjet nekom pacijentu, pa je prošlo dosta vremena prije ne

181

go što su uspjeli stupiti s njim u vezu. Učinili su sve što su mogli, ali ona je umrla.

- I ona sama je vjerovala da je posrijedi nesretan slučaj?

- Oh, da - svatko je to vjerovao. Čini se posve očitim da su nekako pomiješane bočice. Neki su mislili da ih je pomiješala sobarica brišući prašinu, no ona se zaklinje da to nije učinila.

Ravnatelj Battle je umuknuo - razmišljajući. Sve se čini tako jednostavno. Boca uzeta s gornje police, pa stavljena na pogrešno mjesto. Jako je teško utvrditi uzrok takve greške. Bocu se moglo uzeti u rukavicama, a u svakom slučaju gospođa Benson bi i tako ostavila na njoj posljednje otiske. Da, tako lako - tako jednostavno. No, unatoč svemu, umorstvo! Savršen zločin. '

Ali, zašto? To ga je i dalje zbunjivalo - zašto?

- Ta mlada dama-pratiteljica, ta gospođica Meredith, poslije smrti gospođe Benson nije se domogla neke velike svote novca~ - zapitao je.

Inspektor Harper je zanijekao.

- Ne. Provela je s njom samo nekih šest tjedana. Pretpostavljam da to baš nije bio lak posao, s gospođom Benson. U pravilu mlade su se dame kratko zadržavale.

Battle je i dalje bio zbunjen. Mlade se dame nisu dugo zadržavale. Teška žena, očito. No, ako Anne Meredith nije bila sretna, mogla je poput prethodnica jednostavno otići. Umorstvo nije bilo potrebno - osim ako nije posrijedi čista nerazumna osveta. Kimao je glavom. Nije mu se činilo logičnim.

- Tko je naslijedio novac gospođe Benson?

- Ne bih vam mogao reći, gospodine, ali pretpostavljam nećaci i nećakinje. No, nije to bilo neko bo

18?

gatstvo - osobito ne podijeljeno na nekoliko dijelova, a čuo sam da je

živjela uglavnom od neke rente.

Znači, ni tu ništa. No, gospođa Benson je umrla. A Anne Meredith mu nije rekla da je živjela u Combeacreu.

Sve ga je to uznemiravalo, ostavljalo nekako nezadovoljnim.

Prionuo je i počeo ispitivati i istraživati okolo. Kad je riječ o liječniku, sve mu je bilo jasno. Nije imao razloga vjerovati u bilo što osim u nesretan slučaj. Gospođica - nije se mogao sjetiti njezina prezimena zgodna djevojka, ali posve nekorisno - bila je ljutita i

uznemirena. A zatim seoski župnik. Sjećao se posljednje pratiteljice gospođe Benson - zgodna djevojka skromna izgleda. Uvijek je s gospođom Benson dolazila u crkvu. Za gospođu Benson se ne bi moglo reći da je bila teška - više stroga prema mladim ljudima. Pripadala je onom krutom sloju kršćana.

Battle je razgovarao s još nekoliko ljudi, ali ništa važno nije doznao. Malo tko se uopće sjećao Anne Meredith. Boravila je u selu samo nekoliko mjeseci - i to je sve - a nije imala neki poseban karakter ili značajku prema kojoj bi je zapamtili. Zgodno, malo stvorenje - to je bio općeprihvaćeni opis.

Gospođe Benson su se nešto jasnije sjećali. Kreposna i čudoredna žena, naredničkog ponašanja, koja je iskorištavala svoje pratiteljice i često mijenjala poslugu. Neugodna - ali, dalje se od toga nije išlo.

Unatoč svemu, ravnatelj Battle je napustio Devonshire pod snažnim dojmom da je, zbog nekog ne. poznatog razloga, Anne Meredith smišljeno ubila svoju poslodavku.

183

POGLAVLJE DVADESETTREĆE

PAR SVILENIH ~ ČARAPA KAO DOKAZ

Dok je vlak kojim je putovao ravnatelj Battle hitao na istok kroz Englesku, Anne Meredith i Rhoda Dawes sjedile su u primaćoj sobi Herculea Poirota.

Anne nije željela prihvatiti poziv prispio s jutarnjom poštom, ali naposljetku je ipak poslušala Rhodin savjet.

- Anne - vi ste kukavica - da, kukavica. Nema nikakva smisla ponašati se poput noja i držati glavu u pijesku. Umorstvo je učinjeno i vi ste među osumnjičenima - možda najmanje sumnjivi

- Uh, to uopće ne bi valjalo - rekla je Anne s humorom u glasu. - "Najmanje sumnjiv uvijek ispadne pravi krivac."

- No, vi niste - nastavila je Rhoda, ne mareći za upadicu. - I nema smisla dizati nos kao da umorstvo grozno smrdi, a vi s tim nemate ništa

- S tim nemam ništa - ustrajavala je Anne. - Mislim, posve sam spremna odgovoriti na svako pitanje policijskih istražitelja, ali taj čovjek, taj Hercule Poirot, što se to njega tiče~

- A što će pomisliti ako počnete vrdati i izvlačiti se~ Pomislit će da vas proganja osjećaj krivnje.

- Nedvojbeno me ne proganja nikakav osjećaj krivnje - hladno je uzvratila Anne.

- Mila, znam da je tako. Čak i da hoćete, ne biste nikog mogli ubiti. No, ti grozni sumnjičavi stranci to ne znaju. Mislim da bi bilo uputno da ga posjetimo.

184

Inače će doći ovamo ispitivati poslugu. - Pa nemamo nikakve posluge.

- Imamo mamicu Astwell. O~na nema premca kad je riječ o brbljavosti. Hajde, Anne, pođimo! Bit će zaista zabavno.

- Ne shvaćam zašto me želi vidjeti - tvrdoglavo je nastavila Anne.

- Naravno, da pretekne službenu policiju - nestrpljivo je uzvratila Rhoda. - To uvijek čine - mislim, amateri to uvijek čine. Uvijek drže da su ljudi iz Scotland Yarda gomila umišljenih budalaša.

- Mislite da je Poirot bistar~

- Ne podsjeća me baš na Sherlocka - rekla je Rhoda. - Vjerujem da je nekad bio posve dobar detektiv. Naravno, već je otišao u mirovinu. Mora da mu je barem šezdeset. Oh, dajte, Anne - pođimo posjetiti tog starog momka. Mogao bi nam reći neke grozne stvari o ostalima.

- U redu - rekla je Anne i dodala: - Vi toliko u svemu tome uživajte, Rhoda.

- Možda zato što nije riječ o mojem sprovodu rekla je Rhoda. - Vi ste ga baš zabrljali, Anne, ne dignuvši pogled u pravom trenutku. Da ste to učinili, cijeli ste život mogli od ucjena živjeti kao grofica.

I naposljetku, u tri sata to isto poslijepodne, Rhoda Dawes i Anne Meredith udobno su sjedile u naslonjačima uredne Poirotove sobe, pijuckajući sirup od borovnica (koji im se uopće nije svc~ao, ali,~bog pristojnosti ga nisu odbile) iz staromodnih čaša.

- Vrlo ljubazno od vas što se prihvatile moj poziv, mademoiselle -

govorio je Poirot.

- Bit će mi drago da vam pomognem koliko god mogu - neodređeno je promrmljala Anne.

- Samo da se malo prisjetite.

185

- Prisjetim?

- Da, već sam postavljao ista pitanja gospođi Lorrimer, dr. Robertsu i majoru Despardu. Nitko mi od njih, alas, nije dao odgovore kojima sam se nadao.

Anne ga je nastavila upitno gledati.

- Želim da se, mademoiselle, u sjećanju vratite u atelje gospodina Shaitane one kobne večeri.

Sjenka zabrinutosti pojavila se na njezinu licu. Hoće li se ikad osloboditi te more?

Poirot je zapazio njezinu reakciju.

- C'est penible, n'est ce pas~ Sve je to prirodno. Tako ste mladi prvi put bili u stravičnoj situaciji. Nikad prije vjerojatno niste vidjeli ili bili svjedokom nasilne smrti.

Osjećajući nelagodu Rhoda je pomaknula noge na podu.

- Pa? - rekla je Anne.

- Pokušajte se prisjetiti. Želio bih da mi kažete čega se sve sjećate u toj sobi?

Anne se sumnjičavo zagledala u njega. - Ne razumijem.

- Kako ne~ Stolci, stolovi, ukrasi, tapete, zavjese, žarači. Sve ste to vidjeli. Zar to ne možete opisati?

- Ah, to. - Anne je oklijevala, namrštivši se. Nije to lako. Ne vjerujem da se sjećam. Ne bih mogla reći kakve su bile tapete. Mislim obojene - nekom neupadljivom bojom. Na podu su bili tepisi. Zatim pijanino,; Stresla je glavom. - Doista vam ne bih mogla reći ništa više.

- Ali, modemoiselle, ne trudite se. Morate se sjetiti nekog predmeta, ukrasa, neke sitniceZ

- Sjećam se kutije s egipatskim nakitom - rekla je Anne. - Tamo uz prozor.

- Ah, da, u udaljenom kutu sobe nasuprot stoliću

186

na kojem je ležao mali bodež Anne ga je pogledala.

- Nisam znala na kojem je stolu ležao.

Pas si bete - za sebe je dodao Poirot. - No, međutim, nije baš ni Hercule Poirot! Da me bolje poznaje, shvatila bi da joj nikad ne bih postavio tako groznu piege!

Glasno je rekao:

- Rekli ste kutiju s egipatskim nakitom? Anne je s ushitom odgovorila.

- Da - dio nakita bio je divan. Plavo i crveno. Emajl. Nekoliko dražesnih prstena. I kornjaša - no, oni mi se toliko ne sviđaju.

- Gospodin Shaitana je bio veliki kolekcionar promrmljao je Poirot.

- Da, mora da je bio - složila se Anne. - Soba je bila pretrpana stvarima. Niste uopće znali gdje da počnete.

- Zato ne možete spomenuti ništa više što ste vidjeli?

Anne se lagano nasmiješila dok je govorila:

- Jedino vazu krizantema, koje su vapile za svježom vodom.

- Ah, da, posluga to obično zaboravi. Poirot je šutio nekoliko trenutaka. Anne je plaho upitala.

- Bojim se da nisam opazila - to čega ste vi željeli da se prisjetim.

Poirot se blago nasmiješio.

- Nije važno, mon enfant. Izgledi za to bili su mali. Recite mi jeste li u posljednje vrijeme često vic~ali majora Desparda?

Vidio je kako se na djevojčinu licu pojavio tračak rumenila.

Odgovorila je:

187

- Rekao je da će vas uskoro opet posjetiti. Rhoda je plaho dobacila:

- No, ipak to nije učinio! Anne i ja smo posve sigurne.

Poirot je zatreptao gledajući ih.

- Sretnik - kojemu je uspjelo uvjeriti dvije lijepe, miade dame u svoju nevinost.

Oh bože - pomislila je Rhoda. - Sad će početi tračati, a to u meni uvijek izaziva nelagodu.

Ustala je i počela razgledati duboreze obješene po zidu.

- Jako su dobri - rekla je.

- Nisu loši - odgovorio je Poirot. Oklijevao je, gledajući u Anne.

- Mademoiselle - naposljetku se oglasio. - Pitam se da li bih vas smio zamoliti za veliku uslugu - ah, nema nikakve veze s umorstvom.

Posve privatna i osobna stvar.

Anne se malo iznenadila. Poirot je nastavio s laganim prizvukom nelagode u glasu.

- Razmijete, dolazi Božić. Moram nećakinjama i njihovoj djeci kupiti darove. A malo mi je teško odabrati nešto što se sviđa današnjim mladim damama. Moj je ukus, alas, dosta staromodan.

- Da~ - ljubazno je upitala Anne.

- Svilene čarape, mislim - jesu li svilene čarape dobrodošao dar~

- Je~, zaista jesu. Uvijek je lijepo primiti takav dar.

- Ah, skinuli ste mi teret sa srca. Zamolit ću vas za uslugu. Nabavio sam nekoliko i to različitih boja. Nekih, mislim, šesnaest pari. Da li biste bili ljubazni i pogledali, pa izdvojili pola tuceta za vas najprivlačnijih?

188

- Sigurno da bih - rekla je Anne ustajući s osmijehom.

Poirot ju je odveo do stola u niš, i - stola na kojem su stvari bile čudno razbacane posve neprimjereno (samo što ona to nije znala) smislu za red i urednost Herculea Poirota. Iza gomile stvari stajale su svilene čarape - nekoliko krznom obloženih rukavica - kalendari i kutije s bombonima.

- Pakete s darovima šaljem jako a l'avrance objasnio je Poirot. - Vidite, mademoiselle, ovdje su čarape. Odaberite mi, molim vas, šest pari.

Okrenuo se, presrećući Rhodu koja ga je slijedila. - A za ovu mademoiselle imam također jedno malo veselje - koje vas, pretpostavljam, uopće ne bi radovalo, mademoiselle Meredith.

- A što je to? - povikala je Rhoda. Snizio je glas.

- Nož, mademoiselle, kojim je tuce ljudi probolo jednog čovjeka. To mi je kao suvenir jednom prigodom darovala "Compagnie Internationale des Wagons Lits".

- Grozno - povikala je Anne.

- Ah! Da vidim - rekla je Rhoda.

Poirot ju je poveo u susjednu sobu, neprestance pričajući.

- Darovala mi ga je "Compagnie Internationale des Wagons Lits" zato što

Izašli su iz sobe.

Vratili su se za nekoliko minuta. Anne im je pošla ususret.

- Mislim da su najljepše ovih šest pari, gospodine Poirot. Obje ove

nijanse vrlo su prikladne za večernje izlaske, a ove svjetlije boje pristajale bi za (jeto i duge ljetne večeri.

189

- Mille remerciements, mademoiselle.

Ponovno im je ponudio sirop, ali su odbile. Naposljetku je ispratio mlade dame do vrata, ljubazno ih pozdravljajući.

Kad su konačno izašle, vratio se u sobu i krenuo ravno prema stolu po kojem su ležale razbacane kojekakve stvari. Čarape i dalje u neurednoj gomili. Poirot je prebrojio šest odabranih pari, a zatim nastavio prebrojavati ostale.

Kupio je devetnaest pari. Ostalo ih je samo sedamnaest.

Polako je kimao glavom.

190

POGLAVLJE DVADESETČETVRTO

TROJE OSUMNJIČENIH NISU UBOJICE?

Nakon dolaska u London, ravnatelj Battle odmah se zaputio Poirotu. Došao je sat, ili možda čak i više, nakon odlaska Anne i Rhode.

Bez mnogo okolišanja, ravnatelj je ukratko iznio što je sve čuo u Devonshireu.

- Na tragu smo, nema nikakve dvojbe - zaključio je ravnatelj. - Na to je Shaitana smjerao - s tim svojim "nesretnim slučajem u kući". No, ne mogu dokučiti motiv. Zašto bi ona željela ubiti tu ženu~

- Mislim da vam baš tu mogu pomoći, prijatelju dragi.

- Samo naprijed, gospodine Poirot.

- Danas poslijepodne izveo sam mali pokus. Nagovorio sam mademoiselle i njezinu prijateljicu da me posjete. Postavljao sam im uobičajena pitanja o tome što je sve gospođica Meredith zapazila u sobi gospodina Shaitane one kobne večeri.

Battle ga je radoznalo pogledao.

- Nikako ne odustajete od tih pitanja.

- Da, vrlo su korisna. Mnogo mi govore. Mademoiselle Meredith je bila sumnjičava - vrlo sumnjičava. Ta mlada dama sve prihvaća sa zadržkom. I onda ta stara, dobra raga, Hercule Poirot, izvede jedan od svojih najboljih trikova. Postavi traljavu amatersku zamku. Mademoiselle spomene kutiju s nakitom. Ja kažem: zar to nije bilo u kutu sobe nasuprot stolu na kojem je ležao bodež. Mademoiselle ne pada u klop

.~` 191

ku. Lukavo je izbjegne. Zbog toga postane zadovoljna sama sobom i budnost joj slabi. I to je svrha rečenog posjeta - nagnati je da prizna kako je znala gdje se nalazio bodež, te da ga je opazila! Rać!ovala se i osokolila kad mi je, kako je pomislila, nanijela poraz. Posve je slobodno razgovarala o nakitu; zapazila je brojne potankosti o njemu. Ništa drugo iz te sobe nije zapazila, niti zapamtila - osim vaze s krizantemama u kojoj je trebalo promijeniti vodu.

- PaZ - zapitao je Battle.

- E, to je važno. Pretpostavimo da ništa ne znamo o toj djevojci. Već te riječi otkrile bi nam nešto o njezinu karakteru. Zapaža cvijeće. To znači da voli cvijeće? Ne, zato što nije opazila - kao što bi to smjesta učinio svaki ljubitelj cvijeća - jako veliku vazu s ranim tulipanima. Ne, iz nje je govori!a plaćena pratiteljica - djevojka dužnost koje je mijenjati vodu u vazama i, osim toga, to je djevojka koja voli i zapaža nakit. Zar to nije pomalo sugestivno~

- Ah - rekao je Battle. - Počinjem shvaćati kamo smjerate.

- Točno to. Kao što sam vam rekao neki dan, ja stavljam karte na stol. Kad ste neki dan prepričavali njezin životopis, a gospođa Oliver obznanila svoje zapanjujuće otkriće, smjesta sam se uhvatio jedne važne značajke. Umorstvo nije moglo biti učinjeno iz koristoljublja zato što je gospođica Meredith i dalje morala zarađivati za život. Pa onda, zašto~ Razmotrio sam temperament Anne Meredith u pojavnom obliku, kako se i pokazivao. Posve plaha mlada djevojka, siromašna ali dobro odjevena, sklona !lijepim stvarima... To je, zar ne, temperament lopova a ne ubojice. I smjesta sam upitao da li je gospođa Eldon bila uredna osoba. Vi ste odgovorili ne, nije bila 19?

uredna. Postavio sam hipotezu. Pretpostavimo da je Anne Meredith djevojka s nekim slabostima kad je riječ o karakteru - da pripada onoj vrsti djevojaka koje otuđuju sitnice u velikim dućanima. Pretpostavimo da je, siromašna a opet sklona lijepim stvarima, jedanput ili dvaput otuđila stvari od svojeg poslodavca. Broš, neki stari novčić ili ogrlicu. Površna, neuredna gospođa Eldon te bi nestanke pripisala vlastitoj nemarnosti. Ne bi niti posumnjala na svoju umiljatu malu pomoćnicu. No, sada pak, pretpostavimo potpuno drugačijeg poslodavca - poslodavca koji bi to zapažao - i

koji bi optužio Anne Meredith zbog krađe. To već postaje mogući motiv za umorstvo. I kao što sam rekao neko veče, gospođica Meredith je mogla ubiti samo zbog straha. Znajući da bi njezin poslodavac mogao dokazati krađu. Samo je jedna jedina stvar može spasiti: poslodavac mora umrijeti. I tako ona zamijeni bočice, pa gospođa Benson umire ni na trenutak ne posumnjavši da je zaplašena djevojka u tome imala svoje prste.

- Moguće je - rekao je ravnatelj Battle. - To je samo hipoteza, ali moguće je.

- Malo više nego moguće, prijatelju dragi - također vjerojatno. Naime, danas poslijepodne postavio sam zamku s lijepim mamcem - stvarnu zamku nakon one lažne koja je zaobiđena. Ako je točno ono u što sumnjam, Anne Meredith nikad, ali baš nikad neće moći odoljeti doista skupom paru čarapa! Zamolio sam je da mi pomogne. Stavio sam joj jasno do znanja kako nisam siguran u točan broj pari čarapa, napuštam sobu, ostavljajući je samu - i rezultat je toga, prijatelju moj, da sad imam sedamnaest pari čarapa umjesto devetnaest, a dva para su nestala u ručnoj torbici Anne Meredith.

193

- Auh! - zazviždao je ravnatelj Battle. - Ipak, bio je to veliki rizik.

- Pas dv tout. Što misli, za što je sumnjičim? Umorstvo. U čemu je onda rizik kad je riječ o krađi jednog ili dva para čarapa? Ne tragam za lopovom. Uz to, lopov, ili kleptomani, uvijek je isti - uvjeren je da će uvijek uspjeti.

- Da, to je istina. Nevjerojatno glupo. Vrč ide na vodu tko zna koliko puta. Pa, držim da smo zajedno stigli vrlo blizu potpunoj istini. Anne Meredith je zatečena u krađi. Anne Meredith je bocu s jedne police premjestila na drugu. Znamo da je zapravo riječ o umorstvu - ali, proklet bio ako to ikad uspijemo i dokazati. Uspješan zločin Broj 2. Robertsu uspjeva. Anne Meredith uspjeva. Ali, što je sad tu sa Shaitanom? Je li Anne Meredith ubila Shaitanu?

Na trenutak - dva nije prozborio ni riječi, a onda je stresao glavom.

- Nešto tu ne odgovara - nekako je nevoljko procijedio. - Ona nije od onih koje riskiraju. Zamijeniti nekoliko bočica, to da. Znala je da joj nitko ne bi mogao pripisati nešto takvo. To je bilo potpuno sigurno zato što je bilo tko mogao to učiniti! Naravno, možda i nije mogla uspjeti. Gospođica Benson je mogla vidjeti da su bočice zamijenjene

prije nego što je popila tekućinu, a možda nije morala niti umrijeti od toga. Nazvao bih to "pokušajem umorstva s nadom u uspjeh". Moglo je uspjeti, ili ne uspjeti. Zapravo, uspelo je. Ali Shaitana je posve drugi par rukava. To je bilo smišljeno, drsko umorstvo sa svrhom.

Poirot je kimnuo u znak slaganja.

- Slažem se s vama. Posrijedi su dvije različite vrste umorstva.

Battle je protrljao nos.

194

- I tako je, čini se, brišemo s popisa kad je riječ o Shaitani. Roberta i djevojku, oboje brišemo s popisa. A što je s Despardom? Je li vam se,,posrećilo s onom ženom iz Luxemorea?

Poirot je prepričao dogodovštine koje je doživio proteklog dana.

Battle se namrštio.

- Znam tu vrstu žena. U njih nikako ne možete razlučiti sjećanja od izmišljotina.

Poirot je nastavio. Opisao je Despardov posjet, kao i njegovu pripovijest.

- Vjerujete mu? - Da, vjerujem. Battle je uzdahnuo.

- I ja, također. Ne spada u ljude koji bi pucali u čovjeka samo da mu otrriju ženu. Uostalom, a zar ne postoje sudovi i sudske rastave? Svatko trči u sud. Osim toga takva mu rastava ne bi štetila karijeri i poslu, ili na bilo koji sličan način. Ne, ne držim da je pokojni gospodin Shaitana, kojeg se tako često prisjećamo, tu upecao nešto u naplavini granja. Naposljetku, Broj 3 ipak nije ubojica.

Pogledao je Poirota. - I to ostavlja

- Gospođu Lorrimer - rekao je Poirot.

Zazvonio je telefon. Poirot je ustao i javio se. Progovorio je nekoliko riječi, počekaio i ponovno se oglasio. Spustio je slušalicu i vratio se Battleu.

Lice mu je izražavalo krajnju zabrinutost.

- Javila se gospođa Lorrimer - rekao je. - Želi da je posjetim - odmah. Detektiv i ravnatelj su se pogledali. Potonji je sporo mahnuo glavom.

- Imam li krivo? - rekao je. - Ili ste ipak očekivali

195

nešto slično~

- Pitao sam se - rekao je Hercule Poirot. - To je sve. Pitao sam se.

- Bolje da pohitafe - rekao je Battle. - Možda ćete konačno uspjeti

doznati istinu.

196

POGLAVLJE DVADESETPETO GOVORI GOSPOĐA LORRIMER

Dan nije bio vedar i sunčan, pa se i soba gospođe Lorrimer činila nekako tamnom i sumornom. Kao da je neko sivilo i nju obuzelo, pa se činila mnogo starijom nego za posljednjeg Poirotova posjeta.

Pozdravila ga je širokim osmijehom punim samopouzdanja.

- Doista je lijepo od vas što ste se odmah odazvali mojem pozivu, gospodine Poirot. Znam da ste jako zaposlen čovjek.

- Stojim vam na usluzi, madame - rekao je Poirot lagano se naklonivši.

Gospođa Lorrimer je pritisnula zvonce pokraj kamina.

- Poslužit će nam čaj. Ne znam što vi mislite, ali vjerujem da nije dobro odmah se uzajamno povjeravati a da se prije ne uspostave bolje veze.

- Znači, gospođo, povjeravat ćemo se?

Gospođa Lorrimer nije odgovorila, jer se u tom trenutku sobarica odazvala na poziv zvonom. Nakon što je služavka primila narudžbu i napustila prostoriju, gospođa Lorrimer je suho progovorila:

- Ako se sjećate, kad ste posljednji put bili ovdje rekli ste da ćete se odazvati mojem pozivu. Natuknuli ste, čini mi se, i kakav bi me to razlog mogao potaknuti da vas pozovem.

Poslužen je čaj. Gospođa Lorrimer je nolijevala čaj u šalice, inteligentno govoreći o različitim temama.

197

Iskoristivši stanku, Poirot je dobacio:

- Čuo sam da ste s malom mademoiselle neki dan bili na čaju.

- Jesmo. Jeste li je viđali ovih dana? - Upravo danas u podne.

- Znači u Londonu je ili ste vi otišli u Wallingford? - Ne. Ona i njezina prijateljica bile su toliko ljubazne posjetiti me.

- Ah, prijateljica. Nju nisam srela.

- To ubojstvo - to me okružilo rapprochementom. Vi i mademoiselle zajedno pijete čaj. I major Despard učvršćuje veze i produbljuje prijateljstvo s gospođicom Meredith. Dr. Roberts, on je jedini izvan toga.

- Srela sam ga neki dan na bridžu - rekla je gospođa Lorrimer. -

Učinilo mi se da je u svojem uobičajenom posve dobrom raspoloženju.

- Kao i uvijek spreman za partiju bridža?

- Da - i dalje licitirajući kao da je sišao s uma - i vrlo često uspijeva u tom blefu.

Ušutjela je na trenutak, pa nastavila:

- Jeste li odnedavno sreli ravnatelja Battlea?

- I njega sam vidio danas poslijepodne. Bio je kod mene kad ste nazvali.

Zaklanjajući rukom (ice od vrućine vatre u kaminu, gospođa Lorrimer je upitala:

- Kako napreduje~

Poirot je odgovorio sumorno:

- Vrli Battle nije baš brz. Ide polako, ali naposljetku uvijek stigne na cilj, madame.

- Pitam se. - Na usnama joj se pojavio jedva vidljiv ironičan osmijeh.

Nastavila je:

- Prilično zaokupljam njegovu pozornost. Zavirivao je, čini mi se, daleko u moju prošlost, sve do djeti

198

njstva. Razgovarao je s mojim prijateljima i brbljao s poslugom - ovom sadašnjom jednako kao i s osobama koje su prijašnjih godina radile~ u mojem domaćinstvu. Sto je mislio da će naći, doista ne znam, ali svakako nije našao ništa. Jednako je tako mogao prihvatiti sve što sam mu rekla. Rekla sam mu istinu. Jedva da sam zapravo poznavala gospodina Shaitanu. Kao što sam rekla, sreća sam ga u Luxoru i naše poznanstvo nikad nije preraslo u prijateljstvo. Ravnatelj Battle nikad neće moći izbjeći tim činjenicama.

- Možda ne - odgovorio je Poirot. - A vi, gospodine Poirot~

- Na to sam i mislio.

Mali čovječuljak je polako kimao glavom. - Ničem to ne bi vodilo.

- Sto točno mislite pod time, gospodine Poirot~

- Bit ću posve otvoren, madame. Odmah sam shvatio kako ste, od sve četiri osobe koje su se te noći našle u sobi gospodina Shaitane, vi, gospođo, osoba s najboljim umom, najpromišljenija i najhladnokrvnija. Ako bih se morao kladiti tko bi od vas četvero najvjerojatnije mogao uspješno isplanirati i izvesti umorstvo, upravo

bih se na vas kladio.

Gospođa Lorrimer je podigla obrve.

- Trebala bih se osjetiti polaskanom~ - suho je upitala.

Poirot je nastavio, ne osvrćući se na upadicu:

- Da bi zločin uspio, obično je nužno svaku pojedinost unaprijed promisliti. Svaka se zamisliva mogućnost mora uzeti u obzir. Tempiranje mora biti precizno. Odabir mjesta nedvojbeno ispravan. Dr. Roberts bi mogao zabrljati zločin zbog hifije i prevelike samouvjerenosti; major Despard bi vjerojatno bio suviše razborit za tako nešto; gospođica Meredith bi mogla izgu

199

biti glavu i odati se. Vi, madame, ne biste učinili ništa takvoga. Vi biste bili trezveni i hladnokrvni, po naravi dovoljno ste odlučni, a također~bi vas mogla opsjednuti neka ideja, i to dovoljno da vam pomrači razboritost. Uz to, ne pripadate ženama koje gube glavu.

Bez riječi gospoc~a Lorrimer je sjedila nekoliko minuta, dok joj je na usnama titrao neobičan osmijeh.

- Znači, tako vi mislite o meni, gospodine Poirot. Po vama bila bih sposobna učiniti idealan zločin.

- Vi ste barem toliko (jubazni da ne odbacite takvu pomisao.

- Držim je vrlo zanimljivom. I tako ste pomislili da sam ja jedina osoba sposobna ubiti Shaitanu. Poirot je polako rekao:

- No, postoji tu i jedna poteškoća, madame. - Doista? Pa, recite mi.

- Možda ste zapazili da sam netom izrekao frazu koja otprilike glasi: "Da bi zločin uspio, obično je nužno svaku pojedinost unaprijed pažljivo isplanirati." "Obično" je riječ na koju bih vam želio skrenuti pozornost. Jer, postoji i druga vrsta uspješnog zločina. Jeste li ikad nekom iznenada rekli: "Bacite kamen da vidite možete li pogoditi ono drvo", a osoba vas poslušala bez razmišljanja - pa začudo čovjek često pogodi drvo? No, kad to pokuša ponoviti, pokaže se da to nije baš tako lako - zato što čovjek počne razmišljati. "Jako - ne, jače - malo udesno - ulijevo." Prvi put to je obično nesvjestan potez - tijelo sluša um kao što to čini tijelo životinje. Eh bien, madame, postoji i takva vrsta zločina, zločina koji se učini kao u hipu - nadahnuće - bljesak genija - da čovjek nema vremena zastati i razmisliti. A tako, madame, u takvoj vrsti zločina ubijen je gospodin Shaitana. Neka iznenadna, gotovo pogubna nužnost, bljesak nadahnuća, brza

izvedba.

200

Stresao je glavom.

- A to, madame, uopće nije vrsta zločina koja bi mogla biti vama svojstvena. Da ste kojim slučajem ubili gospodina Shaitanu, bio bi to zločin s predumišljajem.

- Shvaćam. - Nježno je mahala rukom, nastojeći i dalje zaštititi lice od topline kamina. - 1 sada, naravno, kako to nije bio zločin s predumišljajem, ja nisam mogla niti ubiti gospodina Shaitanu - je li, gospodine Poirot~

Poirot se naklonio. - Tako je, madame.

- Pa ipak... - Nagnula se naprijed i prestala mahati rukom. - Ja jesam ubila gospodina Shaitanu, gospodine Poirot...

201

POGLAVLJE DVADESETŠESTO

ISTINA

Nastao je muk - stanka koja se oteгла.

Soba je postajala sve mračnija. Plamičak u kaminu povremeno bi se raspriamsao i onda ponovno trnuo. Gospođa Lorrimer i Hercule Poirot nisu gledali

jedno u drugo, nego u vatru. Na trenutak kao da je vrijeme stalo.

A onda je Hercule Poirot ,uzdahnuo i promeškoltio se.

- I tako je - cijelo vrijeme... Zašto ste ga ubili, madame?

- Mislim da znate zašto, gospodine Poirot.

- Zato što zna nešto o vama - nešto što se davno zbtlo~

- Da.

- A to nešto bila je - još jedna smrt? Pognula je glavu.

Poirot je blago rekao:

- Zašto ste mi rekli? Zašto ste me danas pozvali? - Jednom ste mi rekli da bih tako trebala kad tad postupiti.

- Da - zapravo, nadao sam se... Znao sam, madame, da kad je o vama riječ, samo je jedan način da se dozna sva istina - a to je vašom slobodnom voljom. Ako se odlučite ne govoriti, ne biste progovorili i nikad se ne biste izdali. No, ipak je postojala mogućnost da ćete sami poželjeti progovoriti.

Gospođa Lorrimer je kimnula.

- Tako ste to mudro predvidjeli - klonulost i gac~enje - osamljenost

20?

Glas joj je utihnuo.

Poirot ju je začuc~eno pogledao.

- Znači, tako je to bilo~ Da, mogu shvatiti da je moglo biti...

- Sama, posve sama - rekla je gospoc~a Lorrimer. - Onaj tko to nije proživio, kao što sam ja to proživjela, ne zna što znači živjeti svjestan učinjenog. Poirot je blago rekao:

- Ako vam izrazim suosjećanje, madame, nadam se da to nećete držati neumjesnim~

Mclo je pognula glavu.

- Hvala vam, gospodine Poirot.

Ponovno je nastala stanka, a onda, nešto življim tonom, Poirot je rekao:

- Imam li pravo, madame, kad vjerujem da ste Shaitanine riječi izrečene za večerom doživjeli kao izravnu prijetnju~

Kimnula je.

- Odmah sam shvatila da govori tako da bi ga jedna osoba morala razumjeti. Ja sam bila ta osoba. Opaska o otrovu kao oružju žene meni je bila namijenjena. On je znao. (prije te opaske jednom sam već posumnjala. Naveo je razgovor na neko čuveno suc~enje i opazila sam kako me pozorno promatra. U očima mu se krilo neko opasno znanje; oči mu nisu mogle sakriti da nešto zna. No, naravno, za večerom sam bila posve sigurna.

- A, također, niste niti sumnjali kad je riječ o njegovim budućim namjerama~

Gospoc~a Lorrimer je suho uzvratila:

- Bilo je teško povjerovati da ste ravnatelj Battle i vi tek slučajno nazočni. Bila sam uvjerenjena da će se Shaitana hvaliti vlastitom domišljatošću tako da pred vama dvojicom naglasi kako je otkrio nešto na što baš

203

nitko nije posumnjao.

- Kako brzo ste se odlučili da morate djelovati, madame~

Gospođa Lorrimer je malo oklijevala.

- Teško se točno prisjetiti kad mi je ta pomisao pala na um - rekla je.

- Vidjela sam bodež prije nego što smo sjeli za stol. Kad smo se vratili u atelje, uzela sam ga i sakrila u rukav. Nitko to nije opazio.

Bila sam oprezna.

- Nedvojbeno ste vješto to učinili, madame.

- I tada sam konačno odluči(a što ću učiniti. Samo sam morala provesti nakanu. Možda je bilo rizično, ali smatrala sam da je vrijedno pokušati.

- I tu se sad javlja vaša hladnokrvnost, vaše umijeće i uspješnost da procijenite izgled. Da, sad vidim.

- Počeli smo kartati - nastavila je gospođa Lorrimer. Glas joj je bio hladan, pribran i bezosjećajan. Konačno je iskrsnula prilika. Bila sam lažni igrač. Odšetala sam u drugi kut sobe do kamina. Shaitana je zadrijemao. Pogledala sam na ostale. Svi su bili zaokupljeni kartanjem. Nagnula sam se - i izvela to

Glas joj je na tren zatitrao, ali smjesta mu se vratila hladna mirnoća.

- Obratila sam mu se. Shvatila sam da bi mi to moglo poslužiti kao svojevrsan alibi. Dobacila sam neku opasku u vezi s vatrom u kaminu, pretvarala se kao da mi je odgovorio i nato rekla nešto poput: "Slažem se s vama. Ni ja ne volim radijatore."

- Nije uopće kriknuo?

- Ne. Mislim da je malo jeknuo - i to je bilo sve. Iz daljine bi netko pomislio da je čuo neku riječ.

- f ondaZ

- I onda sam se vratila za kartaški stol. Igrao se zadnji štih.

204

- I samo ste sjeli i nastavili kartati? - Da.

- S dostatnim zanimanjem za partiju da biste mi poslije dva dana mogli ispričati kako je tko zvao i odigrao?

- Da - jednostavno je odgovorila gospođa Lorrimer.

- Epatant! - rekao je Hercule Poirot.

Zavalio se u naslonjaču. Nekoliko je puta kimnuo. A onda za promjenu potresao glavom.

- No, madame, i dalje tu nešto ne razumijem. - Da?

- Čini mi se da sam propustio neku činjenicu, odnosno da mi je promaknuo neki čimbenik. Vi ste žena koja sve pomno razmotri i odvagne. Odlučite se, zbog nekog razloga, upustiti u golem rizik. Upustite se - uspješno. I onda, i to nakon dva tjedna, promijenite odluku. Iskreno govoreći, madame, nekako mi sve to čudno zvuči.

Čudan osmijeh iskrivio joj je usne.

- Imate posve pravo, gospodine Poirot, jednu činjenicu ne znate. Je li vam gospođica Meredith rekla gdje smo se srele neki dan~
- Negdje blizu stana gospođe Oliver, mislim da je tako rekla.
- Vjerujem da je tako. No, mislila sam na ime ulice. Anne Meredith me je srela u Ulici Harley.
- Ah! - Pozorno ju je promatrao. - Počinjem shvaćati.
- Da, mislila sam da hoćete. Pošla sam jednom specijalistu. Potvrdio mi je ono na što sam napola sumnjala.
Osmijeh joj se raširio licem. Više nije bio nekako neprirodan i gorak. Iznenada je postao ugodan.

y

205

- Neću još dugo igrati bridž, gospodine Poirot. Oh, nije to liječnik rekao baš tako izmvno. Malo je uljepšao istinu. Jako se pazeći i čuvajući itd., itd. mogla bih poživjeti još nekoliko go~ina. No, neću se tako ponašati. Nisam takva žena.

- Da, da, počinjem shvaćati - rekao je Poirot.

- Vidite, i to je prevagnulo. Mjesec - dva mjeseca, možda - svakako ne duže. I tada, baš kad sam odlazila od specijalista, srela sam gospoc~icu Meredith. Pozvala sam je na čaj.

Na tren je zastala, pa nastavila:

- Nisam ja, na kraju, posve zla žena. Dok smo pile čaj, stalno sam razmišljala. Mojim postupkom te večeri nisam samo gospodina Shaitanu lišila života (to je već učinjeno i ne može se više ispraviti), nego sam također, u različitim stupnjevima, nepovoljno utjecala na život ostalo troje ljudi. Zbog mojeg djela dr. Roberts, major Despard i Anne Meredith - a nitko mi od njih nikad ništa našao nije učinio - prolazili su kroz velike patnje, a možda su se čak našli i u velikoj opasnosti. Barem sam to mogla promijeniti. Nisam sigurna da me osobito pogađaju nevolje dr. Roberta ili majora Despada - premda će vjerojatno i jedan i drugi proživjeti mnogo više godina nego ja. Njih su dvojica muškarci, koji su se mogli do nekog stupnja brinuti sami za sebe. No, kad sam pogledala Anne Meredith

Oklijevala je, pa polako nastavila:

- Anne Meredith je još djevojka. Čitav je život pred njom. Ovaj nesretan događaj mogao bi joj uništiti život... Nikako se nisam mogla pomiriti s tom mišlju...

A onda, gospodine Poirot, dok su mi se te misli sve češće i žešće motale po glavi, shvatila sam da se

206

obistinilo ono što ste samo natuknuli: I, danas poslijepodne sam vas nazvala...

U mukloj tišini prolazile su minute.

Hercule Poirot se nagnuo naprijed. Zagledao se, namjerno zabuljio kroz sve gušću tamu, ravno u gospođu Lorrimer. Uzvratila mu je jednako intenzivnim pogledom, mirno i bez ikakve nervoze.

Naposljetku Poirot se oglasio:

- Gospođo Lorrimer, jeste li sigurni - jeste li potpuno sigurni (reći ćete mi istinu, zar ne~) - da umorstvo gospodina Shaitane nije izHedeno s predumišljajem~ Zar nije točno da ste umorstvo unaprijed isplanirali - da ste pošli na večeru a da ste u mislima već isplanirali umorstvo?

Bez pokreta gospođa Lorrimer ga je gledala nekoliko trenutaka, a onda oštro odmahнула glavom.

- Ne - rekla je.

- Niste umorstvo unaprijed isplanirali~ - Ne, sigurno nisam.

- Onda - onda... Ah, pa vi mi lažete - zacijelo lažete!...

Glas gospoc~e Lorrimer poput noža je presjekao zrak.

- Zaboga, gospodine Poirot, zaboravljate se. Čovječuljak je skočio na noge. Ushodao se s jednog do drugog kraja sobe, mrmljajući za sebe i izbacujući rafale kratkih nerazumljivih riječi.

Iznenada je rekao: - Dopustite mi.

I, zaputivši se do prekidača, upalio je svjetlo. Vratio se, sjeo u naslonjač, stavio obje ruke na koljena i zagledao se ravno u svoju domaćicu.

- Pitanje je - rekao je - može li uopće Hercule Poirot pogriješiti~

207

- Nitko nema uvijek pravo - hladno je uzvratila gospođa Lorrimer.

- Ja imam - rekao je Poi~ot. - Uvijek imam pravo. Toliko sam uvijek i bez izuzetka u pravu da me to već zapanjuje. No, sada se čini, i to se doista čini, da imam krivo. I to me uznemiruje. Pretpostavljam da znate što govorite. Vi ste ubojica! Fantastično je da Hercule Poirot zna bolje od vas kako ste to izveli.

- Fantastično i vrlo apsurdno - rekla je gospoc~a Lorrimer još

hladnijim glasom.

- Znači ja sam lud. Nema dvojbe da sam lud: Ne - sacre nom d'un petit bonhomme - ja nisam lud! Ja imam pravo. Moram imati pravo. Spreman sam vam povjerovati da ste ubili gospodina Shaitanu - ali niste ga ubili na način kako ste to meni opisali. Nitko ne može učiniti nešto što nije dans son caractere!

Zastao je. Gospođa Lorrimer je gnjevno uzdahnula i zagrizla usnu. Zaustila je da nešto kaže, ali Poirot ju je preduhitrio.

- Ili je umorstvo Shaitane unaprijed isplanirano ili ga uopće niste vi ubili!

Gospođa Lorrimer je oštro rekla:

- Doista vjerujem da jeste ludi, gospodine Poirot. Ako sam spremna priznati da sam učinila umorstvo, teško je povjerovati da bih onda lagala kad je riječ o tomu kako sam ga izvela. Kakvog bi to imalo smisla~

Poirot je ponovno ustao i prošetao po sobi. Kad se vratio do naslonjača, ponašanje mu se potpuno promijenilo. Bio je blag i ljubazan.

- Niste vi ubili Shaitanu - rekao je nježno. - Sad to shvaćam. Sad sve shvaćam. Ulica Harley. I mala Anne Meredith stoji osamljena i bespomoćna na pločniku. Vidim i drugu djevojku - prije mnogo godina, djevojku koja je uvijek kroz život prolazila sama

208

grozno sama i osamljena. Da, sve to sad shvaćam. No, jedno ne shvaćam - zašto ste tako sigurni da je Anne Meredith učinila umorstvo~

- Zaboga, gospodine Poirot

- Potpuno vam je beskorisno buniti se - i dalje mi lagati, madame. Kažem vam, ja znam istinu. Potpuno su mi poznati osjećaji koji su vas tog dana obuzeli na Ulici Harley. Ne biste to učinili za dr. Robertsa - o, ne! Ne biste to učinili ni za majora Desparda, non plus. Ali, Anne Meredith je nešto posve drugo. Osjećate neko sažaljenje za nju, zato što je ona učinila isto što i vi nekad. Vi čak niti ne znate - ili barem tako mislim - kakvog je razloga mogla imati da učini zločin. No, posve ste sigurni da ga je učinila. Bili ste sigurni i one večeri - večeri kad se to zbilo - kad vas je ravnatelj Battle pozvao da iznesete vlastite poglede o slučaju. Da, sve znam, zar ne vidite~ Posve je

beskorisno i dalje mi lagati. Shvaćate to, zar ne~

Pričekao je na odgovor, ali gospođa Lorrimer nije rekla ni riječi. Kimnuo je glavom u znak zadovoljstva.

- Da, osjećajni ste. To je dobro. Vrlo ste plemenito, madame, preuzeli odgovornost na sebe, dopuštajući tom djetetu da se spasi.

- Zaboravljate - rekla je gospođa Lorrimer suhim glasom - da nisam nevinna žena. Prije mnogo godina, gospodine Poirot, ubila sam svojeg supruga...

Na trenutak je zavladao muk.

- Razumijem - rekao je Poirot. - To je pravda. Naposljetku, samo pravda. Vrlo logično razmišljate. Spremni ste propatiti zbog onog što ste učinili. Umorstvo je umorstvo - nije važno tko je žrtva. Madame, hrabri ste i josno sagledavate činjenice. Ali još vas jedanput pitam: Kako možete biti tako sigurnii' Kako znate da je Anne Meredith ubila gospodina Shaitanu?

209

Gospođa Lorrimer je duboko uzdahnula. Posljednji joj je otpor nestao i prije nego što je Poirot završio. Poput djeteta jednostavno je odgovorila:

- Zato što sam je vidjela - rekla je.

210

POGLAVLJE DVADESETSEDMO

NEPOSREDNf SVJ~DOK

Iznenada Poirot se nasmijao. Nije se mogao obuzdati. Zabacio je glavu, dok je cijelom sobom odjekivao njegov galski smijeh.

- Pardon, madame - rekao je brišući suze s očiju. - Nisam se mogao suzdržati. Ovdje se nadmećemo argumentima i promišljamo. Postavljamo pitanja! Pozivamo se na psihologiju - a sve to vrijeme postoji i neposredan svjedok zločina. Recite mi, preklinjem vas.

- Večer je već poodmaknula. Anne Meredith je bila lažni igrač. Ustala je i pogledala partnerove karte, a onda hodala po sobi. Igra u tom trenutku nije bila osobito zanimljiva - ishod je bio očit. Nisam se morala usredotočiti na karte. Kad smo ušli u završnicu, pogledala sam prema kaminu. Anne Meredith se sagnula nad Shaitanom. Dok sam je gledala, uspravila se - ruka joj je zapravo još ležala na njegovim grudima - taj položaj je pobudio moje zanimanje i iznenac~enje. Uspravila se i vidjela sam joj lice, kao i kratak pogled

koji nam je uputila. Krivnja ili strah - to sam joj vidjela na licu. Naravno, tada nisam znala što se zbilo. Jedino sam se pitala što je to dovraga ta djevojka mogla raditi. Kasnije - znala sam o čemu se radilo. Poirot je kimnuo.

- Ali ona nije znala da vi znate. - Ona nije znala da ste je vidjeli?

- Siroto dijete - rekla je gospođica Lorrimer. Mlada zaplašena - još se je morala probijati kroz život. ~udite li se da sam - pa, da sam držala jezik za zubima!

211

- Ne, ne, uopće se ne čudim.

- Osobito znajući da ja - da ja sama... - Završila je rečenicu slegnuvši ramenima. - Sigurno nisam ja trebala uprti prstom. To je za policiju.

- Baš tako - ali danas ste otišli mnogo dalje. Sumorno, gospođa Lorrimer je rekla:

- Nikad nisam bila žena nježna srca ili puna suosjećanja, ali pretpostavljam da se u ljudi takvi osjećali lavljaju s godinama. Uvjeravam vas da se ne povodim često za sažaljenjem.

- Nije to uvijek pouzdan vodič, madame. Mademoiselle Anne je mlada, krhka, izgleda plaha i ustrašena - oh, da, čini se osobom vrlo vrijednom suosjećanja. Ali, ne slažem se. Da vam kažem, madame, zašto je Anne Meredith ubila gospodina Shaitanu. Zato što je on znao da je ubila jednu postariju gospođu kojoj je služila kao pratiteljica - zato što ju je ta gospođa otkrila u sitnoj krak~i.

Gospođa Lorrimer je bila pomalo zapanjena. - Je li to točno, gospodine Poirot~

- Uopće ne sumnjam u to. Tako je nježna - tako blaga - čovjek bi rekao. Ma! Ona je opasna, madame, opasna je ta mala mademoiselle Anne! Kad je riječ o njezinoj vlastitoj sigurnosti, vlastitoj udobnosti, divljački će udariti - izdajnički. Za mademoiselle Anne ta dva zločina neće biti i posljednja. Njima će steći samopouzdanje...

Gospođa Lorrimer je oštro podviknula:

- Grozno je to što govorite, gospodine Poirot. Grozno!

Poirot je ustao.

- Madame, sada odlazim. Razmislite o svemu što sam vam rekao.

Gospođa Lorrimer je ostavljala dojam određene

21?

nesigurnosti. Pokušavajući vratiti svoje uobičajeno ponašanje, rekla je:

- Ako mi to bude odgovaralo, gospodine Poirot, potpuno ću zaniijekati ovaj naš razgovor. Ne zaboravite da nemate svjedoka. Ono što sam vam upravo rekla o tome što sam vidjela te kobne večeri - hm, to je posve privatno, nešto samo između nas dvoje.

Poirot je sumorno odvratio:

- Ništa bez vašeg pristanka, madame. Budite mirni. Imam vlastite metode. Sada kad znam kamo smjeram

Uzeo joj je ruku i podignuo do usana.

- Dopustite mi, madame, da vam kažem kako ste osobita žena. Primate moje poštovanje. Doista ste jedna od tisuću. Pa, niste čak učinili ono što ostalih 999 od tisuću žena nije moglo ne učiniti.

- Što to~

- Rekli ste mi zašto ste ubili svojeg supruga - i kako je potpuno opravdan bio takav postupak. Gospođa Lorrimer se ukočila.

- Zaboga, gospodine Poirot - kruto je odgovorila. - Moji se razlozi nikoga ne tiču.

- Magnifique! - rekao je Poirot, i još jedanput podignuo njezinu ruku do svojih usana, te napustio sobu.

Vani je bilo hladno, pa je niz ulicu gledao hoće li naići taksi. No, nigdje ni jednog na vidiku.

Zaputio se pješke u smjeru King's Roada.

Dok je hodao, stalno je razmišljao. Povremeno bi kimnuo glavom; jedanput je zamahnuo glavom. Pogledao je preko ramena. Netko se uspinjao

stubama kuće gospođe Lorrimer. Prema obrisima figure, vrlo vjerojatno Anne Meredith. Oklijevao je na trenutak, pitajući se da li da se vrati; ali, ipak je nastavio.

213

Došavši kući, ~tvrdio je da je Battle otišao ne ostavivši nikakve poruke.

Pošao je nazvati ravnatelja.

- Hallo. - Javio se Battle. - Ima li što?

- Je crois bien. Mon ami, moramo uhvatiti onu Meredith - i to što prije.

- Ja je hvatam - ali zašto što prije?

- Zato, prijatelju dragi, jer bi mogla postati opasna.

Battle je šutio nekoliko trenutaka. A onda je rekao:

- Znam što mislite. Ali, nitko... ah, pa, ne smijemo se kockati. Zapravo, već sam joj poslao pismo. Službeno izvješće u kojem joj najavljujem da ću je sutra posjetiti. Možda bi je valjalo malo preplašiti.

- Moglo bi se, ako ništa drugo. Smijem li vam se pridružiti?

- Naravno. Bio bih počašćen vašom nazočnošću, gospodine Poirot.

Poirot je spustio slušalicu zamišljena lica.

Nikako se nije mogao smirti. Dugo je sjedio pred kaminom, mršteći se nekako sam za sebe. Naposljetku, otklonivši neke strepnje i sumnje, pošao je na spavanje.

- Vidjet ćemo sutra ujutro - promrmljao je.

No, nije imao pojma što će donijeti sljedeće jutro.

214

POGLAVLJE DVADESETOSMO

SAMOUBOJSTVO .

Kad je zazvonio telefon, Poirot je sjedio za jutarnjom kavom i pecivom.

Podignuvši slušalicu, začuo je Battleov glas: - Je li to gospodin Poirot~

- Da, ja sam. Qu'est ce qu'il y a?

Čim se ravnatelj javio, i promijenio glas, Poirot je naslutio da se nešto dogodilo. Vratile su mu se neke neodređene slutnje.

- No brzo, prijateiju, recite mi. - Gospođa Lorrimer.

- Lorrimer - da\$

- Što ste joj dovraga rekli - ili što je ona vama rekla - jučer~ Niste mi ništa kazali o tomu; zapravo, ostavili ste me u uvjerenju da hvatamo onu djevojku Meredith. Poirot je mirno upitao:

- Što se dogodilo~ - Samoubojstvo.

- Gospođa Lorrimer je učinila samoubojstvo?

- Tako je. Čini se da je odnedavno bila vrlo deprimirana i nekako posve drugačija. Liječnik joj je prepisao neko sredstvo za spavanje. Prošle je noći uzela preveliku dozu.

Poirot je duboko uzdahnuo.

- Uopće ne dolazi u obzir - nesretan slučaj~

- Ni slučajno. Sve je jasno kao suza. Napisala je pisma za ono troje.

- Koje troje\$

- Ostalo troje. Za Robertsa, Desparda i gospođicu Meredith. Sve jasno i glasno - nikakva oko

215

lišanja. Samo im je napisala kako im želi priopćiti da prečicom bježi iz sve te gužve - da je ona ubila Shaitanu - da se ispričava - ispričava - svakom od njih troje za neugodnosti i neprilike koje su pretrpjeli. Savršeno mirno, gotovo kao poslovno pismo. Tipično za tu ženu. Kako je hladnokrvna!

Nekoliko trenutaka Poirot nije odgovarao.

Znači, to je bila posljednja riječ gospođe Lorrimer. Naposljetku se odlučila zaštititi Anne Meredith. Kratka, bezbolna smrt umjesto duge i bolne, a posljednji joj je čin u životu posve altruistički - spas djevojke za koju je vezana posebnim suosjećanjem. Sve je isplanirala i izvela s posve nemilosrdnom djelotvornošću - samoubojstvo pomno objavljeno svim trima zainteresiranim strankama. Koje (i žene! Obuzimalo ga je sve veće divljenje. Baš tipično za nju jasna odlučnost, postojana ustrajnost da se odluka i provede.

Mislio je da ju je uspio uvjeriti - ali očito se pokorila vlastitoj prosudbi. Zena izrazito jake volje. Inspektorova razmišljanja prekinuo je Battleov glas.

- Što ste joj dovraga jučer rekli~ Mora da ste joj nešto natuknuli i ovo je posljedica. No, nagovijestili ste da je rezultat razgovora s njom nedvojbeno sumnja u gospođicu Meredith.

Poirot nije ništa rekao nekoliko trenutaka. Osjećao je da ga mrtva gospođa Lorrimer obvezuje svojom oporukom.

Naposljetku je polako progovorio: - Pogriješio sam...

Njegov jezik nije bio priviknut na te riječi i nisu mu se sviđale.

- Učinili ste pogrešku, haZ - rekao je Battle.

216

No, unatoč svemu, morala je pomisliti da ste joj na tragu. Loše - loše je što ste je pustili da vam tako isklizne kroz prste.

- Ništa joj ne biste uspjeli dokazati - rekao je Poirot.

- Ne - pretpostavljam da je to točno... Možda je ovako najbolje. Vi - hm - niste nekako smjerali da se to dogodi, gospodine Poirot~ Zlovoljno je Poirot odbacio tu mogućnost. A zatim rekao:

- Recite mi točno što se zbio.
- Roberts je otvorio svoje pismo malo prije osam sati. Nije gubio vrijeme, smjesta je pojurio do automobila, naredio svojoj domaćici da nas nazove, što je ona i učinila. Stigao je do kuće i u%tvrdio da je još nisu budili, pohitao do njezine sobe - ali prekasno. Pokušao je s umjetnim disanjem, ali ništa. Ubrzo je stigao i naš područni liječnik i samo se složio s njegovim postupkom.
- O kakvom se sredstvu za spavanje radi?
- Mislim "Veronalu". Sredstvo iz skupine barbiturata. Pokraj kreveta je ležala bočica s tabletama.
- A što je s ostalo dvoje? Zar oni nisu pokušali stupiti u vezu s vama~
- Despard je izvan grada. Nije niti vidio svoju jutarnju poštu.
- A - gospođica Meredith? - Upravo sam je nazvao. - Eh bien?
- Nekoliko trenutaka prije mojeg poziva otvorila je pismo. Pošta tamo dolazi kasnije.
- I kako je reagirala~
- Posve prim~ereno. Pristojno prikriven snažan osjećaj olakšanja. Sokirana i ožalošćena - tako nešto.

217

Poirot je na tren zastao, o onda rekao: - Gdje ste sada, dragi prijatelju~

- Cheyne Lane. , - Bien. Odmah dolazim.

U predvorju Cheyne Lanea zatekao je dr. Roberts na odlasku. Liječnikovu kičenu ponašanju ovog jutra nije bilo ni traga. Doimao se blijed i potresen.

- Opaka stvar, gospodine Poirot. Ne mogu reći da ne osjećam olakšanje - s moje točke gledišta - ali, istinu da vam kažem, pomalo sam šokiran. Nikad, ni na trenutak, nisam pomislio da je baš gospođa Lorrimer probola Shaitanu. Za mene je to golemo iznenađenje.

- I ja sam iznenađen.

- Tiha, dobro odgojena, suzdržana žena. Ne mogu je zamisliti u jednom takvom činu nasilja. Pitam se što ju je nagnalo na to? Ah, to nikad nećemo doznati. Premda priznajem da sam znatiželjan.

- Ovaj događaj - to mora da vam je maknulo kamen sa srca~

- Ah, nedvojbeno. Ne priznati to bila bi čista hipokrizija. Nije baš

ugodno živjeti pod sjenom sumnje za umorstvo. A kad je riječ o sirotoj ženi - pa, nedvojbeno je to najbolji izlaz.

- Tako je i ona mislila. Roberts je kimnuo.

- Savjest, pretpostavljam - rekao je dok je izlazio iz kuće.

Poirot je zamišljeno kimao glavom. Liječnik je pogrešno ocijenio situaciju. Nije je kajanje nagnalo da sebi oduzme život.

Penjući se stubama na prvi kat, zastao je da kaže nekoliko utješnih riječi postarijoj služavki koja je tiho plakala.

218

s, .

- To je tako grozno, gospodine. Tako strašno grozno. Svi smo je voljeli. A i jučer dok ste s njom pili čaj bila je tako ugodna i tiha. I, da~nas je više nema. Nikad neću zaboraviti ovo jutro - nikad, dok god sam živa. Onaj gospodin se zalijepio za zvonce. Triput je zvonio prije nego što sam stigla do vrata. I "Gdje vam je gospodarica~" vikao je na mene. Toliko sam bila zbunjena da nisam mogla odgovoriti. Znate, nikad nismo ulazili u njezinu sobu dok ne bi pozvonila tako je naredila. Nisam mogla prozboriti ni riječi. A onda doktor kaže "Gdje je njezina soba~" i otrči uz stube, a ja za njim i pokažem mu vrata, a on uleti, nije niti pokušao kucati, baci pogled na nju kako leži i kaže "prekasno". Već je bila mrtva, gospodine. Ali, poslao me po vinjak i toplu vodu, i beznadno ju je pokušavao vratiti u život; ali, nije se više moglo. A onda je došla policija i sve to - to je - to je - nedolično, gospodine. Ne bi se dopalo gospođi Lorrimer. Sigurno, što oni imaju s tim, premda se dogodio nesretan slučaj i premda je sirota gospodarica greškom uzela preveliku dozu.

Poirot nije odgovarao na njezina pitanja. Rekao je:

- Sinoć se vaša gospodarica posve uobičajeno ponašala~ Je li se doimala i uzrujanom ili uopće zabrinutom~

- Ne, mislim da nije, gospodine. Bila je umorna - i mislim da je osjećala bol. Odnedavno nije baš bila dobra zdravlja, gospodine.

- Ne, znam da nije.

Opazivši suosjećanje u njegovu glasu, žena nije prestajala.

- Nikad se nije žalila, gospodine, ali i kuharica i ja smo već duže vremena bile zabrinute za nju. Nije

219

više mogla raditi kao nekad i brzo se umarala. Mislim da je možda

dolazak mlade dame, nakon što ste vi otišli, ipak bilo malo previše za nju.

S nogom na stubi, Poirot se okrenuo.

- Mlada dama? Sinoć je ovdje bila neka mlada dama?

- Da, gospodine. Čim ste vi otišli. Gospođica Meredith, tako se zvala.

- Je li dugo ostala~

- Oko jedan sat, gospodine.

Poirot je šutio nekoliko trenutaka, a onda upitao: - A poslije?

- Gospodarica je pošla na počinak. Večerala je u krevetu. Rekla je da je umorna.

Poirot je umuknuo, a onda rekao:

- Zna li da li je sinoć vaša gospodarica pisala kakva pisma?

- Mislite nakon što je otišla u krevet~ Mislim da nije, gospodine.

- Ali, jeste li sigurni?

- Na stolu u predvorju stajalo je nekoliko pisama spremnih za poslati. Uvijek smo ih uzimali neposredno prije nego zaključamo kuću. Ali mislim da su tamo stavljena tijekom dana.

- Koliko ih je bilo~

- Dva ili tri - nisam posve sigurna, gospodine. Mislim tri.

- Vi ili kuharica - tko god da ih je ponio na poštu - niste slučajno vidjele na koga su bila adresirana? Nemojte se uvrijediti zbog mojeg pitanja. Ovo je vrlo važno.

- Sama sam ih ponijela na poštu, gospodine. Pročitala sam adresu na najgornjoj omotnici - bilo je poslano tvrtki "Fortnum and Mason's". Za ostala ne

220

bih mogla ništa reći.

Govorila je ozbiljno i iskreno.

- Jeste li sigurni da nije bilo više od tri pisma~ - Da, gospodine, posve sam sigurna.

Poirot je sumorno kimnuo glavom. Ponovno se zaputio uz stube. I onda je rekao:

- Zna, vjerujem da je vaša gospodarica uzimala lijekove kako bi mogla zaspati.

- O, da, gospodine, tako je odredio liječnik. Dr. Lang.

- A gdje su stajala ta sredstva za spavanje~ - U malom ormariću u gospodaričinoj sobi. Poirot više nije postavljao nikakvih pitanja.

Pošao je gore. Bio je potišten.

Na gornjem katu pozdravio ga je ravnatelj Battle. Ravnatelj se doimao zabrinuto i umorno.

- Drago mi je da ste došli, gospodine Poirot. Da vam predstavim dr. Davidsona.

Područni liječnik je pružio ruku. Bio je visok, melankoličan čovjek.

- Nismo imali sreće - rekao je. - Sat-dva ranije možda smo je mogli spasiti.

- Hm - rekao je Battle. - Ne smijem to službeno reći, ali nije mi žao. Bila je - pa, bila je dama. Ne znam razlog zbog kojeg je ubila Shaitanu, ali dopuštam i mogu zamisliti da je razlog bio valjan.

- U svakom slučaju - rekao je Poirot - dvojbeno je da li bi živjela dovoljno dugo da izađe pred sud. Bila je jako bolesna.

Liječnik je kimnuo.

- Rekao bih da imate pravo. Pa, možda je ovako najbolje.

Pošao je niz stube. Battle je krenuo za njim.

221

- Trenutak, doktore.

S rukom na vratima spavaće sobe, Poirot je promrmljao: - Smijem li ući~ '

Battle je kimnuo preko ramena. - Kako da ne. Gotovi smo. - Poirot je ušao u sobu i zatvorio vrata za sobom...

Prišao je krevetu i zagledao se u smireno lice mrtve žene.

Bio je vrlo uznemiren.

Je li ova mrtva žena pošla u grob u posljednjem odlučnom naporu da smrti i sramote spasi jednu mladu djevojku - ili postoji i neko drukčije, mnogo zlokobnije tumačenje?

Bile su određene činjenice...

Iznenada se sagnuo i zagledao u tamnu, bezbojnu masnicu na ženinoj ruci.

Uspravio se. U očima mu se pojavio čudan, mačji odsjaj koji bi neki njegovi članski suradnici odmah prepoznali.

Brzo je izašao iz sobe i pošao u prizemlje. Battle i neki njegov suradnik su telefonirali. Potonji je spustio slušalicu i rekao:

- Nije se vratio, gospodine.

- Despard. Pokušavam ga dobiti. Došlo mu je neko pismo na kojem je žig pošte Chelsea.

Poirot je zapitao nešto posve nevažno.

- Je li dr. Roberts doručkovao kad je došao ova mo? =

Battle ga je iznenađeno pogledao.

- Ne - odgovorio je. - Sjećam se da je rekao kako je došao ovamo bez doručka.

- Znači sad bi mogao biti kod kuće. Možemo ga dobiti.

- Ali'zošto - Z

22?

No, Poirot je već vrtio brojčanik. I potom se oglasio:

- Dr. Roberts? Je li to dr. Roberts? Mais oui, ovdje Poirot. Samo jedno pitanje. Je li vam dobro poznat rukopis gospođe Lorrimer?

- Rukopis gospođe Lorrimer? Ja - ne, mislim da ga nikad prije nisam vidio.

- Je vous remercie.

Poirot je brzo spustio slušalicu. Battle se zagledao u njega.

- Što hoćete zapravo s tim, gospodine Poirot? tiho je upitao.

- Cujte, prijatelju! Nekoliko minuta nakon što sam jučer napustio ovu kuću, došla je gospođica Meredith. Zapravo vidio sam je kako se penje uz stube, premda nisam bio posve siguran u tom trenutku da je ona. Čim je otišla, gospođa Lorrimer je legla u krevet. Koliko sobarica zna, nije pisala nikakva pisma. A, zbog razloga koje ćete shvatiti kad vam prepričam naš razgovor, ne vjerujem da je ona tri pisma napisala prije mojeg posjeta. Pa, kad ih je onda napisala? Battle je zazviždao.

- Bože, vi mislite

Telefon je zazvonio. Narednik je dignuo slušalicu. Poslušao je na trenutak, a onda se okrenuo Battleu.

- Narednik O'Connor zove iz Despardova stana, gospodine. Ima razloga vjerovati da je Despard otišao dolje u Wallingford-on-Thames. Poirot je uhlvatio Battlea za ruku.

- Brzo, prijatelju dragi! I mi moramo požuriti u Wallingford. Kažem vam, nekako sam nemiran. Ovo možda još nije kraj. Ponavljam vam, prijatelju, ta mlada dama je opasna.

223

POGLAVLJE DVADESETDEVETO
NESRETAN SLUČAJ

- Anne - rekla je Rhoda. - Mmmm~

- Ma ipak, Anne, nemojte mi odgovarati dok vam je pola uma usredotočeno na križaljku. Željela bih da me pažljivo pratite.

- Pratim.

Anne se potpuno uspravila i odložila novine.

- E, to je već bolje. Gledajte, Anne - Rhoda je oklijevala. - Kad je riječ o tom čovjeku koji nam dolazi.

- Ravnatelju Battleu~

- Da, Anne, voljela bih da mu kažete - o svojem boravku kod Bensonovih.

Glas joj je postao hladan. - Besmislica. Zašto bih~

- Zato što - pa, moglo bi izgledati - kao da nešto skrivate. Sigurna sam da bi bilo bolje da to spomenete. - Sad više ne mogu - hladno je uzvratila Anne.

- Željela bih da ste to u početku učinili.

- Pa, sad je ionako prekasno petljati s tim.

- Da. - Ipak nije zvučalo kao da je Rhoda uvjerena. '

Anne je rekla pomalo nervozno:

- U svakom slučaju, ne mogu shvatiti zašto. To nema nikakve veze s ovom gužvom.

- Ne, naravno da nema.

- Tamo sam provela samo oko dva mjeseca. On te podatke želi samo - pa, dobro - samo kao neka pisma ocjenom i preporukom. Dva mjeseca posve su nevažna.

224

- Jesu, znam da jesu. Vjerujem da govorim gluposti, ali zbog toga se doista brinem. Osjećam da bi trebalo to spomenuti. Znae, ako to nekako drukčije izac~e na vidjelo, moglo bi zvučati loše - mislim, to vaše prikrivanje.

- Ne vidim kako bi to moglo izaći na vidjelo. Osim vas nitko ne zna.

- N-ne~

Anne je željela iskoristiti blagu nesigurnost u Rhodinu glasu.

- Pa, tko zna~

- E, svatko u Combeacreu - odgovorila je Rhoda nakon kratke stanke.

- Ah, to! - Slijeganjem ramena Anne je zanemarila tu mogućnost. - Ravnatelj će teško sresti nekoga iz Combeacrea. Ako sretne, pa to bi bila nevjerojatna slučajnost.

- To se dogac~a.
  - Rhoda, zašto ste se tako uhvatili za to~ Gundđate i samo gundđate.
  - Strašno mi je žao, mila. Sami znate kako bi se mogli policajci ponašati ako pomisle da nešto - eto krijete.
  - Nikad neće doznati. Tko bi im rekao~ Nitko to ne zna osim vas. .
  - Te je riječi izgovorila drugi put. Ponavljajući ih, glas joj se malo promijenio - nešto čudno i nagađajuće začulo se u njemu.
  - Oh, mila, željela bih da im to kažete - sva nesretna uzdahnula je Rhoda.
  - S osjećajem krivnje gledala je u Anne, ali ona nije gledala u nju. Sjedila je namrgođena lica kao da nešto proračunava.
  - Major Despard se čini posve zabavnim ~- rekla
- 225
- je Rhoda.
  - Što? O, da.
  - Anne, doista je privlačan. Ako ga ne želite, prepustite, prepustite, odmah ga prepustite meni!
  - Ne budite apsurdni, Rhoda. Uopće mu nije stalo do mene.
  - A zašto onda stalno navraća? Naravno da mu je stalo. Naravno da ga vi zanimaju. Baš ste ona prava mlada dama u nevolji kakve on voli spašavati. Anne, doimate se tako predivno bespomoćnom.
  - Prema meni je jednako ljubazan kao i prema vama.
  - To je samo posljedica uglađenosti. No, ako ga vi ne želite, rado ću odigrati ulogu suosjećajnog prijatelja - utješiti njegovo slomljeno srce itd., itd., pa naposljetku možda ga se i dokopam. Tko zna~ - završila je Rhoda, ipak pomalo nedolično.
  - Kad je o meni riječ, samo izvolite, draga moja - smijući se rekla je Anne.
  - Tako mu je dražestan stražnji dio vrata - uzdahnula je Rhoda. - Crven poput cigle i mišićav.
  - Mila, zar morate biti tako ganutljivo neukusni~ - Sviđa li vam se on, Anne~
  - Da, jako mi se sviđa.
  - Kako smo samo ukočeni i pribrani? Mislim da mu se i ja malo sviđam - ne toliko kao vi, ali ipak malo.
  - Oh, ali vi se njemu doista svic~ate.
  - Ponovno. se javio neki neuobičajen prizvuk u njezinu glasu, ali

Rhoda to nije opazila.

- Kad dolazi ono naše njuškalo~ - upitala je.

--U dvanaest - odgovorila je Anne. Nekoliko je trenutaka šutjela, a onda rekla: - Sad je tek pola jedanaest. Pođimo do rijeke.

226

- Ali zar neće - zar nije Despard rekao da će navratiti oko jedanaest?

- A zašto bismo ga čekale~ Možemo mu ostaviti poruku kod gospođe Astwell kaino smo otišle, pa može doći za nama.

- Zapravo, kako je majka znala govoriti - draga moja, ne daj se lako uhvatiti! - nasmijala se Rhoda. Pa, podimo.

Izašla je iz sobe i zaputila se kroz vrtna vrata. Anne ju je slijedila.

Samo deset minuta nakon toga major Despard je stigao u Wendon Cottage. Malo je uranio, znao je to, ali se ipak iznenadi vidjevši da su obje djevojke već otišle.

Prošao je kroz vrtna vrata i zaputio se preko polja, te skrenuo desno puteljkom.

Nekoliko trenutaka gospođa Astwell je gledala za njim, zaboravivši svoje prijepodneve obveze.

- Zagrijao se. Za jednu ili drugu - dodala je za sebe. - Mislim za gospođicu Anne, ali nisam sigurna. Ne može mu se mnogo pročitati na licu. Jednako se odnosi spram jedne, kao i spram druge. Nisam sigurna da se obje nisu zagrijale i za njega. Ako je tako, neće još dugo ostati tako bliske prijateljice. Ništa tako ne može pokvariti djevojačko prijateljstvo kao kad se muškarac postavi između njih.

Uzbuc~ena i zadovoljna što će možda pridonijeti buđenju jedne romanse, gospođa Astwell je ušla u kuću oprati suđe i pospremiti stol poslije doručka. No, ponovno se oglasilo zvonce.

- Kvrugu i vrata - rekla je gospođica Astwell. Namjerno to čine. Neki paket, pretpostavljam, ili je možda brzojav.

Polako se zaputila k ulaznim vratima.

227

Tamo su je čekala dva gospodina - sitan gospodin, stranac i jedan izraziti engleski gospodin, krupan i zdepast. Potonjeg je već vidjela i sjetila ga se.

- Gospođica Meredith je' kod kuće~ - upitao je krupan muškarac.

Gospođa Astwell je odmahнула glavom. - Upravo je izašla.

- - Doista~ Kamo~ Nismo je sreli.

Skrivečki proučavajući neobične brkove onog drugog gospodina, te zaključivši da ta dvojica po svemu sudeći ne bi mogli biti prijatelji, gospođica Astwell je odlučila odgoditi i prije sljedećeg izravnog pitanja.

- Otišla je na rijeku - objasnila je. Drugi gospodin je zapitao:

- A druga dama? Gospođica Dawes - Obje su otišle.

- Ah, hvala vam - rekao je Battle. - Da vidimo, kako se odavde dođe do rijeke~

- Prvo krenete lijevo niz puteljak - smjesta je odgovorila gospođica Astwell. - Kad dođete do staze za tegljenje, skrenite desno. Čula sam ih kako govore da će poći tim smjerom - dodala je u želji da im pomogne. - Otišle su prije četvrt sata, ne više. Brzo ćete ih dostići.

- A pitam se - promrmljala je za sebe, nevoljko zatvarajući ulazna vrata zagledana u njihova leđa dok su odmicali niz puteljak - a tko biste mogli biti vas dvojica~ Nekako vas ne mogu smjestiti na pravo mjesto.

Gospođa Astwell se vratila do kuhinjskog slivnika, a Battle i Poirot su, kako im je i rekla, skrenuli ulijevo - puteljkom koji se razdvajao i iznenada se prekidao kad je došao do staze za tegljenje uz samu rijeku.

Poirot je žurio, a ravnatelj ga je upitno gledao.

228

- Nešto nije u redu, gospodine Poirot? U nekoj ste groznoj žurbi.

- Istina je. Osjećam neku nelagodu, slutnju, prijatelju dragi!

- Neki poseban razlog? Poirot je odmahnuo glavom.

- Ne. No, razne su mogućnosti. Nikad se ne zna...

- Nešto vam se mota po glavi - rekao je Battle. - Požurivali ste da još prijepodne dođemo ovamo, da ne gubimo ni trena - i, vjerujte mi, doista ste pozornika Turnera natjerali da stisne gas! Od čega strahujete~ Ta djevojko je već izbacila svoju munju.

Poirot nije progovorio ni riječi.

- Od čega strahujete? - ponovio je Battle.

- Od čega se uvijek strahuje kad je riječ u takvim slučajevima~ Battle je kimnuo.

- Imate posve pravo. Pitam se - Pitate se - što, prijatelju dragi~ Battle je polagano govorio:

- Pitam se zna li gospođica Meredith da je gospođi Oliver njezino

prijateljica priopćila određenu činjenicu.

Poirot je žustro kimao glavom izražavajući toku zadovoljstvo jer ravnatelj shvaća što ga muči.

- Pohitajmo, prijatelju - rekao je.

Žurili su uz obalu rijeke. Na rijeci se nije vidjelo nijedno plovilo, ali kad su zamaknuli iza riječnog zavoja, Poirot se u mjestu zaustavio. I Battle je smjesta vidio.

- Major Despard - rekao je.

Dvjestotinjak metara ispred njih, Despard je žurio uz obalu rijeke.

229

Malo dalje mogli su vidjeti' dvije djevojke u čamcu - Rhoda je dugom motkom otiskivala čamac - Anne je ležala u čamcu i smijala joj se. Obje nisu gledale prema obali.

I onda - dogodilo se. Anne je ispružila ruku, Rhoda je posrnula, pala je u vodu - poput beznadnika uhvatila se Anni za rukav - čamac se zaljuljao - a zatim se prevrnuo i obje su se djevojke našle u vodi, pokušavajući se održati na površini.

- Vidite? - vikao je Battle i potrčao. - Mala Meredith ju je uhvatila za zglob i gurnula je. Moj Bože, pa to jol le već četvrto umorstvo!

Obojica su potrčala svom snagom. Ali, netko je već hitao ispred njih. Bilo je očito da ni jedna ni druga djevojka ne mogu plivati, a Despard je brzo trčao puteljkom do najbliže točke i već se bacio u vodu i zaplivaao prema njima.

- Mon Dieu, zanimljivo - povikao je Poirot. Uhvatio je Battlea za ruku.

- Koju li će prvo dohvatiti? Djevojke su se razdvojile. Udaljile su se desetak metara.

Jakim zamasma Despard je plivao prema njima - no, nije bilo nikakve nedoumice i oklijevanja u njegovim zamasma. Plivao je ravno prema Rhodi.

S druge strane, Battle je dotrčao do obale i ušao u vodu. Despardu je upravo uspjelo dovući Rhodu do obale. Izvukao ju je na suho, spustio i ponovno skočio u vodu te zaplivaao prema mjestu na kojem je Anne upravo nestala pod površinom.

- Pazite - povikao je Battle. - Bilje.

Despard i Battle došli su do spomenute točke istodobno, ali Anne je nestala pod površinom prije nego što su je uspjeli dohvatiti.

Konačno su je nekako ipak zgrabili i zajednički

230

dovukli do obale.

Poirot je pazio na Rhodu. Već se podigla i sjedila, polako ali nepravilno hvatajući dah~.

Despard i Battle su spustili Anne Meredith na zemlju.

- Umjetno disanje - rekao je Battle. - Jedino nam to preostaje. No, bojim se da je preminula.

Polako i postojano pokušavao ju je oživjeti. Spreman da ga u svakom trenutku zamijeni, Poirot je stajao uz ravnateljja.

Despard se bacio na zemlju pokraj Rhode.

- Jeste li dobro~ - upitao je promuklim glasom. Polako je počela govoriti:

- Spasili ste mi život. Spasili ste mi život... Pružila mu je ruke, a kad ih je prihvatio, iznenada je zaplakala.

- Rhoda...- rekao je.

Čvrsto su se uhvatili za ruke...

Iznenada kao da mu se javilo priviđenje - afrička šikara, i Rhoda, nasmijana i željna avanture, uz njega...

231

POGLAVLJE TRIDESETO

UMORSTVO

- Želite li reći - upitala je Rhoda glasom punim nevjerice - da me Anne namjerno gurnula~ Znam da je tako izgledalo. A znala je da ne znam plivati. Ali je li to bilo smišljeno?

- Apsolutno smišljeno - rekao je Poirot. Vozili su se kroz londonska predgrađa. - Ali - ali - zašto~

Nekoliko trenutaka je proteklo prije nego što je Poirot odgovorio. Mislio je da zna jedan od motiva koji su Anne potaknuli da postupi kako je postupila, a u tom trenutku motiv je sjedio uz Rhodu.

Ravnatelj Battle se nakašljao.

- Morate se pripremiti, gospođice Dawes, za mali šok. Smrt te gospođe Benson, s kojom je vaša prijateljica živjela, nije bila baš posljedica nesretnog slučaja kako se u početku činilo - barem imam razloga pretpostaviti.

- Što ste htjeli reći?

- Vjerujem da je Anne Meredith zamijenila one dvije bočice.

- Oh, ne - ne. Grozno, zaista grozno! Nemoguće. Anne? A zašto bi

to ona učinila~

- Imala je svoje razloge - odgovorio je ravnatelj Battle. - No, nešto drugo je odlučujuće gospođice Dawes. Kad je o gospođici Meredith riječ, ona je vjerovala kako ste vi jedina osoba koja nas je mogla navresti na neki trag u istrazi-o tom umorstvu. Vi joj niste, pretpostavljam, rekli da ste to spomenuli gospođi Oliver~

23?

- Ne. Vjerovala sam da bi se zbog toga naljutila na mene.

- I naljutila bi se. Jako naljutila - tmurno je uzvratio Battle. - No, držala je da joj jedina opasnost prijeti od vas i zato je odlučila - hm - maknuti vas.

- Maknuti~ Mene~ Oh, kojeg li zvjerstva! Ne može baš sve to biti istina.

- Pa, sad je mrtva - rekao je ravnatelj Battle - i nema potrebe dalje raspravljati o tomu; no, ona vam nije bila prava prijateljica i to je činjenica.

Automobil se zaustavio pred nekim vratima.

- Otići ćemo gospodinu Poirotu - rekao je ravnatelj Battle - i malo porazgovarati o svemu.

U Poirotovu dnevnom boravku pozdravila ih je gospođa Oliver, koja je ćaskala s dr. Robertsom. Pili su šeri. Gospođa Oliver je nosila jedan od svojih novih šešira za hipodrom i baršunastu haljinu s mašnom na grudima u koju se zapleo veliki komad ogriska od jabuke.

- Uđite. Učinite - rekla je gospođa Oliver glasom ljubazne domaćice, kao da je u svojoj kući a ne Poirotovoj.

- Čim ste me nazvali, telefonirala sam Robertsu i došli smo ovamo. Svi mu pacijenti umiru, ali vrli liječnik uopće ne mari. Zapravo, nedvojbeno se svima poboljšava zdravstveno stanje. Želimo sve čuti, svaku potankost o svakoj maloj pojedinosti.

- Da, zaista, nemam pojma što se sve zbilo - rekao je Roberts.

.- Eh bien - rekao je Poirot. - Slučaj je zaključen. Naposljetku otkrili smo ubojicu gospodina Shaitane.

- To mi je rekla i gospođa Oliver. Znači ta mala krasotica, Anne Meredith. Još mi je teško povjerovati. Posve je nevjerojatno da je ona mogla ubiti.

233

- Ubila je, nema dvojbe - rekao je Battle. - Tri emorstva na njezin račun - a neuspjeh četvrtoga uopće nije njezina zasluga. ,
- Nevjerojatno! - promrmljao je Roberts.
- Uopće nije nevjerojatno - javila se gospođa Oliver. - Najmanje je bilo vjerojatno da je djevojka učinitelj. To načelo o najmanje vjerojatnom učinitelju primjenjivo je u stvarnom životu jednako kao i u romanima.
- Kojeg li dana! - rekao je Roberts. - Prvo to pismo gospođe Lorrimer. Pretpostavljam da je bilo krivotvoreno, ha~
- Točno. Krivotvoreno u tri primjerka. - I sebi je jedno poslala?
- Naravno. Vrlo vješta krivotvorina - naravno, stručnjaka ne bi zavela - no ipak, nije baš bilo vjerojatno da bi se mogao uključiti i stručnjak. Sve je upućivalo na zaključak da je gospođa Lorrimer učinila samoubojstvo.
- Oprostite zbog znatiželje, gospodine Poirot, ali zašto ste posumnjali da gospoc~a Lorrimer nije učinila samoubojstvo~
- Zbog kratkog razgovora sa služavkom u Cheyne Laneu.
- Rekla vam je za posjet Anne Meredith prošle večeri?
- Uz ostalo. A uz to, znate, već sam i tako zaključio tko je ubojica - odnosno, osoba koja je umorila gospodina Shaitanu. Gospođa Lorrimer nije bila ta osoba.
- Zašto ste posumnjali na gospođicu Meredith? Poirot je dignuo ruku.
- Trenutak. Dopustite mi da tomu pristupim na svoj način. To jest, da tako kažem, dopustite mi da se poslužim postupkom ispadanja. Ubojica gospodina

234

Shaitane nije bila gospođa Lorrimer, nije ni major Despard a, zanimljivo, ni Anne Meredith...

Nagnuo se naprijed. Preo , je nježnim, mačjim glasom.

- Vidite, dr. Roberts, vi ste osoba koja je ubila gospodina Shaitanu; a takoa'fer ste ubili i gospoc~u Lorrimer...

Barem tri minute u sobi je vladao muk. A onda se dr. Roberts nasmijao nekim prijetećim smijehom.

- Jeste li posve poludjeli, gospodine Poirot~ Ja sigurno nisam ubio gospodina Shaitanu, a nikako nisam mogao ubiti gospođu Lorrimer. Dragi moj Battle - okrenuo se prema čovjeku iz Scotland Yarda - i vi ništa na sve ovo?

- Držim da bi bilo bolje da poslušate što gospodin Poirot ima reći - tiho je uzvratilo Battle.

Poirot je rekao:

- Premda sam već neko vrijeme znao da ste samo vi - i nitko drugi nego vi - mogli ubiti Shaitanu, istina je da bi to bilo teško dokazati. No, slučaj gospođe Lorrimer je nešto posve drugo. Nagnuo se naprijed. - Nije riječ o tome da sam ja znao. Stvar je mnogo jednostavnija - imamo neposrednog svjedoka koji vas je vidio.

Roberts se potpuno umirio. Oči su mu sjale. ~štro je rekao:

- Govorite gluposti!

- O, ne, ne govorim. Bilo je rano jutro. Na prevaru ste ušli u sobu gospođe Lorrimer, u kojoj je nesretnica tvrdo spavala pod utjecajem lijekova koje je uzela prošle večeri. Ponovno varka - pretvarate se kako jednim pogledom zaključujete da je mrtva! Šaljete služavku po vinjak - toplu vodu - i sve ostalo. Ostajete sami u sobi. Služavka je jedva vidjelo svoju gospodaricu. Ali, što se onda dogodi?

235

- Možda niste svjesni činjenice, dr. Roberts, da su se neke tvrtke za pran je prozora speci jalizirale da te poslove obavljaju rano ujutro. Perač prozora s ljestvama došao je u isto doba kad i ~ vi. Naslonio je ljestve na kuću i počeo svoj posao. Prvo se prihvatio prozora sobe u kojoj je spavala gospođa Lorrimer. Međutim, kad je vidio što se zbiva, brzo je prešao na drugi prozor, ali ipak je prije toga nešto vidio. Sada će ispričati svoju priču.

Poirot je hitro došao do vrata, dohvatio kvaku i pozvao:

- Udite, Stephens - i vratio se.

Ušao je krupan, crvenokos čovjek čudna izgleda. Držao je kapu, inače dio odore, na kojoj je pisalo "Udruga peraća prozora Chelsea", i zbunjeno je i nespretno vrtio u rukama.

- Prepoznajete li ikoga u ovoj sobi? - Njega - rekao je.

- Recite nam kad ste ga posljednji put vidjeli i što je tada radio.

- Jutros je to bilo. U osam sati morao sam oprati prozore na kući u Cheyne Laneu. Počeo sam s onim prozorima. Gospođa je bila u krevetu. Izgledala je nekako bolesna. Upravo je okretala glavu na jastuku. Za ovog gospona mislio sam da je liječnik. Dignuo joj je rukav i ~nečim je ubo u ruku negdje ovdje -. Pokazao je pokretom. - Ponovno je pala na jastuk. Pomislio sam kako bi bilo najbolje

maknuti se do nekog drugog prozora, pa sam to i učinio. Nadam se da nisam pogriješio?

- Odlično ste postupili, prijatelju dragi - rekao je Poirot.

Tiho je rekao:

- Eh bien, dr. Roberts;

236

- Jedno - jednostavno okrepljujuće - zamucio je Roberts. - Posljednja nada da je vratim svijesti. Doista je monstruozno Poirot ga je prekinuo.

- Jedno obično okrepljujuće sredstvo

- N-methyl-cyclo-hexenyl-methyl-melonyl urea - rekao je Poirot. Valjao je samoglasnike i ostao je dojam kao da klize. - Poznatiji jednostavno kao "Evipan". Koristi se kao anestetik pri kratkim operacijama. Ako se ubrizga u venu u velikim količinama izaziva trenutni gubitak svijesti. Opasno ga je davati ako je pacijent prije uzeo "Veronal" ili neki drugi barbiturat. Vidio sam oteklinu na njezinoj ruci na mjestu gdje je očito nešto ubrizgano u venu.

Prenio sam sumnje policijskom liječniku i preparat je lako otkrio nitko drugi do Sir Charles Impbery, glavni stručnjak Ministarstva unutarnjih poslova.

- I mislim da sad više nemate kud - rekao je ravnatelj Battle. - Nemamo nikakve potrebe dokazivati ono sa Shaitanom, premda, bude li potrebno, naravno, možemo optužnicu proširiti i na umorstvo gospodina Charlesa Craddocka - a moguće i njegove supruge. Spominjanje tih dvaju imena dotuklo je Roberta. Zavalo se u naslonjač.

- Bacam ručnik - rekao je. - Uхватili ste me! Pretpostavljam da vas je onaj lukavi vrug Shaitana upozorio prije nego što ste mu došli na večeru. A pomislio sam da sam ga tako lijepo sredio.

- Ne morate zahvaljivati Shaitani - rekao je Battle. - Priznanje i čast idu gospodinu Poirotu.

Pošao je prema vratima i pustio dva čovjeka u sobu.

Službenim glasom ravnatelj Battle je priopćio da se privodi.

237

Kad su se vrata zatvorila zd okrivljenim, gospođica Oliver je rekla sretnim, premda ne i baš uvjerljivim glasom:

Uvijek sam govorila da je on ubojica!

POGLAVLJE TRIDESETPRVO
KARTE NA STOLU

Bio je to samo Poirotov trenutak - svi su se okrenuli i gledali ga u velikom iščekivanju.

- Vrlo ste ljubazni - rekao je smiješeći se. - Znete, mislim da uživam u ovoj svojoj maloj lekciji. Ja sam prozaično staro momče.

- Što se mene tiče, ovo je bio jedan od najzanimljivijih slučajeva koje sam dosad riješio. Znete od ničeg se nije moglo krenuti, za ništa se uhvatiti. Četiri osobe od kojih je jedna morala biti učitelj, ali koja od njih četvero? Je li se po nečem moglo reći tko je učitelj? Ne - u smislu nečeg opipljivog. Nikakvih opipljivih tragova - nikakvih otisaka prstiju - nikakvih inkriminirajućih papira ili dokumenata. Postojali su jedino - ti ljudi.

' - I jedan opipljiv trag - zapisi o partiji bridža.

- Možda se sjećate da sam od samog početka pokazivao osobito zanimanje za te zapise. Govorili su mi nešto o različitim ljudima koji su ih vodili, pa čak i nešto više. Omogućili su mi i jedan vrijedan nagovještaj. Smjesta sam zapazio, u trećem raberu, brojku 1500 iznad crte. Ta je brojka mogla značiti samo jedno - zvanje Grand Slama. E sad, ako se neka osoba ima odlučiti da pod tim neuobičajenim okolnostima (odnosno, za rabela u partiji bridža) učini zločin, onda se ta

' osoba očito izlagla dvama ozbiljnim rizicima. Prvo, žrtva je mogla povikati i, drugo, čak i ako žrtva ne bi viknula, netko od ostalo troje igrača mogao je slučajno pogledati u tom psihološki važnom trenutku i doista postati svjedokom samog čina.

i 239 ,

- E, sad, kad je riječ o prvom riziku, tu se ništa nije moglo učiniti. Jednostavno - kockoreva sreća. No, nešto se ipak moglo učiniti kad je riječ o drugom. Razumno je pretpostaviti da za zanimljive ili uzbudljive igre pozornost ostalih triju igrača bude posve usredotočena na igru, dok bi za vrijeme dosadne igroči vjerojatno pogledavali uokolo. Zvanje Grand Slama uvijek je uzbudljivo. Vrlo često (kao što je i u ovom slučaju) dolazi kontra. Svaki od troje igrača igra s velikom pozornošću - onaj koji je zvao zato da ostvari potreban broj štihova, a njegovi protivnici zato da pravilno odbacuju

karte i da ga sruše. Velika je mogućnost da je umorstvo učinjeno upravo za tog dijeljenja i odlučio sam točno utvrditi, ako budem mogao, kako se licitiralo i zvalo. Uskoro sam ustanovio da je dr. Roberts u toj rundi bio suvišan igrač. Imajući to na umu, prišao sam cijeloj stvari s druge strane - psihološke vjerojatnosti. Od svih četvero, gospođa Lorrimer je na mene ostavila dojam kao najvjerojatnija osoba sposobna isplanirati i izvesti uspješno umorstvo - ali, nikako je nisam mogao zamisliti kako se upušta u umorstvo koje se mora improvizirati gotovo u jednom jedinom trenutku. (stodobno, zbunjivalo me je i njezino ponašanje te večeri. Navodilo me na pomisao da je ona sama učinila umorstvo ili znala tko je umoritelj. Psihološki gledano, gospođica Meredith, major Despard i dr. Roberts također su se javljali kao mogući ubojice, premda, kao što sam već spomenuo, svatko bi od njih činu umorstva pristupio iz posve različitog kuta.

- Zatim sam proveo sljedeći test. Jedno po jedno naveo sam ih da pričaju o tome kojih se sve predmeta sjećaju u toj sobi. Iz toga sam izvukao neke vrlo vrijedne podatke. Ponajprije, najveća je vjerojatnost bila da bi baš dr. Roberts vidio bodež. Po prirodi opaža
240

sve vrste sitnica - on je, kako se to kaže, čovjek koji sve vidi. O tijeku kartaške partije, međutim, praktički se ničeg nije sjećao. Nisam niti oč-ekivao da bi se mogao sjećati mnogo pojedinosti, no taj potpun zaborav naveo me na pomisao da ga je te večeri nešto drugo zaokupljalo sve vrijeme. I, vidite, ponovno je sumnja pala na dr. Roberts.

- Ustanovio sam da gospoc~a Lorrimer ima nevjerojatnu moć pamćenja partije karata, pa sam lako zaključio da se, s ozbirom na njezinu moć koncentracije i usredotočivanja, u njezinoj blizini moglo dogoditi i umorstvo, a da ona nikad ništa ne bi opazila. Ona mi je dala jednu vrijednu obavijest. Grand Slam je (icitirao dr. Roberts (posve neopravdano) - a (icitirao je u , njezinu, a ne u svojem adutu, tako da je ona morala . odigrati tu rundu. .

- Treći test, test koji je uvelike poslužio i meni i ravnatelju Battleu u našim istragama, sveo se na otkriće prošlih umorstava. To nam je omogućilo da uspostavimo sličnost metoda. E pa, zaslugu za ta

otkrića valja pripisati ravnatelju Battleu, gospođi Oliver i pukovniku Raceu. U raspravi o tomu, moj prijatelj Battle mi je priznao da je razočaran što nema nikakvih dodirnih točki između tri ranija zločina i umorstva gospodina Shaitane. No, zapravo, to nije bilo točno. Ako ih se pomno istraži i raščlani - i to s psihološke točke gledišta a ne s materijalne - dva umorstva pripisana dr. Robertsu pokazuju se gotovo istovjetnima. I to su bila, ako bih ih tako mogao opisati, javna umorstva. Drsko je inficirati četkicu za brijanje u žrtvinoj vlastitoj sobi za odijevanje, dok službeno kao liječnik perete ruke

' poslije kućnog posjeta. Umorstvo gospođe Craddock pod krinkom cijepjenja protiv tifusne groznice. Ponovno dosta neprikriven čin - mogli biste reći, učinjen

241

pred očima svijeta. A reakcija tog čovjeka je ista. Stjeran u kut, koristi se prilikom i smjesta djeluje - čist, drzak, smiona varka - točno kao i, njegov pristup bridžu. Kao i kod bridža, tako je i u umorstvu Shaitane zaigrao na neizvjesnu priliku, ali i dobro odigrao svoje karte. Ubod je bio savršen i točno u pravom trenutku.

- Upravo u tom trenutku, kad sam zaključio gotovo bez ikakve dvojbe kako je dr. Roberts čovjek za kojim tragamo, gospođa Lorrimer me poziva u posjet - i posve uvjerljivo sama sebe okrivi za zločin! Gotovo sam joj povjerovao! Trenutak ili dva sam joj doista i povjerovao - no, onda su moje male sive stanice opet valjano proradile. Tako nije moglo biti - i nije niti bilo!

- No, ono što mi je ona rekla još je teže moglo biti točno.

- Potvrdila mi je i uvjerala me kako je stvarno vidjela da je Anne Meredith učinila zločin.

- Tek sam sutradan ujutro - dok sam stajao uz postelju mrtve žene - shvatio kako bih ja mogao imati pravo a da je istodobno i gospođa Lorrimer govorila istinu.

- Anne Meredith je pošla do kamina - i vidjela da je gospodin Shaitana mrtav! Sagnula se nad njim možda i rukom posegnula prema blistavoj glavi njegove igle za kravatu optočene dragim kamenjem.

- Zaustila je da povikne, ali nije poviknula. Sjetila se što je Shaitana govorio za večerom. Možda je za sobom ostavio neki zapis. Ona, Anne Meredith, imala je motiva priželjkivati njegovu smrt. Svatko bi

rekao da ga je ona ubila. Nije se usudila povikati. Tresući se od straha i zlih slutnji, vraća se za stol.

- I tako gospođa Lorrimer ima pravo, budući da ona jest, kao što je i mislila, vidjela kako je zločin učinjen - ali, i ja imam pravo, jer ona zapravo to nije vidjela.

24?

- Da se Roberts u tom trenutku suzdržao, dvojim da bismo mu ikad uspjeli pripisati zločin. Možda bismo uspjeli - mješavinom varke i tko zna kakvih ingenioznih sredstava. U svakom slučaju, pokušao bih.

- Ali on gubi živce i ponovno preforsira kartu. Međutim, u tom dijeljenju, karte mu nisu išle naruku i pošteno je pao.

- Nije ni čudno što se uznemirio. Znao je da Battle njuška okolo. Predviđao je da će se postojeće stanje otegnuti u nedogled, policija će tragati i - možda nekim čudom - naići na tragove njegovih prošlih umorstava. Bljesnula mu je briljantna misao: gospođa Lorrimer bi mogla postati žrtveno janje za cijelu družinu. Iskusnim je okom zapazio kako je bolesna, te da neće još dugo poživjeti. Zar ne bi u tom slučaju bilo prirodno pokušati što prije sve završiti, i prije no što prikrati svoje muke, priznati zločin! I tako se Roberts dokopa komada papira s njezinim rukopisom - krivotvori tri istovjetna pisma i kao bez glave dojuri ujutro s pričom o pismu koje je upravo primio. Lukavac naloži služavki da nazove policiju. Potrebno mu je samo da negdje počne. I nalazi tu točku. Do dolaska policijskog liječnika, sve je već gotovo. Dr. Roberts je već pripremio priču o neuspjelom umjetnom disanju. Sve je savršeno prihvatljivo i uvjerljivo - savršeno jednostavno i iskreno.

Sve to vrijeme uopće mu ne pada na um tračak sumnje baciti na Anne Meredith. Čak niti ne zna za njezin posjet protekle večeri. Sve je usmjerio jedino na samoubojstvo i na sigurnost.

- U vrlo se nezgodnom položaju našao u trenutku kad sam ga zapitao da li poznaje rukopis gospođe Lorrimer. Ako su krivotvorine otkrivene, mora se spašavati poričući da je ikad uopće vidio njezin rukopis. Um mu je brz, ali ne dovoljno brz.

243

- Iz Wallingforda telefoniram gospođi Oliver. Ona zatomi je njegovu sumnjičavost i dovodi ga ovamo. I onda, kad počinje sam sebi čestitati što je sve dobro prošlo, premda ne onako kako je planirao,

slijedi udarac. Zaskoči ga Hercule Poirot! I tako - kockar više ne dobiva ni štih. Bacio je karte na stol. C'est fini.

Zavladao je muk. Rhoda je s uzdahom prekinula tišinu.

- Koje (i lude sreće da se perač prozora zatekao baš gdje treba - rekla je.

- Sreće~ Sreće? Nije riječ o sreći, mademoiselle. Riječ je o malim sivim stanicama Herculea Poirota. A to me podsjetilo

Pošao je do vrata.

- Uđite, uđite, dragi moj čovječe. Odigrali ste svoju ulogu a merveille. Vratio se u društvu perača prozora, koji je sad u ruci držao svoju crvenu kosu i doimao se kao posve druga osoba.

- Moj prijatelj, gospodin Gerlad Hemmingway, nadaren mladi glumac pred kojim je budućnost.

- Znači, nije bilo peTača prozora? - uzviknula je Rhoda. - Nitko Robertsa nije vidio~

- Ja sam ga vidio - rekao je Poirot. - Okom uma može se vidjeti više nego okom glave. Naslonite se i zatvorite oči

Despard je veselo rekao:

- Probodimo ga, Rhoda, pa da vidimo hoće li se vratiti njegov duh i otkriti tko je to učinio.

đ~,~,~~~,~~`~R~O 244